

CLAUBERUS
de princip
Cartesii.

BIBL. PUBL
Codex Lat.
No. 900

ERC
incip.
eni.

UBL
Lat.
66

CLAUBERUS

de princip.

Cartesii.

SIBL. PUBL.

Codex Lat.

No. 900

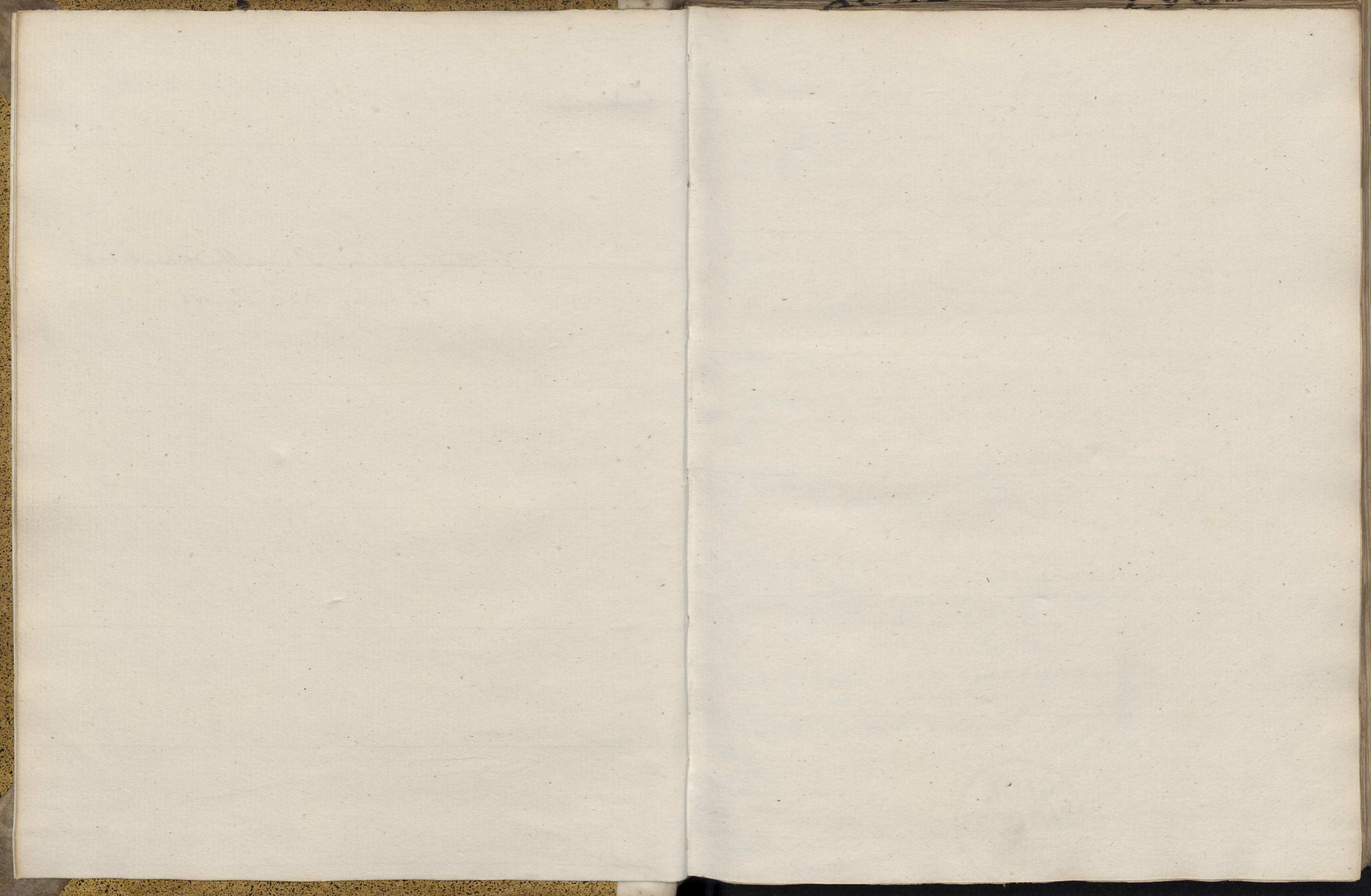
31B
C
M

XVIII N 906.

fol. 76.

Ex Bibliotheca P. van Musschenbroek.

Catalog. N° 247. Pag. 184.

Dittata Philosophica.

Pars. I.

Annata in Collegio habito super principis Cartesii
Dittata à Cl. DD. Joanne Claubergio. SS.

Theologiae et Philosophiae Doctores
et Professores in illius
Academia Dinsburgensi.

Principiorum: quia Auctor hic non omnia fuisse et explicare
repperit, sed quod tantum fundamenta omnium cognitionis philoso-
phicae velit exponere, et quibus nos deinde solvenda alia potius
ac decessibus eliciat. Moneat voluit Auctor hoc vocabulo, longè
solida nobis invenienda, quam hic dixit. Clavem quendam hic nobis
dedit Des-Cartes, quâ solida naturae arcana potius solvenda.

Philosophiae & cognitionis omnium, quae ex naturae lumine potest
haberi. Satis hoc hic sumitur, pro philosophia et Theo-
retica et Practica, quântam Medicinâ.

Partis prima) haec pars est eadem, quae prima philosophia
s. Metaphysica, nam prima philosophia dicitur illa, quae tradit
principia et fundamenta cognitionis humanae.

De principis cognitionis humanae.

Cognitionis) quatenus potest haberi ex naturae lumine.
Veritatem inquirenti & illi, qui quaerit veram et certam scientiam,
non illi, qui est in statu quocumque alio sicut Ecclesiastico, Politico &c.
Non dubitandum & judicium suscipiendum.

Articulus I.

Duae sunt hujus articuli partes, I. quod habeamus praesentia
2. quod decessibus dubitamus

Infantes & non perfecti homines nascuntur, sed primum sumunt in
suis, ac deinceps adoleverunt, donec ad maturam et firmam
decessibus aetatem.

Primum

Proinde iudicia ab ea aetate profecta, quae non est idonea ad iudicandum, sicutur curiosa, et proinde non possunt non falsa aut incerta omnia a philosopho expectari. Vid. Des. Cart. pag. 393. 394. seq. et notas ad ead.

Sensu in vita: non semper dubitamus mores Socraticorum qui dubitant ut dubitent, ac propter incertitudinem nigre quaedam studiamus & operam impendamus.

Vel minimam: certis finem liquidam cognitionem, & per philosophiam nobis comparari debemus. Vid. Dis. pag. 27. et seqq.

S. 2. Dubia s. e. ea quae nondum clare percipita sunt, ac proinde ad quibus certum iudicium affirmativum aut negativum facere non valemus.

Probant pro falso & sunt affirmativa aut negativa illa alia, quae finguntur considerari tanquam falsa. Vid. Dis. p. 26. seqq.

S. 3. Ad ipsum vitam: ut Ecclesiasticae, Legales, Politicae, Domesticae, sed tantum in actu illo, cum philosophamus et cogitamus, quando quid potissimum ex natura huius invenias.

Hae de. De qua nempe S. 1.

Acum agendam occasio praeteriit: sic quid hoc semper signum, et quam viam calcare debeat ignorans non potest diu delibetare, quam debeat ingredi viam, sed debeat vel illam ingredi, quae sibi videtur optima, vel alteram, etiamsi incerta, quae melior et commodior sit: nam si diu vellet de meliori via delibetare, signum occasio praeteriit, et ipsi ab hoc finem caperetur. Vid. Logica p. 1. quae. CXXXI.

S. 4. De rebus sensibilibus: Dubitatio si magis spectat ad res sensibiles: nam insensibiles non sunt adeo dubiae, ut anima, Deus &c.

Obscura & hoc S. 4. quod aut hoc dicat, quod nunquam minus si deus deesset sensus, quia deprehendimus sensus errare non solum tantum sed quidem deesse.

Vitae & hoc acti et tempore. Illud vocabulum singulari modo habet expressum, exprimit tempus quando deesset dubitatio. Vitae dicit Cartesius & in huius philosophia, ubi certis finem primum circum inquiremus.

Tantum: ut nullus cogitet hanc dubitationem si spectaret ad ipsum vitam.

Imprimis: quia insensibiles magis sunt certae.

Sensibiles

Sensibiles & quae cognoscuntur per sensus externos.

Imaginabiles & quae cognoscuntur per sensum internum.

Errare nempe in tertio gradu vid. Dis. p. 276.

In somnis & sic putamus nos hoc vel illud agere, cum tamen sit falsum. Nondum noscimus distinctionem inter somnum et vigiliam.

Vid. Dis. De ag. 209. seqq.

Signa apparentia s. philosophica, ratio quia verissime adhibet in lumine philosophiae.

Primum — Deinde: prior ratio potest finem pertinet ad res externas: secunda ad res imaginabiles: in somnis liquidam externis organibus ligatis interna operatur et cum illis.

S. 5. Reliquis & non sensibilibus, et imaginabilibus, vel axiomatibus & complexis, ut Mathematicis demonstrationibus, principibus. Nonnullos veras in talibus. Vid. Dis. 315. Ipsi geometricae

leges errant in suis demonstrationibus. Arithmetica scientia certa, et tamen leges in ea fallunt: hinc etiam computatio, nempe nostram examinare, per multiplicationem, vel aliter, necesse habemus. Sic etiam in principibus errant. Quod est, alibi est.

Hypericam vulgo accommodatur etiam ad Deum, quod illi esset in calce.

Audivimus nempe ex S. Scriptura, a ministris a Davidicis.

Et id Deum vid. Dis. 314. audivimus nondum enim hoc deum, creatum in philosophia, nam illa non est fides.

Ignoramus enim: Deum ponit causam dubitandi de aliis, cum enim ipsi sit omnipotens finem et haeremus agentis, ignoramus an forte nos talis error voluerit, ut semper fallamus, etiam in illis, quae nobis quam notissima apparent. Non hic dicimus Deum esse obiectum dubitationis, sed causam cur de aliis dubitandi possimus. Aut advertimus: nempe S. 4. 5. nonnullos veras.

Si non a Deo & si aliquis vellet fingere, si non est a Deo, sed ab alia quadam causa, tanto magis credibile, nota tam imperfecto esse, ut semper fallamus, quia sumus tum ab ente imperfectiori, tum enim imperfectior causa, et etiam et illis imperfectior est. Vid. Dis. 322. seqq.

S. 6. Ad cogitandum & sensum in dubio: nam sic cum dubitamus, non erramus. Error opinando, non dubitando venit.

At finem

Not finem x ductum, et quidem in rebus philosophicis, non in
rebus ad fidem et vitam pertinentibus.

Libertatem vid. Div. p. 567. Libertatem sc. indit libertatis f. generis.

§. 7. Sic jam desinit Dicitatio de qua supra egimus, et incipit nunc
philosophus quid verum et certum fatuerit.

Sic x eo modo et modo, quo dictum supra, sc. in contemplatione veri
fatis, s. quando verum et certum fatuerit in eo, ut inveniatur
verum et certissima principia Philosophiae.

Rejiciuntur sc. not suo modo, ut a verum cogitamus, ab finem
a judicando, Rejiciuntur aliquantibus, et in aliud tenentur, modo
Rejiciuntur, s. p. 567, ac per se res rejiciuntur.

Aliquo modo x si vel minima infit suspicio incertitudinis.

Facile quidem supponimus x facile quidem pot. sumus fingere.

Dicit hic tantum. Quibus quod est pot. sumus. Distinguitur aut
verba videntur Antagonis his, id est pot. sumus et claris illa
sic explicari pot. sumus et hoc dicitur. Igitur quando dicitur
facile quidem supponimus, nullum est Deum sc. intelligit. I. supponimus
x fingimus, non affirmamus, nec negamus. 2. non quod volumus aut
deeamus supponimus, sed quod pot. sumus, sicut dicitur: facile uno die
iter id conficimus pot. sumus: item, facile omnes cum volumus recta
consilia agros damus. 3. non loquitur philosophus de se, de
praxi, sed de toto genere humano, s. de mente humana communi,
quod pot. sit hoc fingere, et hoc verum est, si vel illa mens
humana id faciat. Id autem quamplurimum fecit, et ad hoc
facere, extra omnes dubium est. Itaq. sic pot. sumus sicut
illorem pot. sumus videtur, et fingere sicut non est Deum.
(quem quatenus Cuius fiamus sumus, et hoc sicut sumus)
quam quatenus philosophi non deum habemus. Item: dicitur: Men
tam vel verum dat et gratia hinc sicut. 4. Pot. sumus, non
reperit auctor, nec fingimus, quia duo illa vocabula jam jam
ante habuerat.

Sic autem rejiciuntur facile supponimus x dum ita animam habemus
cont. titulum et dispositum, ut inveniatur verum et certissi
mum principium, quod ut fingi quidem pot. est et falsum.

Magna

Magna in Philosophia est quaestio, an a Deo an vero quisquam
a mens sua inchoare debeat. Quod a Deo inchoandum sit, hoc
eo multa pot. sunt dici: v. gr. quod verum omnium sit creator, quod
omnium verum gubernator &c. Sed tamen etiam longe plura
de mente nos tra dici pot. sunt: nempe quod nos nosmet ipsos
sunt proximi, et dum de nobis inchoamus, Deum sciamus etiam
Deum esse, quod aliud facere non possumus. Itaq. auctor non potuit
hac verba omittens, quae tam clara sunt, quia debuerat opposere
cognitionem nostri cognitioni Dei. Nam et cogitando de Deo attendi
s. faciendo me cogitare, non quidem Deum accurate definiendo,
in mentis meae cognitionem adducere, sed nunc pot. est cogitare,
nisi ipse sit qui cogitat.

Cuiuslibet ordine Philosophanti x non omnibus hominibus, sed cui
libet, qui philosophari volens ordinem observat et persequitur:
qui in Deo consistit, ut inchoamus a notioribus, facilius et
certioribus, et ab eis ad reliqua progrediamur.

Ego cogito, ergo sum: vid. log. pag. 160, Div. 179. 180. 183.

392. segg.

§. 8. Haec optima via est: nempe Dicitatio temporaria rejectio om
nium, in quibus erroris suspicio: haec est optima via, per quam
certi sumus principium, quod optinimus, invenimus. Dicitur
Optima, quia sic facto ipso discernimus, quid in eum pot. sumus
fingere manus, pot. est &c, ab eis, quia aliquando asunt, nec sunt
contradictoria, nec metaphysice certa, si vero fingemus quod
cogitans non est tam, tunc statim contradictorie loquimur.
Ad de functionem agnoscedam inter mentem et corpus

Homines autem ab insensibus atque non fatit di. fingimus rem
cogitantem a se separata s. corporea, et dum in genere dicunt
hominem, noscunt an corpus an vero mens intelligenda sit.
Igitur accurate haec de fingenda: sed principium hoc videtur
hinc a multis, quoniam non vident, quomodo tam multa in
dicantur, nempe sicut omnia principia solent esse ridicula
sic et hoc, sed sciunt hoc deorsum, et principia sicut dicitur
inimam et hinc alterum, et sic deinceps, non autem omnia uno
ingenti dicit. Eodem modo sicut ex radice arboris non statim
omnia

omnia progignuntur, sed gradatim procedunt temporis s. trunci.
2. rami. 3. folia et flores, tandem fructus: igitur ita etiam ex
hoc nostro principio gradatim alia deducuntur. Menys Primo est
est natura mentis non trax.

Not quod tan cogitamus, quod in Gallia editionis.
Diversa Philosophus omnia intelligit quidem, ut Deum, Angelos
qui a nobis sunt diversi, sed magis eos corporeas, quia de
distinctione rei corporeae et intellectus sic agitur.

Udunt sc. mente & intelligimus
Nullam extensionem: nam qui rem ipsam negat, negat etiam
extensam et attributa eius.

Partim: sc. imitatio naturae: Nam partim dicitur duobus
modis 1. imitatio naturae. 2. imitatio compositionis, ut corpus
pertinet ad animam, quia corpus et anima unum compositum
esse sibi sunt, non vero naturae, quia corpus non pertinet ad
naturam animae. Si ergo quaeratur an corpus ad unum etiam pertinet,
at Responderi potest affirmando et negando.

Ad solam cogitationem: quippe quae natura et essentia est mens,
lib. vid. Epoc. 11. De cogitationem et sic intelligi omnes cogitationes
proprietas, ut affirmatio et negatio &c.

Ad quod: quia sic nimis philosophia nulla alia demonstrabimus.
Cogitationis nominis intelligo illa omnia, quae nobis consistunt in nobis s. q.
sunt, quatenus verum nobis conscientia est & quatenus consen-
simus illarum actionum, quae nobis sunt & quatenus experimus
illas nobis actiones. Cogitationis nominis &c. quaeritur an haec defini-
tio sit nominis an rei? R. utrius. vid. log. 11. par. 44.

Conclusio non est absolute certa & non est Metaphysice certa.
Sed dicat aliquis, an igitur haec omnia sunt tam certa? R. Duplex
est cognitio, una abstracta et logica, ut quando quis definitio
nisi dare potest. Altera concreta s. Experimentalis, pro quam
aliquid in se aliquid experitur. Jam potest aliquis qui loquitur
visitant, nec minus vidit, illud quidem definitum, sed illud qui ex-
ponitur est mens, et novit bene quid sit manifestum patet
quid navigare &c. Magis laudatur, et certe etiam melius notat
illa: quam illi qui tantum versatur in seculis et non ipse experitur est.

Ita

Ita etiam sic habemus haec nobis non est cognita cognitionis
ab abstracta, sed tamen dicimus, haec nobis cognita cognitionis
non abstracta, sed experimentalis, quod eodem modo dici potest, sed
sic nobis, quo de natura dicimus, quibus enim facile experitur
in se, si velle, nolle, amare &c. licet nequeat definitionem
philosophicam s. Logicam dare.

Conscientia videndi & sensus mentis, cum intellectus evidens
est generis.
Planis certa & metaphysice certa.

10. Qualis sit conclusio articuli Decimi cum novo. R. Conclusio
procedens articuli evidens erat, igitur dicit causam, cur non
velit solvere exponens, quid sit res, quid verum &c.

Logica definitio: Nam definitio est inventa, ut si igno-
remus quid res sit, habe definitionem sic, nobis experitur. Clara
et manifesta non sunt definitio, quia sic arbitrarie defini-
tionis sunt. Et quae clara, quando potest delectari?

Et talia & similia apianata: quia deorum et fidem, de talibus
autem non opus est et sciamus. Et illa quidem pri-
ora sunt natura notionum illis simplicibus, sed temporis sunt
simul, quia qui novit has notiones simplices, novit etiam epiten-
tiam. Cogitatio autem, epitentia, certitudo &c. sunt notiones simplices.

Propositio et cognitio Autiori sunt idem et idem, nam
quod sic vocat propositionem, hoc d. 7. dicit cognitionem.
Sed enim sunt simplices similes notiones, menys ut scias quid sit
cogitatio, quid certitudo.

Uduntur & quia non sunt veritates illae, quae per philosophi
cum studium quaeruntur, sed in se communiti, quae illas congruuntur.

11. Mentem non tam non modo &c. & non modo quod sit, sed etiam quid sit.

Udunt: quia si omnia in dubium revocarimus, ita tamen epitentia.

Certitudo: quia omnia revocantur in dubium, propter mentem non tam.

Qualitates: haec vox sic sumitur latissime pro omni attri-
buto. Rem: Fructus dictam. Rem, menys corporeas.

Udunt enim forsam potest: quia prius argumentum definitum
est, a signis, non hinc ab abstractis, quod certitudo.

Oajiet

Oegit Gentilibus. Multi dubitarunt de anima, non vero de corpore,
quia id ex anatomia potest demonstrari et sensibus percipi, et
delirans est ille, qui dubitaret si habet corpus.

Re. Si ad corpus demonstrandum anatomia et sensibus opus est
ergo difficultas cognoscitur quam anima, ad animam enim notionem
facile non potest esse, et qui de anima dubitarunt, non recte
philosophati sunt. Nos etiam loquimur de dei sancta nobilitate, non
de confusa, qualem illi habent. Et quod illi est delirans, qui
dubitarunt de corpore in rebus practicis, verum est, sed
tantum in philosophando iudicium suspendimus.

S. 12. Cui non omnibus & cui non omnes homines idem principium
latnam quam nos.

Quam quia: non cogitarunt per verum Ego intelligi mentem.
Nam si per verum Ego intelligatur corpus, tum hoc principium
non est certum.

De imperio: De sancto mentis et corporis legatur cogitatio
IV. pag. vel cap. 9. / Per se ipso Vid. Log. IV. 20.

Hoc in loco & in imae philosophia principio, ubi summa fides
metaphysica certitudo requiritur. Ego Ambulo, Ego Existo,
et tantum physice certum.

S. 13. Scissem: sc. et quod sit et quid sit.

Ad quod dubitat: in versione Gallica legitur, xxiij. fit dicitur.

Circumspicit & varia cogitat, cogitationes varias inde si cogitat
videmus sic mentem nolle habere in dubitatione, sed circumspici
vel, ut scientiam maiorem acquirat.

Idea, est simplex apprehensio rei, s. simplex conceptus, in
quo nec affirmatio nec negatio est. Ergo etiam non errat, nec
quandiu est tantum contentum latere, et non iudicat, quia error
est in iudicio. In simplici autem conceptu in illa falsitas.

Ab. Mens mea est dubitans de omnibus rebus, habet tamen N
in se variam veram variam ideam, ut verat &c. vid. Dis. 16.
223. Ego. V. XII.

Attendit

Attendit: Dis. 276. Si scripta attendit tunc ad illa axiomata, non Paras 1.
dicitur tunc.

Notio est, quando una idea de altera predicatur, ut oratio
axiomata omnibus notum.

Demonstratio est quando ex notionibus aliquibus conclusionem eliciunt.

Primum eorum ideas: sic cogitamus de sinario, ternario &c.

Demonstratio novum a geometria.

Sed quia non potest &c. ut quando vocatur orationem Dominica
animis nos hoc sepe vagatur, nec nos ita illum continere possi-
mus, sic quando facimus longam aliquam demonstrationem, non
potest ita recordari, neque verbum, sed multa obli-
vitur, hoc igitur, quia in verbis experimur, recordatur si non
scit &c.

Principium sine autorem originis agnoscent. Nam Deus est
principium et verum, cognoscendi et operationis. Jam vero qui
velit perfecte cognoscere effecta, debet ea per causas cogno-
scere, at Deum et hoc principium et verum et operationis certum
est: sicut si autem res habent in se, ita etiam si habent
in cognosci. Igitur si Deus est principium et verum, etiam
est principium cognitionis.

S. 14. Quidam negant ideam Dei in nobis, et hoc, sed hoc fit quia
non intelligunt, quod sit idea (per idem autem intelligitur con-
ceptus et cogitatio de Deo), qui igitur negant si cogitatur de Deo, nihil
sunt quam Athei, quia Athei de Deo cogitarunt, dum Deum
(hoc nomen intelligentes) negant: sed illi sic convincuntur, si
queritur de ipsis, an sit Deus? tum debent respondere vel
affirmando vel negando, vel dicere si nesciunt. Si affirmant aut
negant, cogitant de Deo, et eum apprehendunt. Si dicunt
se nescire, hoc ipso dicunt, vel quia nomen non intelligunt,
vel quia rationes in utramque partem habent. Si ita habent
tum Deum intelligunt. Illi autem putant ideam esse in
gibum dei facientem.

Quod si habet vel actus, quando actus cogitat, vel potentia.

Idea Dei ita est infusa, non quod sensus actus de Deo ratiocinamus,
sed quod per similes.

Unam

Unam et eam vid. Exposit. 5 totam. item 31.

Præcipua Ideæ enim de celo, de terra, Solis &c. parvi momenti sunt respectu cogitationis quam habemus de Deo. Cum etiam quod ideæ habeant perfectionem ab eis vicario s. objecto, nulla in nobis ideæ est quæ nobis talem ac tantam rem representet quam hæc.

Agnoscit in ipsa existentiam non necessariam et contingentem tantum, quemadmodum &c. sed omnino. Agnoscimus existentiam dico modis. 1. quatenus existentiam cogitamus eis perfectionem. 2. quatenus continemus deo eo, sicut quæ perfectio eis non potest. Hæc verba ita sunt intelligenda: Agnoscit in ipsa in Ideæ sicut concepti de Deo, existentiam non necessariam et contingentem, qualem res creatae habent tantum: sed non tantum quæ est possibilis et contingens tantum, et quam hæc sunt res creatae tantum: Alioquin sic primò fronte videtur esse contradictio, si sic non explicetur, apparet autem esse contradictio, et videtur etiam et sic si illa verba non necessariam et contingentem tantum, referamus ad illa, agnoscimus in ipsa (sc. ideæ Dei) existentiam, hoc autem non est faciendum.

Necessariam et æternam: quia igitur cogitatio mea est de Ente summe perfecto, necessario etiam de Ente æterno. Argumentum deo existentia Dei vid. Exposit. 1. et seq. pag. 4. et 12. Concludendum deest Talis est argumentum:

Quod clarè intelligimus pertinens ad alicujus naturam non potest de eâ et cum veritate affirmari.

Atque clarè intelligimus existentiam necessario pertinens ad Dei naturam

Ergo, possumus de illo cum veritate affirmare quod necessario existat.

Vel: Quod continetur in alicujus rei ideâ s. conceptu, id ipsum de ea et verum est.

Atque existentia necessario continetur in ideâ s. conceptu Dei.

Ergo, verum est Deum necessario existere.

Major

Major probatur inductione.

Si res animal continetur in ideâ hominis s. portinet ad naturam hominis, tunc potest affirmari, homini aff. animal.

Atque. Ergo.

Quid est contineri in alicujus rei ideâ, sicut conceptu?

Res. Est essentialis rei res, sicut sit essentialis constitutum, sicut consecutivum et sicut essentialiam rei naturam constituit sicut eam necessario consequatur.

Ab. Pro exemplo de triangulo sicut exemplum de ternario. Sicut in ternario necessario continetur unitas et binarius; sic in ente summe perfecto continetur necessario existentia, et sicut ternarium non potest contineri absq. unitate (nam tunc non esset ternarium) sic quoque ens summe perfectum absq. existentia mens non potest contineri, nam tunc non esset ens summe perfectum, sicut ternarium absq. unitate non est ternarium.

Ad. Eodem modo quo in conceptu Dei.

Necessaria existentia est hæc quam res ita existit, ut non potest non existere.

Contingens est hæc quam possunt esse et non esse.

Magis hoc evidet quare? Res. quia si mens nostra aliam rem existentiam opponat existentia Divina: nam opposita sunt se ipsa magis elidunt. Ergo, si consecramus aliam rem existentiam, videmus solam Dei existentiam esse necessariam.

Inveni ideam &c. quod mens mea de nulla et alia cogitat.

Nullius rei alterius In ideâ de homine, de mundo &c. non continetur necessaria existentia, siquidem et de illis et de re aliâ qualitatibus sunt contradictionis implicationes, dicere potest quod non existat actus, sed potest existere, quod ipsum autem si de Deo simile dicatur, manifesta est in terminis contradictio. L. II. cap. 107. sicut Exposit. 32. tota.

Ex hoc enim &c. quia ens rationis sicut non-ens ad similitudinem veri concipitur, et quicquid dicitur fingi, aliud quid imitando fingi. Ent. rationis enim est similia Entis rationalis. Int. 20. 295. seqq.

Non

Non esse à se fictam &c. quia si cogitatio dī Deo et sic ficta, praesupponeret ad huc veram et potest simili excogitari; nam in omnibus fictis potest alia familia cogitari, ita si cogitatio dī Egimarae, cuius idea est ficta, nihil est fat quin solent Egimarae concipiam, atque hanc idea Egimarae praesupponit veram etiam naturam canis.

Egimarae & fictam, imaginariam.

S. 10. Essentia ad cogitantiā dī Angerū. (Ontoso. p. 133. seqq.) Praesertim in philosophia Peripatetica, ubi ad sancti sunt: nam hoc non potest nisi fieri quando quiescit et dī Deī cogitantiā; dī Essentia solentis quae, res, quid est? dī cogitantiā, An est? Jam autem si responsum est ad quæstionem, quid est? simul et ad quæstionem, An est? responsum. Nam si non si quid sit Deū, non si etiam quid sit sibi cogitanti.

Ad arctium Angerū: sic solentis Cogitantiā, Egimarae et familia Angerū.

Planus Desipi & non diligenter attendimus ad Entis finem perfectum.

Epūs Idea & cogitatio dī Entis finem perfectum.

S. 17. Ultimus: Procedit nunc autgor ad aliud argumentum, pro cogitantiā Deī. NB. autem argumentum proximum, quod in meditationis finem, pro Deī cogitantiā tractatum fuit art. 14. 15. 16. secundum quod in meditationis proximum, tractatur art. 17. 18. 19. Et explicatur Excat. 15. seqq. Item Logica 14. q. 125. seqq.

Udemus quidem sc. mente & animadvertimus.

Modi cogitandi & Una cogitatio, quatenus cogitatio, non differat ab altera, sed quatenus una unam, altera alteram pro objecto representat, sunt valde divergae.

Perfectio objectiva: sic est intelligenda cogitatio dī aucto: hanc cogitatio quæ cogitatio est simplex quatenus autem cogitatio dī aucto, non autem dī famo, foris aut cupro, perfectionem objectivam in se continet quatenus objectum habet representans, nobis et quasi perfectum, quod est auctum.

Quo solus perfectionis objectiva & quod cogitationis morat nisi molus, praesertim et nobilitas representant objectum.

Causam

Causam sc. Exemplarem. Ut pictor quod ^{solent} ~~solent~~ ^{solent} pingit imagi, non, sed perfectionem eius imaginis, causam Exemplarem sibi proprio, sitam habet, quod imitatur, nimirum ipsius hominis faciem, quæ quæ solentior, et solentior sic pictura: sic etiam verus, quatenus idea, quam in se habet dī ad, solus perfectionis objectiva in se continet, quod est perfectior et nobilior, sed etiam morat lano perfectionem idea ipsius, causam Exemplarem & rem ipsam dī quæ cogitat, et nobiliorum et sic oportet.

Macinas Excat. 17. q. 7. seqq.

Objectiva & tanquam in imaginis, representativa, et ut habet Gallica verba, per imitationem, sunt synonyma, idem significat quod per simplicem cogitationem: Idem. con. Boetii et Boetii. E. G. quædā Mens cogitat dī Deo, habet et sic objectivum, quicquid in hac cogitatione aut idea dī Deo, objectiva sibi representativa continetur, duplum quoque re ipsa deest in cogitationis ipsius causa & Deo, continetur, vel formaliter & eadem omnino perfectionis, vel quidem, hoc & majori perfectionis, ut res ipsa ad huc sit perfectior, quam quidem cogitata aut concitata erat, sicut in Gallico dicitur, modo quidam eminentior, quam representatur.

S. 10. Sic quia &c. Hoc articulo jam concludit Philosophus, quod idea Entis finem perfecti, quam in nobis habemus, non est nobis inditum, nisi à re, in qua sunt res omnes perfectionis illas, quæ in idea exprimitur apud nos, s. e. nisi à Deo equaliter cogitanti; representatio enim Deū dī Desipi inde, ubi est res representata.

A nihilo. A dicitur non esse, ut nomen sic intelligatur; ubi non est causa, ubi non est effectus.

A nihilo nihil fit, nec id quod est perfectius, ad se quod est minus perfectum) Hoc potestur ex priori consequitur et re, sicut, prius autem dicitur, dum in cogitanti cogitanti, sed quod cogitanti sic: A me sic cogitatio, Ergo sicut aliquid, nam si nihil esset, non potest cogitari. Hoc praeterea alia respondere potest ad objectiones: quod potest dilutionem & postquam omnia quæ exprimitur,

Gal

haec notiones non pot. tunc ac tunc, aut ^{quod} Deus prius debeat fieri,
qui tunc ex his notionibus probatur. Ut quando sic obicitur:
Hoc utimur his axiomaticis, ut per illa probetur Deum existere,
jam autem antea de omnibus rebus dubitat, ac proinde non
pot. tunc ac tunc certa, nisi prius demon. haberetur Deum existere.
R. I. quia illa axiomatica de nostro primo ^(axiomatica) ^{elicitur} ^{quoniam non de}
mon. habetur Deum existere. II. quia de communibus notionibus
non dubitamus, in illis nulla falsitas est, sed tantum de conclusi-
onibus, quae inde deducuntur, vid. per. 1. 1. 1. 1.

Idea s. imago: Sic videmus ideam nihil aliud esse, quam imaginem
q. imaginem, juxta Psychologos, quod aliquid imitatur in representationem.
Et id vel aliquando fieri pot. si quis poterit proceris Deum vel
in momento fieri, aut hoc p. momento et id, quod evidenter tunc
et firmiter tunc consistat, ipsum ad se et id, et ab aliis fieri, et
et in alterum et tunc, quia est ens summe perfectum,
adeoq. nec inquam incipit, nec desinit potest.

Archetypus Gall. in original.

Quod pot. tunc examinare sic et hoc ipso actu, quo haec tra-
ctamus, quaedam pot. tunc, a quoniam ideam Dei habemus,
sed pot. et sic quid respondet, inde si habet ideam Dei,
quia nos verba facimus de Deo: sed R. Verba non est
causa ideae Dei, sed tantum sunt signa et dant occasionem
hoc tenore pot. de Deo cogitandi, quam alio. Jam autem
ipsa mens est causa non verba. E. G. sic pictorum verba
et causa, sed quod dicit pingendi occasionem.

Totalis causa quod nulla alia causa sit sed eisdem ordinis
sicut dicitur, sic aliter sumitur: (Latius nomen) quam in logica.

Recte concludi certè hoc potest recte concludi, quia reliqua
omnia ad se sunt indemon. strata, ita ut non sit necesse tunc cogi-
tationes nos hab. ad alia transferri.

Ex quo

Ex quo evidenti tunc et. In Gall. additur: ratio nomen, quia
illae perfectiones sunt infinitae, ex quo sequitur, si simul fuerit in Deo,
ad quod ipse et id, quia sunt infinitae. V. G. si quis Julium Caesarem
designat, tunc illae perfectiones, quae eius pictura continet, aut
sunt aut fuerunt in eo, dum nimirum vivit. Atq. ita in Deo
aut sunt aut fuerunt summae illae perfectiones.

Ideam Dei contemplantur & cogitationem, quam habemus de Deo,
dum multum considerat.
Summae sunt perfectiones & attributa. vid. Log. 1. 1. 1. 1.

Non comprehendimus: Non habet mens, nec tra. adaequata
et comprehensibilem Dei cognitionem, sed tantum appropinquabilem. vid.
Epic. XI. XII.

Claritas et distinctio. Non ait Cartesius cognitionem nosse
et clarit. tunc, nec perfectionem rationis claritatis cum Deo
ipso consistit, quasi cum adaequet, aut representet, sed cum aliam
in hac vita vocem perfectionibus nostris. Sicut sic adaequari,
dum cogitationem Dei claritatem et perfectam sic interpretantur,
sed est hoc contra philosophi mentem. Bene quidem illi hoc
loco. Sic enim claritatem in hunc modum, claritas certè quam gutturalis
aqua in aëre videntem, nec tamen deo totum mare oculis per-
spicis, ita quibus Deum per spem clarit. tunc, non tamen inde se-
quitur, quod Deum comprehendam & quod omnia quae in Deo et a
Deo sunt in cogitandi actu capiam ac tunc. Item aliud quod
Idea trianguli totum triangulum representat, et per aliquid, aut
aliud Geometrica operis clarit. distinctum, percipit quod sit tri-
angulum, cum figuram tribus lineis comprehensam percipit, nec
tamen in hunc modum solvitur proprietates et affectiones, quae
de triangulo demonstrantur Geometricae. vid. soluta Epist. XII.

Cogitationem magis implet Res corporales non pot. tunc mente
nosse implet, quia sunt limitibus circumscriptae, quia non
datur in illis ultra et ultra; in cogitatione de Deo ultra et ultra pro-
cedimus, et sic illa mentem nosse implet magis, quia non p. affi-
nis perfectionis ad finem.

Limita

limitationis: Sic Dei spiritus sanctus nullam habet limitationem.
Osculantur & Additur in Gall. Non est etiam illa speculatio,
quod est sub subard potest ad perfectionem in intellectu non finem,
et quod sit majoris momenti, quam hanc ipsa, quia consideratio ob
jecti, quod nullus habet limites finium perfectionum, non circumlat
(est enim in Deo simul perfectionum) satisfactorum et forma
determinationis.

§ 20. Tertium hoc pro Dei spiritus sanctus argumentum in modum
mentis secundum tractatum Epist. XXII. seqq.

Hoc &c. x quod clarum est di. Similitudo perfectionis Dei perfecti
onem, quia magis mentem impellit, quam illa alio modo cogitatur.

Hoc. R. quidnam hoc est? R. hoc quod satis certum et manifestum
est, quod hoc est. R. cogitatio de Ente summe perfecto, quam
(ut recte Auzor dicit) non omnes adducunt.

Atque etiam quia non &c. sensus est. Sicuti homo aliquis, qui habet
idem aliquis imaginem valde artificiosam v. gr. omnium horologii, vel
Basilicam, quam aliquando accipit, ignorat unde illam accipit, ita
etiam nos, qui habemus in nobis ideam illam excellenti vimam
Entis illius summe perfecti, continent ideam Dei aliquando a Deo
accipit, quam tamen semper habemus, et quam habent omnes homi
nes ab invicem aetate, idea autem illius horologii &c. est saltem in
hinc aliquo homine. Et nos per generationem illam accipimus, quod tamen
omnes non animadvertunt.

Artificiose aliquis imaginem. Ratio, cui ideae imaginem potius
quam Dei quareamus causam, fuit enim, quia idea aliquis imaginem
artificiosae non omnibus est communis, et idea Dei. 2. quia
illa idea a prima aetate in nobis non fuit, Dei autem ideam
semper habuimus, licet non semper actu, tamen potentia.

B. Argumentum illud quod ante hoc articulo proponit definitur
non ab idea Dei separatum, neq. a mente nostra, sed a mente
nostra, quatenus praedita idea Dei est, et est talis:

Mente nostra inuncta idea Dei aut a se ipsa, aut ab alio.

Atque non a se ipsa. Ergo ab alio.
Minor provocat, quia omnes perfectiones sibi dedit, et (non
si a se est) et debet sibi reliquias, et per consequens quod
scilicet

scientiam omnium rerum, quod nondum novit, et cetera accidentia
perfectionis, quia in majori continetur minus, et sibi tantum est
major accidentibus, si igitur sibi potest dedit sibi tantum, et sibi
dedit potest accidentia, et scientiam, potentiam: praesertim
cum mens se perfectioris existit et allaborat.

Atque non potest sibi dedit accidentia.

Ergo multo minus sibi tantum.

Mens igitur non est a se ipsa, sed ab alio. Igitur videndum est,
quod sit aliud, an sit Deus? quod autem sit Deus, esse videndum est,
quod in illo alio deest, et si omnia perfectio, sibi formaliter
s. eminenter, quae est in mente mea, quatenus illa habet ideam Dei,
Ergo aliud non potest esse nisi Deus ipse.

Quare videndum ad huc est &c. Primum argumentum (nunc in articulo pro,
accidentibus) dicitur de imaginem s. idea, nunc autem agitur (nunc in
hoc articulo) de tabula in qua est pictura et de mente nostra,
in qua representatur illa idea. Quoad videndum sit sit aliqua pictu
ra, quatenus potissimum, unde illa sit, et potest unde sit tabula,
quae habet talem picturam, sic quia quatenus sic in articulo
praecedentibus ubi habuimus illam ideam de Deo, nunc quatenus
unde sit mens nostra quae habet s. representat talem ideam.

Jam potest aliquid respondere, tamen ad a se ipso: sed R. hoc non
potest esse, quia si de se a se ipso, dedit se sibi ipsi etiam
omnes illas perfectiones quod in idea de Ente summe perfecto.

Notis qui habemus cogitationem de Deo et spiritus perfectionibus,
Quae novit et quae habet ideam sui perfectionis.

Quare ideam in se habet. In Gall. dicitur quod novit.

Hoc potest ab illo esse, qui non &c. Mens nostra habens
in se cogitationem de Deo, non potest esse, nisi etiam ab aliqua
causa, quod etiam sit esse cogitans s. quae etiam habet illam
tam talem et cogitationem, nam causa nihil largitur effecto quod
non habet: jam autem si mihi illam dedit, multo magis sibi ipsi dedit.

§ 21. Spiritus sanctus non potest dicitur et quia nos docet spiritus sanctus. Existens
hinc non potest Gall. vitae non potest. Jam autem si quis attendat vitam
suam, solent provocare Deum spiritus sanctus.

Temporis

Temporis Hoc vocabulum sic sumitur lach pro qualibet duratione. Tempus est vel est tractum quatuor in gentes est duratio: vel concursum quatenus est duratio quibus vitae. Primum temporibus, pro tempore temporatum dicitur.

Partes Veri, hodie, cras non sunt similis, nam veri non est hodie, et cras non est veri. Hinc temporis dicitur Ente liberum & quod habet partes in peractio fligru. Applicamus hoc ad mentem nostram: Quia una pars temporis non parit ac alia, hinc sequitur minime mentem nostram, ex eo quod jam est, cras vel perinde etiam existitiam, nisi eadem illa que nos produxit causa contineret nos producat & e. confortat: sic videmus creationem et confortationem concursum solum et idem est.

Nullam (vini) quam si habedimus, nihilominus etiam istis nobis confortat etiam, nam si etiam confortat etiam habedimus, ac proinde invariabilis in illa existit.

Confortat non per positorem infligim, et quod nullum operis impedit, sed quod sit tam immensum, ut non indigeat ullius confortatione, s. causa illa per quam Deus est factus, non est extra Deum, sed in ipso Deo quarenda, et hoc non est aliquid negativum, sed positivum, quia fundatur in summo perfectione. Nam negativum absentiam rei denotat: Igitur in Deo non est aliquid negativum, sed omnia sunt positiva.

Vel potius nulla &c. Quia pergravis illa, confortari summissim, nimis dura videtur; deinde autem aliter summissim explicat s. corrigi dicitur: vel potius nullius alterius rei confortatione Deum indiget, sed quod Deus hoc ipse sit sufficienter.

§. 22. Ex hoc modo & ex illis argumentis quibus probaturus est potentiam Dei, etiam per illa per summa attributa Dei (quae sunt ex naturalium humani cognoscere) cognoscere: Hoc enim necessario sequitur, ut id minime, quod est esse summe perfectum, illud etiam sit alterum, omnium, omnipotens &c. Nam illa argumenta, quae probant quod Deus sit, illa etiam probant quod s. qualis Deus sit.

Magna

Magna in hoc modo probandi est prerogativa &c. Caeteri Philosophi solent ex intentione Dei probare, ex consideratione totius corporis, v. g. ex motu, ex ordine, causarum efficientium, & gradibus perfectionum in creaturis, respectuum, & gubernatione, vel rerum &c. Haec autem Caeteri ex intentione Dei probatio, magnam pro illis habet prerogativam & dignitatem, quia quod dum probat quod sit Deus, simul probat quod sit Deus s. dum probat ex intentione, simul probat attributa eius et propria, factus, quod philosophia Peripatetica minime facit.

Prerogativa vid. Episc. III.

Deus ingentem & nos habemus naturalem potentiam et facultate cogitandi de Deo: non quod semper acti de Deo cogitemus; sed quod semper habemus facultatem cogitandi de Deo.

Videmus illum et se alterum) nam quod est esse summe perfectum, hoc etiam est alterum, nam si non est se alterum, non est se talis esse. Omnium, nam quod est esse summe perfectum, nihil ignorat.

Omnis contentis veritatibus fontem Nam quod est esse summe perfectum, hoc etiam est alterum, hoc est solum omnis boni, et veri, si non, tunc non est se esse summe perfectum.

Omnium eorum creatorum Nam si aliquid est in eorum natura, quod a Deo non dependet, tunc Deus non esset esse summe perfectum.

§. 23. Malitiam peccati) nam in peccato sunt duo, materialis, quod sit actio, formalis, quod sit malum.

Nam sunt multa &c. Notandum; Haec verba respiciunt verba illa de antecedenti articulo: nulla imperfectio terminata, & quibus est, sed, quod quia quod imperfectio in aliarum rerum idem existit, illud solum a Deo removeri oportet.

In quibus est aliquid tamen: ut ambulare est perfectio in homine, respectu aliarum rerum, sed quod interim admetam imperfectionem homo, quod unquam non sit usque, sed in exiguo loco.

Locali & exhercio in Longum, latum et profundum.

Deus non est corpus. vid. Deber. 530. §. 44.

Reflectio

Perfectio &c. quod sentiamus. Sentire, vivere, amare, non possunt
consequi eadem &c. sunt perfectiones quidem comparate et respectu
ad homines, sed absolute loquendo, sunt imperfectiones. Multum
enim est et major perfectio, si homo nullis indigeret sensibus,
nullis visibus, et potest esse etiam sit sentari: item et si esse
etio quidem est inter homines potest esse etiam, tamen absolute nihil
est, si est et alio.

In omni sensu &c. namque in uno gradu, in uno organo corporeo, et
secundo, namque perfectionis, quae ratio est. Non loquitur sic Augustinus
de primo gradu sensus, sed de secundo, anima enim dicitur quod percipit
in se videtur namque cognitionem, ut patet autem est ratio, et semper
quando aliquid percipimus expectatur in nobis cognitio. Deinde etiam
quidem dicitur aliquid videtur, sed non expectatur aut motus a se
aliquid expectat, ut nos quando aliquid videmus percipimus, sed
solummodo pura mente videtur.

Pati est aliquid aliunde recipere.
Quodammodo dicitur finitum. In nobis intelligitur et velle differunt
sic factus voluit apparere bonum, et quando vult aliquid intelligi
mundo, alio tempore non intelligitur, hanc igitur imperfectionem a Deo
removenda est, ut dicitur articulo. 10. 10. 10. 10.

Semper eandem nostra intellectio non est eadem, nec hanc
maxima Dei perfectio est. Simpliciter finem Apud nos contra
sape magna est cogitationum nostrarum compositio ac distinctio,
nunc enim sentiamus aliquid ut genus, nunc ut speciem, nunc
ut differentiam &c. aliter cogitamus de genere, aliter de specie,
aliter de differentia &c.

Simpliciter finem actionem. videtur. 11. 6. 7. Quatenus sit
an intellectus, et voluntas Dei apud habere potest? Optim.
Sed Opti. Atqui Deus novit quidem peccata, et tamen non vult
ea. Re. Deus etiam vult peccata namque peccata, non
voluntate. Deinde etiam potest dici, quod actus voluntatis sit
vel prohibens, et sic Deus non potest dici velle peccata, vel
negativus, et sic Deus potest dici velle peccata. videtur. hanc
apud Augustinum, qui simpliciter hanc limitant, et quidem etiam quidem con-
trarium et fatimur, namque quod intellectus Dei certus potest esse voluntatis.

Omnia

Omnia vult et operatur: Sic aliquid potest et obicitur, si omnia
vult Ergo etiam peccata. Patet et Augustinus aliquid sic respondit
Deus vult peccata peccata, sed Re. 1. quod sic hoc non
valeret, Augustinus enim sic non loquitur de peccata, sed de peccati
ratione. 2. Quia etiam non dicit quod Deus non vult peccata
sed tamen quod non vult malitiam illius. Augustinus sic multa com-
plectitur, namque de finitum formali peccati a materiali, et malis
triam peccati (quae est ad hominem) ab operatione, et primo motu,
qui est a Deo: sed dicit illam malitiam a Deo non esse effectus
quidem operationem, sed velle peccatum quatenus est operatio.

24. Jam cognovimus mentem nostram, namque quod sit quid sit. et etiam
quod Deus sit et quod sit qualis sit. Jam cognovimus ad cognitionem eorum
sententiam.
Et sic autem ad concordiam ad nos, suggerit id quod sciunt Deum
et sic omnino omnem, Augustinus enim omni boni &c. Re. Sicut ex mari
plurimi fontes et rivuli derivantur, sic a Dei cognitione omnis us-
que scientia et cognitio dimanat.

Vera sic ut omnia intus ab ipso procedant.

Causa namque universalis dicitur.

Scientiam perfectam finem per argumentationem a priori quae
perfectissima. videtur. Log. 1. 156. Ex 1. 20. et Exe. 11. 3.

Titus et sine &c. Log. 1. 2.

Modus nostram voluntatem, intellectum, ingenium et omnes
ut dicitur. videtur. Exe. 106. 1, 2, 3, 12.

25. Non clara intelligamus Log. 1. 131. sequitur

26. Disputandum quod sic aliquid determinatur, et sic infinitum
determinatur velle quod fieri nequit.

Sic aliqua consideratione Deus est infinitus sic omni consi-
deratione et sine consideratione ipsius durationem, illa est infinita,
sine consideratione scientiam ipsius, est infinita &c.
Cum hoc et sequitur articulo conferre Deum. 474, 509.

27. Parte et hinc, Hellarum numerus, et hinc &c. quae hinc
desita.

ut

Ut ~~non~~ numeri infiniti soli Deo &c. Quia infinitum omne est perfectum. Sic etiam praecipitur in Decalogo, ut nomen Dei non infirmemus in vanum.

Quia in eo solo & non solum meta sit quousq; si potentia divina extendat, sed etiam nullus in Deo finis fit.

+ Si quos habeant Philosophi autem non determinat.

+ Omni ex parte Opponitur hoc superioribus verbis, sive aliqua consideratione.

§. 20. A fine) confer. Cognit. Cognitum.

Nonnullam non dicitur omnimodam, hoc enim est compositum illa autem est apprehensio.

Qui sensibilibus non his apparent. Sic Philosophi ostendit per experimentum, in leg. hoc rationem.

§. 29. Quod hic vult &c. Sic sc. ubi versamus in prima Philosophia et ubi cognoscimus quomodo nos habet ex cognitione nostri ad cognitionem Dei ascendit, et ex Dei notitia aliarum rerum explicitiorem describit.

Summus & omnis perfectior cognitio vid. Eccl. 11. 17. Epist. 34.

Ad hoc ut planè cognoscit ut nos fallat Quia est summe perfectus et consequenter summe bonus, quicquid ab eo est bonum est.

Nam quomodo forte, potest fallere &c. quomodo apud nos quomodo videatur quidem perfectio est, sed, licet fieri videtur quod nos videatur illis, qui aliquem fallere videtur, attamen ex malitia &c.

§. 30. Princ. & ex veritate Dei.

Summa naturalis & facultas clara intelligendi et cognoscendi.

Nullum inquam obiectum potest attingere & non potest aliquid clarè percipere, quando enim mens aliquid percipit, tunc aliquid attingit.

Ista doctrina quae praecipitur act. 5.

Metaph.

Metaphysical &c quia sunt maxime perfectiora. Ergo est Pars I. hic mentis. Atqui hic illa est a Deo, igitur nullum deus potest.

§. 31. Deum

Atqui si adhibemus Sic jam solentur Disputatio Art. 4. proposita Quid autem sensibilibus ostendit, an quod terra sit plana? minus minusquam, s. terram totam comparimus; igitur non potest minus etiam affirmari terram esse planam, ut est contrarium ea quae clara et distincte videmus et percipimus, pro veris habere cognitione.

In meditationibus Metaphysicis Sic significat Quintor meditationes suas ante principia legendas et legendas et 3.

Ex sequentium cognitione Dei videtur, ubi enim demonstretur quid clarum et distinctum, et quid obscurum in sensibilibus. Nam hoc parte, primum, clarum et distinctum notiones tantum reconferunt, et ab obscuris distinctis; hoc autem in philosophia multa sequuntur, quae eadem negotio (nempe quomodo possunt) clarum et distinctam cognitionem habere inferunt.

§. 31. Errorem nostrorum originem Defens. p. 392. L. 11. 91. pag.

Metaph. Errore causam proximam, in fine huius libri remotam investigant.

Non tam ad intellectum, quam à voluntate. Quia iudicium, hoc quod errant, autem ad voluntatem refert.

Negationes - privationes. Errores non sunt vel sed negati.

Negati autem Dei est vel Negativum, ut quando dico, non homo non-lexis, vel privativum, ut caecitas, peccatum, vitium &c.

Sic et errores ad ipsum sc. Deum relatae sunt negationes privativae, & quod Deo pro planis sive non dedit nos ad maiorem veritatis cognitionem, ad nos autem sunt privativae & imperfectiones et defectus nostri, sed quod iudicamus de rebus, proximam clarè distinctamque intelligimus.

Obscur. Uniquamque est prout ad aliam rem transferre et talis ac tanta, ut si ego refero ad patrem, filium filium, si ad conceptum rem, Dispositum.

§. 32. Dios generalis. Confer Cyriac. hysim 130. f. 44.
Sententia de. in secundo gradu. Imaginari secundo gradu.
Imaginari et pmo intelligit Cogitatio de Deo, est pmo in
 intellectus: pmo intelligit est ita intelligit, ut organa nostra
 corpora non Artificiantur. Sed si mihi resurgente triangulu
 talen vel talen, est imaginatio.

§. 33. Non satis & non clari di hincq; percepta.
Non falli. Logica. I. 127.

§. 34. Requiritur intellectus, sc. Exnoti.
Requiritur etiam voluntas, sc. Exnoti. Voluntas & actio
 actio enim est inclinatio ad rem, s. Declinatio à re, ut illa
 respicit.
Quomodo & frus bene frus malis.
Omnimoda & omni clara ac di finita.

§. 35. Proportio finita quia causa intelligitur, clara vero voluntatis.
Voluntas vero infinita in intellectu.
Quodammodo & objectiv. Adicit sic Autgor quodammodo quia ga
omnis in §. 27. quod nomen infiniti asociat Deo conyctat.
Reliquis alioquin v. gr. Amplia.
Clare proximis Clara proportio vera et proportio intellectus et

§. 36. Est et rationis intellectus & extinet ad naturam intellectus.

§. 37. Latit linea in q non potimus velles et noles.
Summa & sc. in loc cas, quas gomo in si gast: non intelligitur
absoluite summa. Vid. Exce. 79. 3.
Hic voluntatem agat & liacit. Idem utemq; re primus gare
recipit.
Speculari modo Hoc addit philosophis quia Deus est autgor
omni edem, post Deum vero gomo autgor sua voluntatis
est.

Non

Non laudantur automata, quod et. E. gr. Horologium, quod per
talium partium dispositionem et convenientes motus, notis horas
indicat, propterea non laudatur quasi vero nos hoc beneficio
artificis velit, siquidem hoc non sua sponte sed in artificis
potest; Artifex autem quod tam accurate neg et in artificis
sed clara fabricat, merito laudandus tum propter artem,
tum propter beneficium, quod eo ipso in hominem confert voluit.
Eodem modo igitur, quod in est, neg laudatur neg ut ut ut ut
agat enim in artificis.
Magis profecto notis laudandus est. Pio est Empedoclis, quia
uti supra dicitur, peculiaris modo sumus autgor notis voluntatis,
quod maxima gominis est proportio.

§. 38. Defectus quidem. Megaris enim quae sunt affirmativa et
affirmativa quae sunt neganda, qui est est defectus.
Non est in notis natura. Nam ab in notis et in notis quidem
judicabimus, quae falsa sunt, sed tamen sua eandem postquam ea
in notis natura, sed actionis, quia ratio notis, non autem natura
mutatur.
Nullo modo et ex Contra §. 31. fini.

In notis gominis: Sic Magis traty gast potestatem ut impedit
ut aliquid sibi occurat, si autem premittit et non impedit, est
causa moralis. Verum hoc Deo nullo modo potest attendant,
quia non est ad gare obligatus, sed gast potestatem summa et liacit.
Causam. sc. moralis.

§. 39. Quod autem fit et libertas & quod voluntas notis fit libera.
Et multis & non omnibus, et gast gast, quod hac non tam lib.
si extendat, quam pro.
Communis notio: Communis notio est quae mentis attendit
et ingenio excitato et libato ita clara est, ut ab illa non
pot fit non intelligi.

Non

Hec illa magis nota et respecta quam quae ex nulla potest et tam certa et explorata, quam illa, quae de his quae in quo disputamus de omnibus, extra disputationem manebant.

S. 40. Certum etiam &c. Confert hic Auctor Dei Decreta quae libera sunt, cum nostra libertate, et illa duo inter se conciliat. S. 41. Uero hoc facit, quia in praecedentibus dixit Deum non esse causam errorum, atque ita eum vindicabit ab omnibus objectionibus quae potest fieri.

Sed quia &c. Auctor hic proponit objecti. fallax: Si omnia ab aeterno a Deo Decreta sunt, atque adeo videtur esse causa errorum non liberam, quomodo igitur eius Decreta cum nostra libertate potest consistere. Quam diluit S. 41.

Jam Deum agnoscentibus sc. et hoc philosophiam postquam Deum et naturam hominis modo demonstrevimus, hic illud jam opponit illi timore, quando dicit S. praecedenti, quae sunt temporis non dubia videantur.

Ut nefas est contemnis &c. Hic Auctor expressit et valde distincte dicit nefas est, hoc cogitari, aliquid impium a nobis fieri potest (etiam si vel liberrime hoc faciamus, aut si vel minimum quid faciamus) quod non ab eius Decretis et potentia dependeat, hoc enim si esset, non esset. Eius iniqua a quo omnia procedunt.

D. Libertatis &c. et quod dicitur minime, quod nos omnia libera facimus, et quod Deus etiam omnia praedeterminat et praescribit, omnino magna difficultas.

Prae. sc. infinitam Dei potentiam.

S. 41. Illis vero nos expeditur &c. Illam difficultatem Auctor solvit per S. 24. ubi hanc regulam et cautelam inculcavit nempe nos debere semper recordari, Deum esse infinitum, et nos omnino finitos.

Idcirco hanc potentiam illam Dei, quae omnia ab aeterno praescribit et voluit.

Attingit et apprehendit potestatem, et clare percipimus in Deo esse hoc attributum

Compos

Comprehendit et percipit sic omnia percipit ut infans potest quidem mentem attingere, sed non comprehendit sic ut nos &c.

Indeterminatae et haece vel tales quales sunt Relinquit et non videmus quomodo illa potentia Dei hanc libertatem hominum tollat, hoc non mirum est, quia non omnia comprehendimus quae sunt in Deo. Indeterminatio sumitur hic pro libertate: nam semper percipimus actiones nos trahere et indeterminatas et videmus nos non cogi, nullam vim nos inferri, non est violentam quandam impulsivam, est tamen quadam vis quae non impellit, sed tam amica ut eam non percipiamus.

Libertatis sc. non tantum spontaneitatis

Involuntariae quod potest hoc vel illud judicare.

Responsum L. 1. P. 129.

Unam eadem. Quamvis illa. Res. Divina potentia, quam scimus incomprehensibilem, ulla debet nobis esse incomprehensibilis, vel non potest non esse incomprehensibilis cum Deus sit infinitus, nos autem finiti.

Offere. quod multi alias hic dunt respondent: sed eadem ratio in se continent, et tandem tandem illis respondendum est ad illud, nos non potest comprehendere Dei potentiam.

De alia nempe de nostra libertate.

Comprehendit et simile praecedens.

S. 42. Fallimur per voluntatem. Quando non percipimus hanc tamen volumus judicare; et sic si fallimur est voluntatis, quia potest abstinere a judicando.

Jam b. enim sciamus &c. Jam proponitur objectio secunda, quae potest inferri contra id quod in praeced. dixit Deum nempe non esse causam errorum, ex eo quod omnia praedeterminat, quam ita potest formare: Si nemo est qui velit falli, tunc error non cadit a voluntate, sed aliunde, nempe a Dei praedeterminatione &c. Atque verum patet: Ego & per hoc. sed illam Auctor resistit hoc veris. Sed longum est aliud velle falli &c.

Admo

Nemo videt falli se. in actib.

Expres se velit L. III. 47.

Vix tamen ullus est nullus est qui appetat ~~se~~ excusari
s. nullus videt et appetit ~~se~~ falli.

Cupiditas &c. Scilicet ut Arist. dicit: Omnes homines natura
seors desiderant. Et multi sunt ad eos veritatis ac loquacitas excu-
si, ut non adstant satis temporis ad rem aliquam examinandam,
an in illa sit veritas vel non. Et multi ignoant quid modo
sit prode eundem: hoc igitur cupiditas movet homines in excus. Si
autem homo famelicus magno cum desiderio et cupiditate solet appetere
etiam cibos crudos, qui tamen ipse non nocent. Et isti multi
et prope laborantes etiam solet ea appetere, quae ipsis nocent et in-
fa sunt. Sic etiam nos tanta cupiditate et impetu caeco nos
excusamus in excus. vid. Def. 126.

S. 43. Non fallax quia est dator hominibus boni et veri

Certum autem est &c. hoc habemus ex parte in S. 30. videtur
nos non posse falli, quia Deus, qui est auctor hominibus sensus,
nobis dedit talem eundem intellectum, quae si recte utamur non
possimus falli.

NB. Deus non est fallax, quia est summus ens quod ad non-
ens tendere nequit.

Facultas percipiendi non &c. sc. claris facultas qua da-
re rem percipiunt non potest fallere, quia nihil aliud est,
quam lumen naturale; lumen autem naturale non fallim dicitur
quia est a Deo veracissimo et Optimo.

Nulla ratione probaretur quod tamen factum S. 30. hoc ta-
men homines natura sua judicant, et iniquissimae si tantum an-
madvertit, de hoc sibi persuasus est.

S. 44. Nos semper male judicamus. Dicit hic Auctor nos ~~semper~~ male
judicamus, non semper excusari, potest enim quis male judicare,
qui tamen non excusat. E. gr. si sint duae sententiae et hi
caeco impetu ac ventris hinc sententiam, quae vera tunc videtur

vel

vel falleris, cum non sis tam certus te falli, vel casus inci-
dis in veritatem, et sic male judicab, quia non sequeris lu-
men naturae.

Sed sane &c. ut eo ipso temporis, quo desuperandimus nos non intel-
ligere, judicamus.

Ut a sententia iis se eo ipso temporis.

Olim a pueritia a parentibus alijs, ab invicem actatis, hinc
judicabimus, fallat tam parvas esse quam apparent, terram esse
delaniam, aerem et s. modum vacuum &c.

S. 45. Pro multi homines &c. Maxima hominum pars nunquam indubitatum
et philosophicum de rebus judicium ferre potest, ne quidem se
et proccari. Hoc quod Auctor hic dicit, nobis potest esse usum
in iis, quando agitur de proximis nostris, sic exigua hominum
pars intelligit, quod Deus sit ens summus perfectum, nullum pergit,
quod talis sit in eo Empedocles, quod dicantur Deum esse ens summum
perfectum. Et quando homines de Deo cogitant, cogitant de eo de-
sentat, deo hoc faciunt, quia ingenium suum non satis excolunt
meditationibus metaphysicis.

Certum a philosophicum.

Claram Logical I. q. 10. segg.

Atenti attendenti, quando non volenti sed fixo mentis oculo intuetur
amir, ac percipiunt.

Cognitio distincta est aliquid amplexus, praesupponit enim clarum.

Hoc jam Auctor ostendit aliquo exemplo. articulo 46.

S. 46. Ita dum quis magnum dolorem sentit: Ut quando alicui digi-
tus asperditur, vel membrum aliquod comburitur, tunc clarissime
videtur sine dolore percipi, sed multa hic confundit et putat
ignem esse dolorificum.

Distincta. Defend. 157.

In parte dolens ut digitus est pars dolens, et sensus per-
cipit dolorem, jam ostem homo patitur dolorem et s. in digito,
certum quidem gradus afflu digito magis sicut in digito, sed per
excois rorrea est in mentis.

Similis sensus Logical IV. q. 30. segg.

Non

Non est distincta quia quando res dicitur, videtur esse
quod simile, non cogitamus in se, sed magis aliud esse, quam primum
gradum motum corporalem, videtur fieri hunc vel concubitu hunc,
in mente autem est secundum gradum, ubi dolor percipitur
dum mens afficitur, sic non distinguitur primum a secundo gradu
perceptionis.

§. 47. Præjudicia quid sint præjudicia videmus ab initio libri.

Simpliciter notiones et sic considerandas et determinata simpliciter esse
diligenter consideranda.

Ut quavis multa clarescat ut vis boni potest esse, et si
malum facium habeat, sic potest et si clara perceptio, quavis
obscuritatem habeat conjunctam.

Tunc nomen a prima aetate.

Primum dixerunt hoc consentit cum ubi quæ habemus arti-
culo 45. Quia et primum hominis, nihil aliud &c.

Enumerabo simpliciter omnes notiones, ex quibus &c. Simpliciter noti-
ones sunt radices et prima elementa. Antiquis mentem il-
lis fuerit per hunc elegantem similitudinem: Minus, Sicut multi-
qui addiderunt linguam Græcam vel Hebræicam &c, solent ad-
dicere vocabula primitiva s. radices, ad quæ postea plurima
composita referuntur possunt; sic ab initio Philosophiæ reconduntur
primitivi conceptus, ex quibus fiunt et adduntur compositi.

§. 48. Omnia quæ sunt perceptionem nostram cadunt, omnia quæ possunt
mibi intelligi, sunt uno verbo: Omne factum sit complexum factum
incomplexum. Hæc divisio est hæc eadem cum ea quam Antiqui
hic ponit, nempe quod eadem affectiones sunt determinata simpliciter
et æternæ veritates complexæ, jam autem hæc divisio quam cum po-
sumus, nempe quod, ^{scilicet} æterna sit complexum, et latius quæ, nam
omne æterna complexum non est æternæ veritates, sic quando
ego amalo est contingens, Antiqui non dignatur hic considerari
enumerationem contingens, quia sunt parvi momenti et a pro-
posito Antiqui aliena, ut patet qui vult omnia accurate demon-
strare.

Ut res

Ut res recipere affectiones: Omnes cogitationes sunt vel
de fieri facta, vel attrahito, vel de mente, vel de corpore eorum
attrahito.

Nullam esse sententiam habentem sic quod eis sine sunt quatuor, et
talita non esse sunt in eorum natura et extra mentem, sed tantum
et mentis prædicium.

Et si quæ alia sunt Epistemi: nempe veritas, bonitas &c.

vid. cap. 6. Logica.

Res consideramus, ea maxime sunt generalia &c. Prima fronte hæc
insufficienti videtur et se contradicit, nam omnia quæ sunt perceptio,
vel non sunt cadunt, Antiqui paulo ante dicit, in Res, eorum
affectiones, et æternas veritates, jam autem dicit: durationem, immu-
ritatem &c. et sic res, quæ tamen sunt affectiones eorum. Ego vido
tunc et se contradicit. R. hoc vocabulum res sic dicitur
sunt latius, nam eorum affectiones s. attrahito etiam sunt res
(latius sumendo hoc vocabulum) non sunt nihil, alias duratio,
ordo, immutatio et similia sunt eorum affectiones.

Divisibilia et talia. ut sunt gravitas, raritas, densitas, viscositas,
et mollietas, calor, frigus &c.

Quæ non in sola cogitatione consistunt Ideo hoc Antiqui dicit
quia hoc non agit de gaudio, amore, tristitia, ira &c. intellectuali,
sed de illis affectionibus quæ proficiuntur ab hominibus, quatuor
et compositis ex mente et corpore.

§. 49. Articulo hoc Antiqui agit de æternis veritatibus quæ
dicitur esse innumerabiles, cum articulo precedenti statuerent duo
eorum genera, eorum affectiones innumerabiles.

Ex nihilo nihil fit sic hoc explicandum (propter cavillosos et
obscuros illos causas, quales sunt Resonantia, virtutes et talis
notæ homines) ex nihilo nihil fit et tangiam a causa efficiente,
nam præpositio ex non tantum significat materiam, sed etiam causam
efficientem, ut quando Christus dicitur conceptus ex Spiritu Sancto,
Sic etiam sic potest exponi: ex nihilo nihil fit nempe per ge-
nerationem (per creationem enim ex nihilo aliquid factum) sibi sua
bonitas, sed prout explicandum titulus sic etiam videtur retinetur.

Quia

Quia in mente nostra idem habentur & in iudiciis.

Vocatur communis notio: Eae notiones ita vocantur non quod ab omnibus percipiuntur (multis enim praecipue occupatis non sunt communes notiones) sed tantum ab illis qui habent, sed tantum ab illis qui habent exercitium et fixationem talium cogitationum. Metaphysicis: Nam potest esse aliquid commune notio quae per se, seipsum, quod tamen alio non est, et tibi quae non mihi. v.g. Non nisi in unum potest esse mundum, Deum esse omnipotentem, &c. Hoc notio est communis notio, quod tamen per se notio non est. De quibus adhuc volumus vide articulum sequentem.

§. 51. Non convenit univocis & hoc est, nulla &c. & nomen substantiae non potest aliquid aequali applicatione designari, ut homini et Deo aequaliter conveniat: homo predicatur quidem univocis ad modum huius. Nomen autem substantiae non univocis de Deo et creatura dicitur, sed analogice & Deus magis est substantia quam creatura, cum Deus nulla alia re indigeat ad existendum. Distinctio intelligi Confuse quidem.

§. 52. Autgor in hoc articulo dicit, quod res corporeae et intellectuales in se conveniunt univocis & aequaliter, quod a Deo dependant. Verumtamen non potest substantia &c. Substantia non potest nisi satis agnosci distincte, quod definitur res existens. Hoc enim est nomen commune et generale.

Non autem hoc mentem nostram non satis implet, hoc nomen est abstractum et commune: hoc contra cum §. 63. Ex quolibet quibus attributo nomen proprio, non ex eo quod ita generale sit et commune, sed quomodo ex attributo agno- scimus eam? Quia notimus quod non-entis nulla sunt accidentia, iam autem non sunt, non etiam est res existens.

§. 53. Et quidem ex quolibet attributo substantia cognoscitur: nomen confuse non distincte.

Sed una tamen est &c. Dico si quis velit logicum agere, potest dicere contra Autgorum, cum in eo dicitur, quod dicitur proprietate et sententiam constituitur substantia, cum illae semper secundum logicam eandem consequantur.

R.

§. 1. Autgorum tam facile non intelligere vocem proprietatis, nam per illam intelligit in genere attributum quoddam. 2. Logicae illa praerogata potius tollenda sunt, quam hae autgorum verba, non enim sunt ista adeo accurata: Nam illa quae sententiam consequuntur etiam possunt eam constituisse, sic, intellectus et voluntas sunt proprietates animae, et eam consequuntur, et simul constitunt. 3. Si attributum proprium idem est ac idem praerogata, quod distinctio (ut dicitur in logica) tum etiam essentiam idem illud constituit.

§. 54. Quomodo clare et distincte notiones & quomodo potimus eas intelligere 1. rem cogitabilem. 2. corpoream. 3. Deum.

Unam substantia cogitantis creatam, aliam substantia corporea Quaeritur sic, quare Autgor ad primum adiecit creatam, ad primum autem non adiecit, quando loquitur de substantia corporea?

R. Quia Deus non est substantia corporea si non est corpus, dicitur non adiecit vocabulum illud creatam ad substantiam corpoream, ad substantiam autem cogitantem. Adiecit, quia illa potest esse vel creata vel increata. Creata est ut mens humana et Angelus. Increata est post Deum; Deum igitur Autgor sic vult distingui a rebus creatis.

Indequitate omnia cogitandi &c. & Idea Dei non omnia naturae nostrae esse praesentia et cogitanda, omnia in mente nostra esse deserta, hoc enim fieri nequit, sic nos potius omnia potest designare quae sunt in homine, ita potius claram habet ideam Dei, quamvis illa nobis omnia non representet quae sunt in Deo, ut imago quidem hominis, hominem esse praesentat clare, sed non omnia quae sunt in eo.

Ad naturam Entis summi perfecti pertinere: Hoc sagax ad Autgorum mentem, hinc enim debemus attendere quod Deus sit Entis summi perfecti. Merendum: Hoc etiam habemus §. 22. sic vocis: ad ideam autem nobis ingentem respicientes.

Notitiam & nequid fidem, neque scientiam, neque religionem; qui igitur dicit nos non habere ideam Dei & conceptum de Deo si cogitatio, non simpliciter, illi tollit et fidem et notitiam si scientiam et religionem.

§. 55. Si nullum id substantia conceptum ac linguam & non debemus considerare q. dicitur modo, mundum et familia solent deum summa vocem generis. (ut illa confidantur a Philosophicis) sunt enim non nisi duo summa vocum genera ut dicitur §. 40. illa enim non sunt nisi attributa et vocum adlectiones: ut et vidimus §. 40.

§. 50.

§. 56. Ut essentia et duratio non variantur. Sic potest objici
Auctori eum fieri contradicere, durationem enim in procedenti §. vocavit
modum, omnis autem modus variatur. Sed R. in proced. §. durationem
vocat modum latè sumens hanc vocem, at sic in facie loquitur, di-
ratio autem sic non potest vocari modus, quia ea semper est eadem,
quandiu res durat s. existit.

§. 57. Alia sunt in ipsis rebus, alia in nostra cogitatione. Hoc Clavius in
Ontologia: Ita attributa alia sunt realia, alia notionalia.

Cum tempus à duratione generaliter et. Duratio generaliter
sumta est illud quod est, sed tempus est mensuris motus.

Tempus est tantum modus cogitandi, et videtur tantum à mentis
nostrae consideratione; sic quod diem dividimus in et horas, hoc
tantum videtur à mentis nostrae, et est tantum relatio, nec venit
aliquid in ipsis rebus ex parte fundamentum, quod est, quod sunt motus,
duratio.

Quod si dicitur corpora et. E. gr. si canis cum Domino suo proficiat,
tunc per eandem viam per horam, tunc canis quidem multo citius sic
et illuc citius faceret, et si coloribus moderatè quam Dominus,
sed non plus temporis minueremus in eandem in Domino, et si in
eandem celis sunt motus.

Metaphysice) Tempus, nam dormiendo non minueremus.

A quibus sunt anni et dies) Non dicitur caelestem aut terram, quia
nominum determinavit illum controversiam. Contra quibus libri §. 65. finit.

§. 59. Auctor in hoc articulo agit de 5. indivisibilibus, sed nunquam videtur
nisi, quod agit de deum illis summis rebus generalibus.

Una idea sic ego et tu sumus similes, quatenus sic una cogi-
tatione concipimus, nempe ego et tu et ille et iste sumus homines.
item quando de vultu accipitur sic cogito, tunc uno nomine uter, et
dico quod sint ares.

Rectius dicitur, quando una linea in aliam incidit perpendiculariter.

§. 60. De Distinctionibus Auctor sic prolapsus agit de triplici
in ha. Distinctione quae fit in logica Clavius, quia dist. factio
pertinet ad metaphysicam. De Distinctione autem triplici dicitur et
dilectio agit in Logica p. 1. num. 70 seqq.

Jam

Jam habemus ideam fieri tantae (cheris) et tam quidem idea
habemus tunc de vulgari vita, tunc in xamis ex eo quod fecimus
Deum et de omnipotentem, sed hoc non videtur et demonstrat,
demonstrat autem Part 2 ab initio, non autem negamus et
corporeas, sed tantum de istis ^{princip.} cogitamus.

A cogitatione nostra definitam et quam magnam mens nostra videt,
et rectem inam corporeis considerans.

Excludens à se ipso) Ex hoc sequitur mentem nostram differre
ab omni alia et tam cogitante, quam corporeis, probavimus quidem
Deum et nos existere, sed nondum probavimus ut aliam cogitantem
vel corporeas existere.

Supponamus Dicit auctor supponamus, quia hoc videtur proavet,
videtur enim et ita si habet in homine, videtur hoc supponit ut id
ipsum potest proavet, videtur §. 2. Nam hoc est auctoris intentus,
ut videtur aliquid supponat et tunc potest demonstrat.

Vel à Deo et. Cuius auctor hoc dicit, R. hoc vult indicare,
ut res sint valde distinctae summas si Deus illas possit
separare. V. g. si particulam tam exigentem et partem cogi-
tantis, quae ab hominibus dividit non potest, quia ~~non potest~~ analog
tamen illam Deo dividere potest, quia nos ceas et distincte
separamus extensionem, ubi autem est extensio, rei est divisi-
bilis, igitur hoc de Deo negari non potest. Deinde etiam
Auctor dicit, quae vel à Deo separari potest, quia non potest
Auctor loqui de aliis rebus, quia nihil demonstrat ex parte
Deum.

§. 61. Prae eo eo cognoscitur et Potest rem corpoream intel-
ligere aly motu, figura, situ, magnitudine et. sed non videtur
motum et aly re corporeas. Sic rem cogitantem potest
considerare aly at formatione, negatione, amore, odio et c.
sed non potest videtur hanc intelligere aly fieri tantae cogi-
tantae.

§. 62.

§. 62. Alii conuincunt nonne in fine ad proxima object.
ubi color et figuratio simul agit de distinctione modalis.
Ergo id quod aliquis alibi obiter tantum tractat, ab eo quod
alibi, ex aliis de linguis oportet.

§. 63. Ut de functione et ordine Aristotelis observemus, infra
eadem est §. 40. ubi dicitur quod quaedam attributa pertinent
ad substantiam cogitantem, ut perceptio, volitio &c. quaedam ad
extensam, ut magnitudo, figura &c. In hoc igitur articulo
Aristoteles docet, quomodo haec mentis et corporis attributa
conuincuntur.

Membrum enim est distinctio &c. distinctio est substantia
ita in communi conuincunt, ut neg de mente neg de corpore
et cogitantibus.

Et non distinctio sit conuincit &c. et si consideremus
pariter tamen idcirco non distinctio non intelligimus. Sic
quod genus determinatur animal rationale, non idcirco distinctio hominis
est conuincit, sed potius obliuio, nam quid animal sit, et quomodo
distinguitur ab aliis, quod non sunt animalia non satis clare conuincunt.

Sed tantum ex eo &c. sed tunc est distinctio conuincit, quando
illa omnia, quae sunt in objecto, accurate distinguitur.

§. 64. In hoc articulo Aristoteles docet, quomodo cogitatio et extensio
simul modaliter distinguitur a substantia, cogitationis et extensionis.

Una eademque mens potest &c. una eademque mens potest gaudere
ad diversos modos cogitandi, sic cogitat de celo, de terra, de
aera &c. Minime hinc una eademque figura gaudet diversos
figurarum modos scilicet. minime est rotunda, minime quadrata &c.
Sed tamen semper est figura, licet diversi sint figurarum
modi, sic etiam cogitatio manet eadem, licet diversi sint cogitandi
modi.

Unum et idem corpus potest extendi &c. Ut b. gr. aera, aliquando
de porcinis eam magis longam faceret et minus latam aliquando
de porcinis eam rotundam faceret, aliquando quadratam &c. variatur
igitur secundum modos, sed eadem manet substantia.

at

At in contrario &c. et de eadem diligenter distinguitur inter eam
et eius modum

Idem modus hoc modum sic intelligi omnia attributa, in primis
illud, pro quo res diversa fit & variatur. Sic ut predicamenta
(ut sit a Peripateticis) ita separari debeat a substantia, ut q.
sint summa rerum genera, sed referri debeat ad substantiam,
ut potius cupit sunt modi, ut et facit Aristoteles §. 40. ubi intellectum,
perceptionem, volitionem, affirmationem, negationem &c. refert ad
illud genus rerum, quod est res cogitans, et magnitudinem,
figuram, situm, motum, relationem, ad illud genus rerum, quod
est res extensa. Ergo omnia accidentia debeat referri ad
substantiam, et non tanquam res propria, ita ut quantitas
gaudeat, figura iterum modum, situs aliud predicamentum.

§. 65. Si tantum ut modus rerum Peripateticis: Doctrina de predicamentis
mentis genus Peripateticis ponitur tanquam ubi Aristoteles philosophia
Aristoteles igitur Aristoteles tacet sed sic verbis opponit, illa enim
pariunt magnam confusorem in philosophia.

De nullo nisi locali &c. Alii philosophi confusos de motu
habuerunt cogitationis, et varios ac diversos in rerum natura
motus considerauerunt, sic calcitationem valde diversam confide-
rarunt a motu, sed manifestum tamen apparet etiam tantum
motum localem, paulatim enim aqua calefit, et vapores
ignis ascendant, quod etiam oculis nostris est manifestum,
et manus nostras quando sunt frigidae, si tunc innoxiamus
aqua, tunc percipimus motum localem, q. Vermiculi manus nostras
conuincunt et reddunt, quod facit illi motus particulariter
variis.

§. 66. Cuius intus consensum similes, quod exprimitur in mente.
Maxime circa sensus, et maxime errores contingunt circa sensus
non autem circa affectus et appetitus: sic si somnias de se
iratum, et percipis hoc, tunc etiam verum est, nam tunc sanguis
illud affectus legentis motu affectu &c. ita, quomodo etiam

vigi

vigilanti tibi accidere solet. Itaq̃ circa actus non tam multi
contingunt errores quam circa sensus, quippe etiam in visis sensu illo
nobilis timo cadaverum sunt errores.

Præsumptio et v. gr. in sensu clarissime percipit motu
illam passionem, sed si hoc tantum percipit et iudicat, non
erret, sed si procedit et iudicat aliquid simile percipit in membro
v. gr. digito, quod est solummodo in mente motus colorum sicut
E. gr. colorum &c. ut viriditatem, albedinem, nigredinem &c.

Putativum et sic temporis nocturno homines dicunt, video
xanthum album, nigrum &c. sed circa temporis nocturno non est
color, nam color est tantum illa varietas quæ asportatur ex
porentia sicut Lucis, scilicet hinc aliter respicit ad hoc, aliter ad illic,
aliter ad istud corpus: itaq̃ hinc diverso modo respicit, ita dicitur
si sint omnium colorum, non quod colorum generant in ipsis rebus,
quod homines tamen iudicant.

Ut pro certo et indubitato habeamus Inde appellationes oritur
sunt, nam dicimus: Vis manū est v. gr. &c. Vis hanc docet mihi velle videl.
colorum suam aliquam et ingentem rebus ipsis v. gr. propriam
putant, sed viriditas, albedo, rubor &c. sunt tantum aliqua reflexio,
defectiva resultans ex reflexione luminis: Et hæc est sola natura
colorum et non alia, quæ postquam dixerimus, nobis est
cavere.

§. 67. Idem et x eodem modo habemus præiudicia et errores de
titillatione ac dolore, quavis enim titillatio et dolor nos affi-
ciant, tamen ibi oritur quoddam confusio, titillatio subitanea æquiva-
let in nobis ac dolore, sed non advertimus et v. gr. tantum in mente,
sed putamus et v. gr. etiam extra nos existat, ut fapor, color, dor
extra mentem considerantur.

§. 68. Ut autem sic x in hoc negotio, circa sensus, affectus, et appetitus.
Cum tantummodo ut sensus sicut ut perceptiones, sic quando videmus
rubrum, viridē, nigrum, album &c. Cum ibi sint varii sensus varii,
æq̃ perceptiones, et si sic tantummodo spectamus, errare non
possunt, sed certum ac obsecro dicitur. Cum

Cum

Cum autem et extra mentem et si dicimus video viridē, album, nigrum,
caeruleum, sicut ibi quidem sunt variae perceptiones, quatenus in hiis coloribus
etiam sunt varii, sed quamam sit inter illa differentia, quoniam
illorum mentes non intelligit.

De notione quid videat aut sentiat et Hoc est valde paradoxum
dicat aliquis, video enim viridē, video rubrum, video nigrum &c.
An Ergo notio quid videam? R. non si quidem est viridē, esse
album &c. qualis solet appellari, sed in quo consistat illorum differentia
natura, definitio plane ignorat.

Memor attendendo Sæpe contingit ut homines, quando parum ad
rem attendunt, sicut iudicium percipiunt, et quando vel nimium aut
aliquid de illa re advertunt, statim de illa re iudicant, sed
si sicut admonere difficultatem, obmutescunt: Hoc igitur sic et
obtinere, nos putamus hoc facile et v. gr. percipit, quid sit viridē,
quid album &c. sed si rem penitus inspicimus, omnino advertimus nos
id ignorare.

Et sic quid similes Talis est et sic error, qualis contingit in Amore,
qui amans personam putat se similes modo ab illa amari, in quo
tamen amat seipsum, immo seipsum similes.

§. 69. Summa quædam articuli est quod Antiquos opposita sicut sicut
sonat, ut eo magis elucet quid clarum, quid obscurum, sicut clara
et obscura sicut ubi ubi opponit, et dicit, Obsecrum esse, figuram
rationem et v. gr. motus et v. gr. divisible et v. gr. generatum, dicitur
fieri, mundum et similia, et v. gr. clara, quoniam illa: lucidus esse
album et v. gr. nigrum et v. gr. &c. Clara enim percipiunt quid sit
figura, et quomodo una ab alia differat, sed non quid sit colorati
et v. gr. et quomodo unus color differat ab alio percipiunt.

Præsertim si considerat sicut oppositionem illam clariorum et confu-
sorum rem sicut claris tunc manifeste tamen.

§. 70. Not pro se duobus modis x de sensibilibus duobus modis posse,
nisi iudicant suo recte, alio modo et per se.
Quid sit ignoramus Nobis quidem varietates v. gr. in objectis, sed
in quo illa consistat, ignoramus.

Notis

Notis advenit & quae nos afficiunt, moventur in sensus

§. 71. Primam &c. notis advenit & quae nos afficiunt, moventur in sensus. Causam gale & causa procedans. Qnae corpus afficiat &c. hic mutabimus terram et planam, quia illa fit nos afficiat, lunam visi habens figuram, quia fit nos afficiat &c. et ut minus nos afficiat, de etiam nimis nos cogitabam, et visus locus. Et quia nullum corpus fuit, quod tali modo nos afficiat, quam Sol, utpote qui nos illustrat, dat nobis diem, et tam multa bona nobis praestat, hinc ad §. 72. notis pro Deo galitus est.

Sentient dolorem quasi autem hic procedit. §. 1. quia cum dolore nascitur, & quia cum dolore infantes in mundum veniunt, unde solent lata &c. quia infantes plures dolent, quam in infantia voluptates sentiunt, nam dum sentiunt, desunt dolorem ex venit.

Et deinde etiam sentit Voluptatem, §. 2. secundo loco sentit Voluptatem, quia post partum (ex quo trahit maximum dolorem) ut plurimum solent infantes reverti, reverti et uberibus matris adhiberi, unde maximam percipiunt voluptatem, et quidem talem ut etiam claudant oculos.

Et ubi sunt magis commode vel incommode corpus afficiatur, ubi §. 3. res indio quodam modo gallat.

Pro diversitate partium &c. Quoniam sunt res partes §. 4. sunt oculi nares manus pedes &c. In quibus gressat diversos sensus, in oculo visum, in auribus auditum &c.

Ut res quaedam non in late sumendo vocalibus res, quatenus illa sentiant aliquid nonnihil, vel verum modi §. 5. in §. 6.

Macchinamentum corporeis Quasi hoc dicitur. §. 7. quia terrena non §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

Commoda A causis internis et externis. Controceptionis §. 1. non §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

Wider illi adgerent. Dahle ante dicit, ment erat corporei alli, gata, hic videtur Autem quod quosdam offensas, indicans volens in

in infantia mentem suis artificiose corporei alligatam, xallatim autem illam liberari ab illa arcta alligatone, ita ut adgerent tan- tum et immensa fit.

Et quia nos terram in gyrum verti &c. Non quod Autem hic pro- set terram in gyrum verti, non ideo hoc hic procedit, sed ut significet, quam per se facta formidibus de rebus nobis occurren- tibus iudicia. Sic enim in infantia iudicabamus, non videmus terram in gyrum verti, Ergo neq. hoc ita est, videtur Ergo non est, non videmus curvaturam terrae, sed est se planam, quia nos non advertebamus curvaturam eius, sed tantum in regione terra- boatio, ea nobis plana apparebat.

§. 72. Alteram causam gale et confervant causa. Non amplius corporei ferit & talos gominos non confervant tan, tu res proit redduntur ad nos, sed proit in se sunt confervant. Matris amnis & qui proit terunt probitiam et infantiam. In si ipso §. 1. non quatenus amplius afficiunt sensus.

Inquire non §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

Ex memoria §. 1. in §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

Observa ad §. 71. §. 72. §. 73. et §. 74 gale infirmit. Domo potest confidencari motus modis, vel quatenus folis, vel quatenus locis et §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

§. 73. Tertiam causam Hæc est causa confirmans. Hæc tunc causat
errorum sunt respectu solius hominis.

Non potest sed aliquid difficultate &c. sic multi homines con-
demnantes nostram philosophiam / defatigantur ad eam attendere,
putant enim sibi sit licet quod ab aliis ea audierint.

Attendere Log. pag. 5. cap. 3. Def. p. 125. cum seqq.

Superius sc. exterius

Sed quia talem &c. si et tot mens circa sed Angelica tunc ita
non judicaret / sed autem talem gaudet naturam quia corpori est
immersa / sic potest cogitari de Logica p. quæst. 35. ubi dicitur
quod mens magis fertur ad res intellectuales. Mens respicit
quidem magis fertur ad res intellectuales / sed respectu suam
naturam respectivam gaudet quatenus immersa est corpori fertur
ad res corporeas.

Gaudet naturam: Natura duplex est. 1. natura est que nobis
est innata. 2. est consuetudo / de prima natura Ditzge lo-
quitur sic veris: Sed quia talem &c. de secunda: si quia in
primis annis &c.

Resis sc. inferioribus

Qualis ipsa est nomen in se locata.

Ut plerique &c. Similes quid gaudemus §. 45.

§. 74. Sic iterum est allegatio quadam nomen conceptus no. sed allegamus
veris / sic enim mens nostra est allegata corpori / ita sic
conceptus allegat veris.

Quartam causam Hæc est causa errorum in hominibus quatenus
est solius et cum aliis consideratur.

Non respondent Verba non sunt signa satis et accurate rem
representantia vid. Log. P. 2. q. 32. item Log. P. 4. q. 15.

Sequens

Sequens Log. pag. 4. q. 23. sic Gallens optavit ut verba
non et sent / quia verba non sunt signa satis ad nos accommodata
item quia omnia significata in veris latent.

Cogitationesq hominum &c. sic multi conditionum veniunt in lingua
nim variatate / sic tota philosophia seculari circa hoc
magis quam circa res versatur / immo enim gaudet terminos.

Ad eo ut proficiat veris &c. Hæc etiam observanda sunt in phy-
sificis / querenti enim quid credant / respondent / quod Eccepsa credit
cum tamen religiosem non intelligant. Veruntamen quia veris
si illam accipiunt a viris qui tunc eandem intelligerunt / ideo re-
bus non intellectis at sensum præcedunt.

Quamvis accipiat sic tunc non potest. Hæc enim respiciunt corpora
atque dari corporis nomen demum beatum est / ideo non opus erat
hæc hoc in loco accuratè tractare / sed sicut enim et dicitur
et conceptus ad objectis di. singulis serantur.

Dignoscendo Sic sc. omnia collimant ex §. 49. quod enim
Ditzge ita proposuit / sic absoluit.

§. 75. Sic articulus est mera exortulatio quadam / et sic Ditzge
omnia exortit / sicut solent oratores in Exortis.

Sic non litis causa.

Cognoscibilium sc. ex natura huius / ut et gaudet titulus huius
de principis cognitionis huius.

Omnia præjudicia &c. Hæc est Dubitatio.

Ordinis Præjudicis depositis.

Ad notionem tum simplicem tum complexam.

Agentes sc. ordinis.

Et hæc Conferentes / quæ jam ex hoc prima philosophia co-
proximis opposita enim iuxta se elidunt.

In his paucis / ego jam præstiti quod titulo libri promisi.

Præcipua in Gall. maximè generalia et majoris momenti.

§. 76. Secunda et si non est divina revelatio non deest philosophi-
phum &c. vid. §. 25. ubi idem habuimus quod sic repetitur.

Aliud suggerere videretur &c. Lumen tamen lumini non requi-
runt.

Docent. In Gall. quae ad Zoologiam non pertinent.

PRINCIPIORUM Philosophia Pars II.

De Principiis rerum Materialium.

Prima pars agit de principiis cognitionis humanae. At cog-
nitio humana versatur circa res materiales et immateriales. De
his agit pars prior de illis autem illarum principia hae pars
secunda tractat. Et quidem primo in genere. Reliquis partibus
sc. tertia et quarta agitur de rebus materialibus & corporibus in
se; quavis autem hae pars secunda sit generalis, respectu
tamen primae partis, quae est generalior et communior, est loci
alior. Probatum primo hoc articulo, quod res materiales, quae
supra in dubium vocatae, existant.

vel clarior:

Primum partem absolimus, quae erat Metaphysica et quae-
dam etiam habebat logica. Haec autem secunda pars est
physica; In hac autem secunda parte 1. agitur de natura
rei corporalis. 2. De motu, adeoque duas continet partes.

De natura agitur §. 23. De articulo 23. ad finem agitur de
motu, et quia a motu oritur omnis varietas, et utilitas,
hinc etiam prolixius agitur de motu, quam de natura rei corporalis.

§. 1. Rerum Materialium existentia &c. Potest hic aliquid quae-
rens, quomodo sic fiat, ut existentiam rerum investigemus, et per hoc
moy §. 4. Existentiam, quomodo secundum logicam regulam primum quod dicitur
quid res sit, quam aut res sit?
R.

R. Haec etiam regula certa et vera est, nam quid res sit non
plurimum scire et certissimum est notum. Quod autem sit corpus
hoc ex parte nominis ex Pars I. §. 40. Ubi habuimus quod
aliud sit genus intellectualium, aliud materialium, et quod
rerum materialium et veritas sit certissima sit in longum latum
et profundum. Ergo satis quid sit expositum.

Perfuadeat nempe ex consuetudine et secundum vulgarem mo-
dum loquendi et sentiendi ad iudicium aetatis usitatum. Hoc enim
omnes homines voluntariis veris simum. Sed quomodo hoc fieri
persuadent, an philosophicis argumentis? R. Nequaquam, sed
propter illum consuetum iudicandi modum hoc fieri persuaserunt.
Persuasio et scientia quomodo differant vid. Exist. Cartes.
pag. 494.

Paulo antea. sc. part. I. art. 4.

Præjudicia: sic nominis et se calum, antequam hoc volumus
probari. Sic autem Philosophum progredi non oportet, quippe
qui nihil absque ratione et probatione deest dicere & affirmare
aut negare.

Rationes inde hinc sc. ex prima parte.

Res quae in certo cognoscantur: certo & philosophicis, certo
sic opponitur persuadeat, quia nihil est a iudicando, quod
non sit demon stratum, alias si aliquid indemon stratum aut
incertum, recurrendum contra methodum philosophicam.

Utrumque Vulgo sc. sic argumentatur: Corpora sentiuntur, ergo
existunt. Quavis sic bene ratiocinetur vulgus, eodem mo-
do, qui philosophus, noscit tamen vim et rationem huius ar-
gumenti, quam deum philosophus ostendit. Reius ac veritas
quae quidem idem quod Medicus Medicamentum adhibere potest
quo sanatur aegrotus, interim nil nisi medicamenti applicatione
noxit, cum Medicus ipsum et efficaciam quocumque sanare
applicationem legitimam cognoscit.

Sentiuntur sc. Sensus tactus, visus, & videmus, olfacimus.

NB.

Ab. Illud quod sentimus non procedit à menti, sed aliud, quod
autgor procat his verbis: Vray est in nostre potestati &c.
à est aliqua quae à menti disceja & coexist aliqñod quod extra
nos & mentem nostram existim et f.

Vray enim: Vix argumenti gae est. Quod si quicquam sentimus
quod non sit à re extra mentem posita sensus à libero arbitrio
s. mentis voluntate procederet. Sed falsum consequens. Ergo verum
antecedens.

Non est in nostre potestati: Sic temporis actio ita facies
sentio calorem / jam autem mens non potest facere ut non ca
lorem sed frigens sentiam. Vult volit aliquando hoc et non il
lud, iterum illud et non hoc sentire cogitur. Hinc ratio jam mani
festa est, quod, dum quid sentio, illud non à menti, sed à corpore
aliquo externo, quod gignit sensus causa, procedere.

Quidem quidem potest &c. Nunc porro procat, quod illa res quae
extra mi posita, et inde aliqua qualitas sensibilis v.g. frigus
aut calor, procedit, sit coexist. Sic Autgor procedit objectionem
quorundam, qui volunt dicere, si non est mens nostra, tunc potest
esse Deus vel alia res. Sed quod non sit Deus, hoc Autgor
ita procat, quod tunc hoc Deus immediate deest faceret,
alias quidem facit immediate, sic quod sentiamus calidum, frigidum,
humidum, longum, latum &c. Hoc ipse Deus non facit (immediate)
q. ipsi et potest calidum, frigidum, humidum, nequaquam.

à Deo disceja s. praeter coexist.

à sensu impulsu s. in primo gradu quado sentimus motum caloris,
frigoris &c.

Materia quorundam extensa in longum, latum et Profundum &
coexist aliqñod.

Variis partibus variis signis traditis uti in pictura aliqua.

Variis motibus creantur, ita in caloris &c.

&c. s. sensibiles qualitates.

Efficunt

Efficunt s. immediato motu organi corpori particularum.
ut variis sensibus. Met. p. 163. Princ. pars IV. artic. 199.

ut Deus immediate per se cogitaret &c. & si Deus sit cognoscer,
dum videret tanquam frigidum, calidum, laxidum, odorabilem
&c. Ergo potest quod Deus non sit causa sensus in primo gradu
proctati, est quidem in secundo et tertio: sed quare tunc indigetur
resulterent isti sensus? R. Non à Deo sed à nobis.

ut cogitatur à eo aliqua s. Angelo aut menti (Angelus
quatenus Angelus, qui autem naturam humanam adsumit
deixitur. Potest aliquis objicere, illa res potest esse res
alia v.g. Angelus, R. si hoc Deus faceret, per Angelum
tunc hoc immediatè faceret, si autem immediatè tunc nos falleret,
et non videremus Deum hincurs à dejectione.

Deceptor Minime si Deus semetipsum cogitaret tanquam objectu
sensibile, ut coloratum, extensum &c. quia tunc aliter se cogitaret,
uti in se ipso est. si enim esset extensum, esset divisibile,
vel si coloratum, esset visibile, et hoc Consequens non esset
ens summe perfectum, ut supra part. I. artic. 2.

Ipsam s. materiam.

Videri vobis videmus & jam autem eandem exercimus / non est ista
rem Deum, quia non est corporeus. Et hoc modo fit licet ut
procedens aliquid existens in mundo diversum à nobis et Deo.

Similis est &c. Hoc quidem est falsum, quod idem nostrum
in secundo gradu sensus sint similes rebus (v.g. coloratis, odo
ratibus &c.) sed tamen hoc est verum, quod ibi (cum in rebus
coloratis) sint aliqua varietate. Ergo certum est esse aliquid
in mundo à quo procedunt tales sensus, quia non est Deus, non
omnia creata, sed coexist. sed illae causae efficientes in nobis
hoc sensus, nempe sonorum, odorum, calorem, procedunt à rebus
corporeis. Ergo res corporeae s. sunt. Tales igitur s. argumentum
tunc formantur:

Quod

Quod sentimus experit: Atque res corporeas sentiuntur. Ergo
existunt. Obiectio. Hoc argumentum est vulgare. Quod si
hoc sit vulgare, tamen non est vulgare ut hoc intelligamus,
sicut est quidem vulgare, sed non potest applicari recte. Sic
vtilia vocat quidem medicamentum quoddam sanum, quod etiam
vocat vtilia, sed vtilia non potest ita illud applicari.

B. Res corporeas sentiuntur & variis perceptionibus in mentis notis
afficiunt. Ergo vis et empathis est in vobis Sentiuntur.

Jam ante Pars 1. Art. 29:

Omnesque illas proprietates: Ut magnitudo, motus, ^{est p. 1. q. 49.} figura, Quatuor
in hoc primo articulo procat Aulgor. 1. quod sentiamus quid.
2. quod sensus protificatur a re aliqua. 3. quod illa res sit
distincta a Deo et mente. 4. quod illa sit corpus.

S. 2. Proccavit Philosophus hactenus dari corpus in genere, immo corpus
humani in hęcis exociter attingit.

Quibus sc. rationalibus. ~~Deo~~

Corpus humanum et quid opus est sic corpus humanum confide
rare in physica generali, cum corpus humanum sit res singularis?

R. Corpus humanum ideo sic est consideranda quia in physica
applicanda hęcis debemus respicere corpus humanum, quia sensus
sunt partem in mente, (quatenus sunt perceptiones) et etiam in
corpore s. non a mente sola, sed a corpore simul descendunt, imo
alibi etiam soli corpori competunt: Itaq. hęcis sit mentio notici
corporis in secunda hęcis parte, ut v. gr. de manibus mentio
sit S. ultimo &c. Sic animadversionem dignum est, quod prima
pars philosophia incipiat a cognitione mentis notici. Secunda
autem non ^{tamen} est hęcis corpore in genere, sed etiam corpore
notici, ut S. 26. quia præjudicia, quae debent sic eradici, pro
cedunt a corpore notici: ut potissimum igitur ⁱⁿ ^{mentis} applicari
quod propriis sit corpus s. quae sit corpore et contra, item quid
sit

sit motus &c. et ad præjudicia, quae de his rebus sacro gaudent,
sed nos id agunt, quae hęcis in secunda hęcis parte mentio sit corpo
ris humani.

Corpus quoddam vobis. pag. 41.

Magis arte Deo. pag. 537. seq.

Ex improposito &c. ut nos ex improposito percipimus calorem, item si
corpus profunditur, vel membrum aliquid ascenditur, tum ex
improposito nobis sensus quidam advenit, qui vocatur sensus doloris,
Sic vero sit in aliquid nari et videas domum aliquam discindi,
vel similes quid, non percipis dolorem, quam si hoc fiat in his corpore.
Sic si vela nauta appiciat sicca, non sentit in corpore suo sitim,
sed si hoc fiat in suo corpore, ita ut sicca sit sicca, tum hoc
percipit. Ergo hoc signum est, corpus noticium artis tum animat
noticium a corpore, et non eo modo, quo nauta nari adjectis est.
Non a si sola protificari: quia quicquid descendit a mente, hoc
descendit a voluntate, dolo autem aliis sensus incommodus est
contra voluntatem. Ergo a sola mente non descendit.

Sed accuriator quia sic aggregatus est Aulgor physico,
physiologicum, in qua de corpore in genere agendum, adeo non
de corpore hęcis humani. Quod autem sic hęcis tractio attingit,
rit, ratio hęcis, nam quia de sensibus agit, qui volentibus non
a mente sola, sed a corpore et mente simul descendunt, imo
alibi etiam soli corpori competunt.

S. 3. Aulgor in hoc articulo explicat usus et abusus sensuum.
Humano composito, quippe sensus tales sunt proprietates,
quae homini competunt quatenus compositus, unde et ipsi commu
da et incommoda recte doceri possunt.

Satis est &c. quia nemo sic non agimus de toto corpore huma
no, sed partem de corpore, partem de mente. Q. quoniam
pertinent sensus? R. Ad corpus humanum cum mente con
junctionem &c.

Sensuum

Sensuum perturbationes & secundum gradus sensus.
Non reserui Epist. 83. 49. 15. seqq. Sensus per se non sunt
 dati ad cognoscendum veritatem, sed ad immediate dignoscen-
 dum, quoniam sit eorum extra nos positivum natura, sed propter
 tantum ad significandum homini, quatenus compositus est ex mor-
 te et corpore, quae si comoda et incommoda sunt.
Ordinatio vegetabilis Usus primarius et ordinarius sensuum
 est, ut doceant quid composito humano prosit et nocet,
 secundarius et extraordinarius docere (quod fit raro et per
 accidens) ipsam rerum naturam & ostenderi qualia sunt ob-
 stantia in rebus ipsis. Hinc autem vivunt homines, qui secundum
 sensus vivunt, qui quid sanitati conducit, sensibus motibus
 quatenus hoc vel illud appetunt et ad similitudinem suadent, unde
 et hoc facit magis valent quam ipsi homines, quippe qui non
 plures, quam appetitus sensibiles possident, dunt ac vivunt.
 Quamobrem nec semper et plene delectantur aegroti id, quod
 per appetitum requirit et possulat.
Externa corpora &c. & quae duntaxat vicinis, olfacimus &c.
 item indicant quid possit deest habere vitam conjunctionem,
 et quid possit eandem conferre.
Ex accidenti docent: Sic quod lux fit per se non docent
 sensus &c.
Præjudicia: part. 1. artic. 71.
Ita facile deponimus veritas quando hoc consideramus.
Et solo intellectu: Intellectum sic vocabimus in consilio.
Idem a natura indita sunt simpliciter cogitationes quae possunt
 nisi generari a mente nostra, si attendamus: ita cogitatio possunt
 de figura, de longo, lato et profundo, de binario &c.

S. 4.

S. 4. Quod appetit & præjudicia deponuntur et solo intellectu utitur.
Naturam sc. absolutam ac positivam.
In universum tractati Deel. pag. 499.
Res dura Deel. pag. 453. et Princip. part. 1. art. 71.
Vel colorata Quamvis sic color objectum sensus præcogit.
Quod res dura, ponderosa, colorata &c. quia hoc præjudicia sua
 dent dura et gravia et sic magis realia. 2. quia nos etiam
 magnificimus coloris.
Vel alio modo & quod aliquid sit humidum, sicum, humidum, calidum &c.
Quantum ad duntaxat &c. si omnia quae tangimus recedunt
 eadem coloritate, quanta recedunt manus nostrae accedunt tunc
 non est hoc duntaxat in mundo. Ergo videmus, quia etiam in
 helligimus corpora per se nobis duntaxat, in duntaxat non consistunt
 et ventram rei corporis.
Sensus indicat Quid sensus nobis indicent, hoc nobis sic ex-
 plicat Aulgor, quid ratio nobis indicet, hoc videmus in fine
 huius libri.
Partes diversorum corporum resistunt Dura enim ferunt. Hard
 ad quendam Latine hanc, quod corpora dura sicimur gerant
 ita ut non cedant, sed resistunt manuum motuum motui.
 Contrarium molles ferunt. veris a veris. quod facile cedunt.
 S. 15. Proponit Aulgor hoc articulo duas objectiones, quae quod
 dammodo intellectum nostrum offendant et impediunt quod mi-
 nis rei veritatem cognoscimus sc. quod est sententia corporis
 consistat in 1. 2. et profundi extensionis, resistuntur autem
 sic articulis 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18.
 Q. Quare multi non possunt satis percipere et sententiam corpo-
 ris consistens in extensione?
 R. Propter duo præjudicia primum est de rarefactione, alterum
 de vacuo.

Nota

Verba natura x absoluta et positiva.
Ut rarefacta solis gascant extensivioribus. Sic panis vis coctus a
quo vel vino immiscetur, solis quam focius extensivioribus gascant
solitudo, id quod tunc magis implet locum. Item aqua con-
versa in vapores, solis quam confertens et glacialis.

Comelli Quales delectati et Alizabatici / Philippi
Cestici.
Subtilis &c. Hoc dicitur Ironia, et vitio hoc illis vertitur
sunt enim nimium subtilis in die fingendo, quippe quantitate
et reliquos substantia modos tanquam vocem genera tractant
et a sua substantia (cujus tamen sunt modi) separantur.

Tantummodo locum Tempus ubi mora est extensio ubi domi-
nus non putant esse corpus, sed vacuum. Item dicunt non
nulli Deum ab initio amplum locum creatur, in quo poneret
mundum, quod ut manus confunderent, et a corporibus vacuum.

S. O. Quicquid ad cogitationes suas attendit B. Sic ipsi Aitza ex-
plicat quid per Ideam intelligat, siquidem praeceps. art. in fine
rat. ad ideas diligenter attendente, nunc ad cogitationes attendit
expresso te ponitur. Ad finem alludit S. 3.

De nigra se. in gas materia.
Admittere nomen in gas subjecto, in hac materia.
Clas et distincte.

Figurae imitationem &c. Quid hoc est rarefacti, condensari?
Figura tantum imitatio. contingit tantum figurae imitatio.
B. si pori sunt minutiones, tunc corpora condensantur. si autem
ampliores tunc rarefiantur.

Rara Omnia fere corpora ignem suscipiunt, quod experimentum
est verissimum. Si quae sunt quae non ab igne a materia caelesti
constantur.

Si aliquando contingat, transiunt contigit, imo in corporibus
aliquis magnitudinis iniquam, quod diligentissimum est
observandum in philosophia.

Nulla

Nulla modo ipsi haberi deest &c. se. verum et physica ut in
gascant si peroxidat / quantum de vulgi usi hoc fiat. Semper
erim de fingendum suspexitur ingarantia a subjecto praedica-
tionis s. attractionis. Ut quando spongia liquorem tingentis magis
est extensa, hoc non ipsi spongiae, ipsi sunt substantia spongiae,
sed aqua spongiae poros occurrant ad locum et. Similiter,
si imbutur aliquid in lac vel vinum vel cordiam v. gr. panis,
tunc ab initio partibus adque solis panis requiri, sed panis post
videmus verum esse extensum / hoc sit propter majorem dilata-
tionem pororum, et tunc de vulgi opinio extensio in facta et dilatatio
trahitur panis, quod tamen non est faciendum, non enim absque
panis partibus panis majorem significat extensivioribus, sed panis
illud cum lac vel alio liquore mixtus.

Axantibus eius reliquis, quae non occurrant a partibus
rarefactis. De hoc articulo B. Def. 461. seqq. ubi dicitur rarefact. et condens.

S. 7. Eam se. rarefactionem.
Comillos inter quos est Arioteles lib. 4 phys. cap. 9.
Spongiae exemplum Ineptum quidem hoc dicitur exemplum, sed
trahatur ab oppos. Def. pag. 461. seqq.

Non videmus Confirmationem sensus negativum infernum et
fallac. ut si non dico, video. Ergo non est.

Verobene x solum apparente et per verba, quae nullum habent
sensem, sicut Gall. Leptis gale.

Peroxidans se. immediate.
Corpora omnia Quae se. circa nos sunt, multo minus longin-
qua et a nobis remota.

Sensus Judicium hoc est periculosissimum, et imaginorum
errorum causa, insidit etiam Atgeismi.

Et novum aliquid corpus accidet ubi enim novae quantitas, id
extensio, id novum corpus.
Exignat x mixtus hinc est, contradictionem implicat.

S. 8.

S. O. Numerum nomen Discretum.

Quippe hoc resp. ad illa verba art. 5. Sunt etiam subtilis et.
In re Quia non sunt tanta est a corporis diversa, nec
modis ab eodem, vel ab illius extensionis diversis, & neq. re,
aliter neq. modaliter, quod. Autgor imo verbo solent exprime
ad se. in re.

NB. Sicut tanta distat a quantitate rationis, quatenus
inam ut sit tantam considerari, totum non attendendo ad alie
ram se. quantitate. E. gr. totum totam sit tantam hanc, qui
est in seatio inuis pedis considerari, licet non attendam
ad istam mensuram, et vis versa, potest considerari et
intelligi, illa quantitas continua inuis pedis, et si ad istam de
terminatam sit tantam hanc non attendamus.

Ex parte nostri conceptus & rationis.

Ut totam naturam sit tantam corporis Totalitatis
essentiale, & non in generali.

Parti ac in toto fall. quia que res est eisdem nature in
iniqua sua parte, dicitur et in toto & eadem est extensio in
parte (licet sit minor et tamen extensio) ac in toto.

Ex extensione tollatur. Sic quantum ad quantitate adferuntur quae
licet, tantum ad ipsa licet sub tanta.

S. 9. Sicut tantam ab extensione distingunt existant extensionem
aut quantitate et id rem diversam ab ipsa sit tantam corporis
sed et id realiter distingunt, quod non potest et id quia
nihil esse nomen sit tantam intelligunt.

Vel nique Def. 460.

Incorporea non dicit intellectualis, quia non dicitur finis
con, sed tantum confisi.

S. 10. In id & neq. realiter neq. modaliter.

Distingunt

Distingunt Res enim cognoscuntur recte, si cognoscantur verum
omnium convenientiam et differentiam: ita ergo dicitur quod etiam
applicat convenientiam et differentiam loci et spatii.

In modo, que & rationis.

Sed in hoc Distinguntur quod volentibus probat art. 12.

Unitate corporis et. Ut si in vase ximus fuerit lac, et tunc in
fundatur corrosiva, tum vinum, adque aqua, arena et. Vas
non mutat extensionem. (quandiu se. retinet eandem magnitudinem
et figuram) est enim semper eadem generis, quatenus extensio
gignit vel illius corporis particularis mutetur, ipso unitate.

Spatium Def. 460. f. 99.

S. 11. Quam natura generis et speciei. Vid. q. 1. quest. 96.

Rejiciamus a lapide et. se. mentis, sed cogitamus tantum ab ipso.

Rejiciamus ab illa se. idea id omni & ita a lapide omnia se.
prociamus et separamus, ut etiam lapis non maneat lapis, dicitur
modo saltem maneat corpus, si lapis amittit dicitur, tunc non
manet amplius lapis.

Relucidos ut vitrum.

Omnes qualitates et virtuales vel accidentales lapidis si ut
reales concipiuntur a philosophis, sed modales ex rei veritate.

Ita advertendum si lapidem ita videmus consideramus, vel si
ita tollamus omnia a lapide ut tamen adque corpus.

Quod continetur in idea spatii et. & spatium non dicit aliter
ab hominibus concipi, quam extensionem. Cum vero alii homines
dicunt spatium esse vacuum: idem est ac si dicerent spatium
non est spatium, spatium enim est extensionem in longum, la-
tum et profundum, quae attributa certe non sunt nihil
spatium est figuratum, si enim hoc est, tunc totum
spatium cogitatur sine extensione, eodem modo quo mentem
sine aere. At sine extensione cogitatur non potest spatium.
Ergo

Ergo non est signum x non conijungi ea menti mea, sed
fuerunt ante mentis meae considerationem, s. antequam ego
de eis staret cogitationem.

§. 12. Nota sunt in genere de hoc articulo, quod habeat magnam
consonantiam cum §. 9. et cum suis 10 generis partibus.

Quomodo s. locum.

Extensionem loci remanet arbitrarie quia est imiversalis quid.

Atque imiversalia sunt aequalia. Vid. Log. p. 1. q. 90.

Eadem est locus nomen genericum non hoc aut minus.

Locus x s. in locatio.

Si quod dicitur quod nomen est demonstrativum.

§. 13. Quod dicitur de re in loco ut quando dicitur illi factum in
aliquo cubiculo, quod prius est ac si diceretur, res facta, x
et reliqua membra habent eandem magnitudinem, figuram et situm
in ordine ad cubiculum.

Ut immobilia x motu proprio s. motu alieno dicitur.

Immobilia caeli x puncta quae nos imaginamur in caelo.

Quae sunt illa puncta? R. sunt poli, ut poli arcticus et an-
tarticus, caetera, tamen &c. Non remota sunt in caelo illa
puncta, sed facilius perceptionis ergo illa nobis imaginamur
sicut etiam ut eo melius capiamus quae sit natura Petri, con-
sideramus illum nunc ut genus, nunc ut speciem, nunc ut in-
dividuum.

Immobilia puncta remota Gall. quod non potuit inveniri

vel inchoatum punctum, quod remota sit immobilis.

Permanentem illius rei locum Ubi res remota sit sicut et
proprie ac proprie maneat.

§. 14.

§. 14. Distinguitur autem nomina loci et locatio. Nam duo quavis
conveniunt, tamen et in aliquo differunt: nam etiam vocabula
synonyma non omnibus modis sibi respondent. Locus igitur im-
dividuum situm significat, locatio autem maxime figuram et
magnitudinem.

Sic dicitur v. gr. si ego sine rostrum, tum alius me magis
potest in locum meum succedere, quia omnidem situm occupat
habet non idem occupat locationem eo quod sit magis.

Idem locationem occupare sic si prius in aliquo loco fuerit ge-
neris et tum succedat personis, non occuparet idem locationem.

De semper cum illis situm mutatur &c. v. gr. generis aliquid terre,
facti si consecratur, mutat quidem situm, sed retinet tamen
eandem magnitudinem et figuram.

Quis dicitur eum et s. in loco s. definitio. Ego sum
hoc in loco, nihil aliud est, quam ego s. habeo hunc situm.

In hoc loco haec est Empyricum.

§. 15. Semper sumimus nunquam de sumimus.

Locum autem consideramus ut locum. Tanquam si locum est
in ipso id locata. Conf. Log. Canticum 114 & Log.

Modus x attributum. Eadem s. generica.

Cum fuerit s. in genere.

§. 16. Ex se vid. art. 11. Nomen si extensio loci non dicitur
sicut ab extensione corporis, et locatio non dicitur corporis
quia hoc duo conveniunt in re sententia. Atque cum ex eo quod
corpus sit extensum in l. l. et profundum recte concludamus
illud et s. sicut factum, recte etiam illud concludimus
de spatio, quod vacuum supponitur, quod nomen si in eo sit
extensio, nec tamen etiam in ipso sit sicut factum.

Ut nihil aliqua extensio &c. Nihil nullae actionis
vid. part. 1. art. 11. v. gr. Nam quantum dicitur vacuum
tamen in eo est extensio, ubi autem extensio, ibi corpus.

§. 17.

S. 17. In quo fitus nomina corpora

Cogitamus In Gall. praefinitum loci desert: sicuti desert
(quod vocabulum dicitur a desero) quidam vocatur locus, quia
desertus est non ab omnibus rebus, sed tantum ab hominibus;
ita spatium vacuum vocatur, non quod plane omnibus caret
rebus corporibus, sed tantum eis quae in eo desere arbitramur
Quare autem adiciatur cogitamus habemus in lectionibus
Aristotelis 1° 2° Physicorum 124.

Urna, quod est partium quid; secundum exemplum risone, quod
est magis quid; tertio beatii, quod est maximum quid.
Urna est res artificialis; risone naturalis, item beatium:
maximum est res artificialis, et sic in rebus naturalibus
et artificialibus vocis or tendit Autgor in tam vacuitatem.
Nigil sensibile vid. Des. p. 401. segg.

Quia non solentur se ab inanimata

A sensibile attinguntur nos non consideramus corpora, nisi quae
sunt nobis proxima, et quatenus faciunt in organo sensuum
impressio hinc tam valida ut pot sumus ea sentire.

Observa in general ad hunc articulum, quod in his exemplis ab Autgor
allatis res quaedam elasciscat, prout et docti quidam res hoc
observant, nomina sic proxima primo exemplum Urna et.

Per nomina vacui et nigili. sic dicitur vacua vacua, xi,
forma vacua quatenus sunt in ore vulgi. Nigilum est vacua
librum, non negativum, hoc non est absoluta nigilum, sed est
nigilum, quia non est res quod in eo desere cogitamus.

In eundem sermonem incidemus et Sermo vulgaris nos per
se fallit, quando enim dicitur vacua et res proxima, sonat
ac si nilla res er set in ea.

tam substantivum et substantivum corporum.

S. 10. Causae in hoc articulo Des. per 404 et segg.

Discretio nomini moti vel amigilationis: moti, si Deus
illud movet in aliam partem mundi: sed ibi relinquere,
omnia eum sunt plena. Quod autem Deus aliquid amigilet,
aut inquam amigilaverit, illius rei nullum exemplum aut
in Innocentium habemus, inquit in S. Scriptura, neq natura libro.
Nota hic insinuat: si dicatur res est corpus quoddam lyce ex
vasi amigilari, tunc queri potest an vasis corpora aliquid
distent, non si distent, tunc non est facta amigilatio,
si non distent, tunc facta est amigilatio, sed non amplius
potest vocari vas.

Licet se quod modo, aut ordando.

Tam autem ut removendum est hic Autgor corrigit istud
praedictum de amigilatione, et primo quidem in istis compar,
rationum inter vas et corpus particulari in eo contentum, affert
nullam esse connexionem necessariam inter vas et hoc vel
illud corpus particulari vel vinum, lac, coctisiam, aquam vel
alium quodcumque liquorem, quippa quod haec omnia particularia
continent absoluta: Deinde etiam comparat vas cum corpore in
general considerato, dicens ibi esse connexionem necessariam.
Nam vas debet semper habere corpus; nam si non haberet
longitudinem, latitudinem et profunditatem non esset amplius vas: ad
haec est cavitas quaedam in vasi an ergo illa non gadet ullum lon
gum, latum et profundum: et. Hoc agendum est dicere

Particulari ut inter obam et coctisiam.

Monstrum sine valle et acclis sine delevi

For contigua vel etiam continua et desinet et se vas.
Gall. tunc vasis latera sibi ita contigua ferunt, ut se
invicem laesant.

§. 19. De articulis 19. 20. 21. 22. Tanquam corollaria hujus libri
prima pars (quae pars §. 23.) nominatur et asseritur
intur, quae resultant ex prioribus.

Sic advertimus nempe per illorum praesudiciorum rejectionem
quibus impedire in voce naturae rei exponere in hoc liganda.
Terminum solent §. iuxta Belgii opinionem.

Pluribus partibus una vis occipit et ex pluribus extensionis gaudet, sicut
quod una pars magis extensa sit quam alia.

Cum pluribus vel uno vid. Def. pag. 445 seqq.

§. 20. Ex natura sua. Non negat Ontogori dari aliquam partem
satis indivisibilem, quatenus non dividuntur et non possunt dividi a
creaturis, sed dicit quod materiae partes & corporeae sunt na-
turae suae indivisibiles & cum eum corpore etiam minutissimi na-
turae sit extensum et talis in l. l. et profundum. Sicut contra
dictionem dici non potest corpus esse indivisibile, siquidem
extensum et se idem est quod gaudet partem extra partes,
atque quod gaudet partem extra partes, omnino indivisibile est in sua
parte.

Cogitatione Mathematica.

Cognoscimus Gall. Judicamus. Nam ex eo quod clare ac distincte
percipimus aliquam rem esse indivisibilem, sequitur quod etiam
deacimus judicare rem talem vera esse, nisi volumus iudicare
nos hoc dissentire, adeoque contra conscientiam fatiorem et iudicare
quod est absurdum.

Deum voluit §. sicut hoc Deus voluit in materia particulari
in caelorum secundae elementa, quae non amplius dividi potest
sunt illi globuli ex natura sua adque indivisibiles, sed non voluit
Deus ead amplius dividi.

Non potest §. a creaturis. quicquid Deus dividit, hoc
etiam vera divisum est.

Divi

Divisibilibus remaneat Quod enim fieri potest ab una causa
§. Deo, id est potibile (absoluta loquendo) sic etiam quod ab
una causa dividi potest, id est divisibile, atque nulla datur
particula tam parva quae non a Deo dividi possit. Ergo sunt
divisibiles; sic quoque illud dicitur intelligibile, quod ab una causa §.
Deo intelligitur.

Quoniam ex natura sua est falsum: Omnis quantitas non nisi ex
quantitatibus homogeneis componitur, sic extensum non potest compo-
ni nisi ex extensis, divisibile non nisi ex divisibilibus, uti longitu-
do ex longitudine, latitudo ex latitudine et corpus ex corpore. At-
que ita quodcumque corpus divisibile, sicut etiam partes sunt sensus
divisibiles.

§. 21. Et disputatio inter Peripateticos, an in mundo detur mi-
nimum et maximum, id respondet Ontogori non dari minimum
maximae ex §. praecedenti, non dari maximum sic docet.

Veris imaginabilia & recte, non per fictionem & quae certam exten-
sionem figuram ac motum habent.

Imaginabilia, hoc est realia. vid. Def. 471 et 509. seqq.

§. 22. Jam occipit §. si concipimus partem extra mundum, tum eo ipso ibi facimus mundum.

Sequitur secunda pars Physicae generis,
realis, quae agit de motu: absolute prima hujus
libri secundae partem, agentis de materia in genere.

§. 23. Nota quod doctrina de motu sit duplex, agit enim de natura
et de causa motus. Sicut in genere materiae et formae, sic in
Physica generali materiae et formae motus considerantur.

Omni formam discutitatem pendens a motu: sic pars circa
hoc motum & retro citra agitata, videtur modo rotundam modo
quadratam, modo aliam figuram, idem de calore fiat judicium.
Ita glacies per motum fit aqua, aqua per motum in vaporem
redigitur.

Moti

Mobilis secundum partes: Totus mundus est immobilis, quatenus non datur localis extra ipsum, quo potest moteri: sed motus est secundum partes, prout quod calidum, quod sol &c. alio quod partes moventur.

Affectionum quae sunt. figura, calor, humiditas, siccitas et similes.

Nigil mutat scilicet in re, quia est actio inmanens, vocatur partitio Mathematica, sed quae est in mente sit est Physica. Ab Autorem sic loquitur de mente humana, et non de Deo, qui vel potest rem partiri et mutare cogitationis: sic legitur in Libro. Dixit et facta sunt, ubi dicitur pro cogitare sumitur: Deum enim proprie non loquitur, sed cogitat, quia mens est. Contra cogitatio humana nihil mutat: b. gr. Offi quod nullus cogitat sed velle videre cibum in Pomago, tamen non potest.

S. 24. Uti articulis 16, 17. De functionem fecit inter vacuum et vulgi nisi et vacuum philosophiae sic dictum, sic hoc articulo. Item de linguat motum iuxta vulgarem sensum, et motum proprie et philosophice functionem.

Sic cogitationem cadit &c. L. 3. quart. 60.

Supra nonus articulo. 15.

Nullam in se actionem sentit: Sic ut idem contingit in divo quod a seculo defectu.

S. 25. Dicere potest quoties enim vocabula non sunt satis apta, licet philosopho ea corrigere, corrigere et determinare vagam eorum significationem.

Determinata natura &c. Definitio enim eam explicat, et quando aliquid definitur, explicatur, tum est natura determinatur.

Translatio Non est genus (nam latius est motus sunt in unum et idem) sed est vox quaedam, quae ipsam naturam motus melius explicat, non hoc definitio est casualis, non est essentialis.

Materia

Materia intelligitur tota materia mundana. vid. s. 22.

Per Corpus intelligitur quod singulari sua superficie continetur.

Ex Vicinia uno verbo: Ab immediate contiguus ad aliam immediate contigua: sed clarius tamen Autore exponit per plura verba.

Immediate nempe ita ut nullum medium vel potest interponatur.

Spectantur Non quod sensus sunt. sic loq. p. 1. quart. 29. Quae simplex spectatur.

Aliorum scilicet corporum quae illud immediate contingunt.

Item subiectum explicat quod motum, sic verbum: Ubi per unum corpus &c.

Alio motus praeter communem illum, quem participant, sed proprios vid. s. 31. Ut si navis moventur tum omnes homines et omnes mercos simul transferuntur, interim navis potest et cum fari solvitur aliis, quae potest in se latere motum, tum praeter communem quem participant.

Non unum potest etiam intelligi vis divina.

Ubi actionem quae transferat ut si b. gr. actio mentis fit, quae motum determinat in membris, ad cuius imperium corpus moventur.

S. 26. Per suavis quia praecipua nobis in hac re a prima aetate.

Corpus solent moveri voluntate) non proprie loquendo: sed et ceteris moventur et ab auriga et ab equis diversis modis, si moventur ab equo est motus physicus, sed item auriga dicitur etiam movere, et dicitur aliquid movere, sed illud moventur a voluntate. Quando ergo dicit Autore quod corpus moventur a voluntate, quomodo hoc est intelligendum est, an ut ceteris ab equo? R. non, sed ut ab auriga.

Ex hoc solo &c. si corpus non solum moventur, tum vis vel actio dirigens, imperans requiritur, nam quando moventur, actio

illa

illa pendet à voluntate, sed quando quiescit, tunc illi non est directio, gubernatio, imperium, non opus est directioni.
Quare vim non sentimus? Quia est contra nos, sed actio voluntatis est in nobis, idcirco hanc sentimus et confecti eius sumus, illam autem v. gr. gravitatem non sentimus.

Animadversae Gall. causas quas non solemus percipere, alioquin quidem causas in corporis nostre sunt animadversae nempe quod in unum membrum alii respicitur, gravitas autem deprimat membra deorsum, quia ut gravitatis deorsum premuntur.

Maiores actiones sunt vi opus et illa &c. Et est quidem si actionem corporis et voluntatis intelligamus sed non maiores opus et alias.

Sumentes et intelligentes. Quid intelligimus? R. conatum qui est à voluntate, hoc intelligitur in voluntatis actio, et corporis applicatio ac dispositio ad hoc aut illud.

Ab. Continuatio motus et continuatio quietis est conferenda vel, si hoc intelligamus quod debeat continuacionem motus conferri cum continuacione quietis, tunc manifestum est.

Non majori utrimque actione &c. Illud non non est uniusmodi quod enim in partibus potest infringi, hoc non est uniusmodi quod in parte potest infringi, probatur hoc sic: nam dicitur, legere etiam &c. si enim fit situr, tunc hoc est à gravitate.

Sicut alias in aqua stagnans concurrebat ad quietem nam, vigis dandum s. ad retinendum.

Hinc nempe quando navigium quod retinetur, in quam motum, hinc retinendum.

Demandat &c. quando nempe navis detinenda est, tunc ad illam detinendam concurreret gravitas aquae, quae respicitur ut maneat in quiete, nam nunquam manet in eo & facti &c. Jam autem ad quietem navis dandum concurreret aquae gravitas et Lector.

Lector

Lector hinc aqua stagnans, quae etiam vocatur mortua, si autem illa aqua moveretur, tunc ipsa adderet motum. Si autem jam navis moveretur, et si eam tunc fuerit velimus si vero, videlicet tantam requiri actionem ad movendum, quam ad hinc retinendum.

S. 27. Ab. Ultima illa verba s. 25. exponit sic Anthor clarior.

Absentia vel quiete: An ergo quies est absentia motus tunc est privatio? R. Non omnis privatio est absentia rei, sed requiritur deest inerte, jam autem quies est absentia motus qui non deest nec otario inerte corpori. 2. Etiam album est absentia nigri et contraria, &c. Nam absentia inibi contrarii est privatio alterius. Ergo quies tamen potest dici absentia s. privatio motus, non autem eo sensu, ut à Peripateticis hoc dicitur, quasi quies esset negativum privationem, ut erroris respectu nostri, ut dicitur Princip. part. 1. s. 31. Sunt enim motus et quies duo opposita, duo modi contrarii.

S. 20. Contiguum s. immediate.

Aliorum s. immediate, nam illud immediate sensum deest intellectui, nam viri etiam docti quibus per philosophiam studiosi impigerunt sic quod non attendunt ad illud immediate.

Pendet à nostra cogitatione ex s. 13. s. fin. Cogitatione s. de hoc, minantur à experientia circumstantiarum quendam futurum et de tantam corporis in tunc quod in externo vel interno loco pro arbitrio concipitur. Quomodo ergo locus pendet à nostra cogitatione sic indicatur per verba, postulamus enim cogitatur locum fructu vel late vel lati fructu, lati fructu sic loci cogitatur ut est in Germania, fructu in Clivia, ad hinc magis fructu, ut in hac in hac, ad hinc magis ut in hac domo, ad hinc magis ut in gyro, ad hinc magis ut in pede.

S. 29.

S. 29. Translatio et reciproca Non melius potest explicari
 vis reciproca in motu dicere corporum ab invicem separationem, quia
 si nobis ponamus, os oculos navigium aliquid gerens in lito juxta
 fluminis ripam, et dies homines, quorum unus stans in ripa
 navigium manibus pellat, ut illud a terra removeat, eodemque
 profectus modo alius stans in navigio ripam manibus pellat, ut
 illud item a terra removeat, si autem horum hominum
 vires sint aequales, conatus eorum qui terreat infirmitas, haec aequa
 veroco conjunctis est, non minus confort ad motum navigii, quam
 conatus alterius qui cum navigio transferitur. Unde patet
 actionem, qua navigium a terra recedit, non minorem esse in
 ipsa terra, quam in navigio. Similiter. Si manus removeat ab
 hoc ligno, tum etiam lignum removeat a manu, aut: si ego
 a te removeor, tum tu etiam a me removeor. Si quis dicitur
 ab alio, tum alius etiam dicitur ab illo. In disputationibus
 publicis hinc haec materia Anno 1657. habita multa adfuerunt.
Proposiam &c. Nempe quoad motus propensionis hoc. Sed potest
 potest esse vel omnino propria, & absoluta vel vulgaris.
Tantundem motus vid. s. 19. ubi simili habemus exemplum.
 Sic tantundem est motus in mensa, a qua liberum removeo, tan-
 tundem est motus in libro nempe motus par tibi sumti.
B. Semper cogitamus de actione, quae sit ut patet
 non est ibi v. gr. in mensa a qua liberum removeo, tantum
 dum motus, quantum est in libro, sed quia motus par tibi
 debet considerari, semper est rectius par tibi sumti, tan-
 tundem est motus & aequalis.
Dicimus &c. V. gr. si pedem moveo a terra, et terram a
 pedis, par tibi sumti est motus.
Agoveret Sic valet illud: Loquendum cum multis, scribendum
 cum paucis

Quiescentia

Quiescentem considerari: non quod proaximum, sed quia ab initio ab, Part. 2.
 dicitur.
Quiescentem Absoluta se juxta, omnium vultu q. idem spatium, dum
 dum locum internum et externum nec non distantiam a quiescentia
 corporibus eandem retinet. Solent nos considerari terram ut
 quiescentem nempe absolute, hoc non approbatur nec probatur, sed
 doctrina nos tamen ipsi tribuere motum, si motu partibus sumamus.

Ipsam Nec alia etiam corpora, a quibus similibus translatio
 fieri conspiciuntur ob consuetudinem ita judicandi.
Putamus Vid. art. 20. Part. 3.

S. 30. Praecipua. Ergo sunt plures causas si quae praecipua solent
 enim Aitgor non omnes sed tantum praecipuas adferre, hoc dico
 propter aliquos, qui putant Aitgorem semper omnes rationes adferre,
 quibus tunc contrarium sic videmus, et etiam est optima methodus,
 quae praecipua tantum argumenta proponit.

Realis ac positivum Haec verba nihil aliud sunt quam trans-
 latio xat vira si totum illud quod sic dicitur est translatio xat vira.
Quiescentia spectantur Ed quod non modo eundem situm retineant
 inter externa corpora a quibus certo intervallo distant (quae
 consideratio vultu est) sed praecipua quia immediatam viciniam
 cum aliis corporibus ultra existerentibus integram servant
 (quae significatio magis philosophica est) vid. art. 20. Part. 3.

S. 31. Intelligitur ut gab. s. 20. itaq. gaudent in unum tantum motu
 nempe proprio.

Innumeros: Non absolute eo modo sicut & bella, ideo quod nos non
 doctrinam numerare, sic plures non sunt tot, quot sunt & bella,
 quod tamen non doctrinam numerare, modo an circa Sabienum
 & vel plures sint, licet autem non deprehendantur plures, tamen non
 doctrinam hoc tam accurate dicere. Sic igitur sic etiam illud
 in belligendum est.

Omnes motus Nempe et proprii et communis.
Nec etiam omnes agniti possunt hoc est quod in marginibus dicitur innumeros
 motus.

S. 32. Non sunt reserua du functi x quod reserua non sunt plures, sed inuenit tantum, At si considerentur plures, nam ipsum cogit non potest plures lineas describere quam unam, Ergo etiam non sunt plures motus, et si una tantum linea describitur tum et si inuis tantum. Et imaginari tota unam tantum facit superficiem, licet linea valde sit contracta &c. Memos sicut quando sermone multos tyros facit sermone videtur quidem diversum et multilogos, sicut, ac si multos hinc sermone et tunc, cum tantum sit unum.

A. Ieraticus versus B.) memos, ita ut simul progredatur, et simul etiam descendat, et si progreditur ad B. descendat prog ad D. Sicuti avo ad terram veniunt non cadendo sed progrediendo. Quam (sc. lineam) hoc punctum A. Describat. Q. Quomodo describat. R. quia si procedit tum simul etiam describat lineam, memos esse descensum, qui simul habet progressum: Oritur illa linea AB. A in B. et si motus progressus, ab AB, in CD, et descensum.

~~De procedendo &c quod sit 3. dicitur~~

Hoc pacto de Linguis quia divisio fit de functio et indidm, quo per hunc aliquid clarius intelligere.

Rememorandus memos progressus qui absolute loquendo inuis.

+ Lineam describat sc. circa corpus contiguum et ut quiescat consideratum, circa quod etiam superficies describat se sciam. Sicut fieri.

+ Unum motum: quod sit P. 3. art. 57.

S. 33. Integer circulus corporum: per circulum intelligimus eum cuius sit ambitum, ut quando unum ingreditur locum alterius ita ut semper sit quedam incursio.

Coequari &c x fit rarefactio, sive condensatio, sive coequatio

fit in partibus, hinc extra poros, tamen semper est coequatio

A

et licet corpora rarefiant vel condensentur et tum xerind. Ingreditur, ut fiat circulus ex omni materia simul mota art. 39.

Expellat: Unum corpus deest aliud expellat, quia non datur penetratio dimensionum, ut si aqua vel oleum infunditur in vas tum aere expellitur, et si vinum tum aqua, et sic deinceps.

Eodem tempore momento) Cur? R. quia non datur vacuum, nullum enim potest et tunc momentum quo datur vacuum, nam si inico momento vas non haberet in se corpus, non esset vas &c.

Circulo perfecto corporeo videl. quod sit rotundus, et cuius partes aequi distant a centro. Ut annulus, corporeis autem et perfectis qui non tantum habent longitudinem, sed etiam latitudinem et profunditatem: si autem illa faciant dimensionem aequi, non erit perfectus

Non perfectus) vel quod rotundus non sit, vel quod partes eius omnes non aequi distant a centro.

Composari: fit illa compositio in Cataractis et strabione Angli hinc, item in vento prope templa, et in verbis animalium, item aliis locis.

Nam illa condensatio &c. x ut non sit opus fugere vacuum, vel rarefactionis vel condensatio, quae non potest intelligi. Similia exempla habentur in Part 4 s. 49 et seqq.

Atq. ita &c. x quod motus est velocior, eo locis est angustior, et quo long. et amplior, eo motus est tardior.

In quibus determinato tempore memos integra gora transit per G. Dimidia per F. et H, per I. 4 gora per.

S. 34. Incompressibilis de Antgor jam ex motu eam colligit divisionem materiae infinitam, habentibus autem etiam eam ad ea supra s. 28.

In motu in se quia in ultimo exemplo motus, quando G. ad I. vadit, semper decrevit.

Quod

Quod mundum quidem percipit et si verum et. x. mensurae
sit quidem et si x. divisionem quandam materiae indefinitam
sive quod sit divisio indefinita, ut additur in Gall. sed non
percipit et si x. causam sive divisionis.

Divisam et: Divisibilem non tantum, sed etiam divisam, quia
sic movetur sive.

Successus x. progressus in temporis. Cogitatio circulum ultra
non et si x. partem, ut sit et si x. divisionis, sed cogitatio et si x.
tam partem, ubi inveniuntur modi diversi.

Removeri hoc sit per totam contributionem, quam vocamus
formam. Despectores, quia quaedam particulae desunt in mini-
ti. Similes particulae contrahunt et abeadi: Ex hoc fundamtu
to invenit auctor materiae Primi Elementi, quae est
omnium subtilis forma.

Quia omnes anguli
accidentis sunt desunt
ergo illa x. mo-
tio sit per contributionem
quae quaedam particulae
desunt contrahunt
s. 35.

Quomodo fiat et. Non tota materia attrahitur, sed aliqua
tantum sive x. partem.

Admit hoc x. tempus non omnes particulas sic dividi est necessi-
quia quaedam per sunt tunc transferunt. In, G. F. H. possunt
integre manere, sed desunt et si x. divisionis, admit hoc aliter.

Quomodo libet inflectant x. quae per sunt omnes indivisi formae et
significatio, quae per sunt nulli modo et se inveniunt, et quomodo
libet se inflectant, tunc et si ipsa materia Primi elementis,
et quae agitur in parte 3 Principiorum.

Loci occurrandi x. prout locis et vel amplius vel angustior
Comprehendendi et. Non per similes hoc satis comprehendendi,
nam omnis quod est indefinitum nobis et si incomprehensibile.

Ne et tunc sequi ut x. propria, accidentia autem non necesse
et sententiam sequuntur.

Caxi non per sunt quia et si finita.

s. 36. Ordo sic deservetur. 1. enim auctor agit de materia. 2. Part 2
de motu. Secunda pars quae agit de motu habet iterum duas
partes: 1. de natura motus; 2. de causa: ab art. 23. sive de
natura motus actum et: ab hoc art. 36 usque ad finem de causa
motus agitur.

Causas sive sive rei per similes inveniuntur, et sic etiam motus,
qui non tantum habet causam immixtam sive Deum, sed etiam
particulares 1. quia et si creatura. 2. quia sive causas sive
sive, sive illic sive sive deservantur.

Ex motu sive prout auctor potest Deum sive sive, sed hoc non
per similes sive tam bene prout: per similes quidem, sed non ita
bene et commode: sic etiam Marsilius hoc prout sed minus
commode, quia motus habet etiam causas particulares (causas T. sive motus non habet
causas particulares)
secundum sive et sive sive conuertit ad Deum. Ergo multo nobis
sive sive hoc probationes, quae et sive non sive sive sive
sive ad probationem Dei sive sive.

Eamque sive sive sive sive, non finalem, ut patet
et sive quae sive sive Part. 1. Princip. s. 20.

Deinde particularem in sive, quamvis sit sive, et tunc
motus, quatenus sive ratione sive sive sive, etiam si non mo-
vatur respectu omnium partium sive. Sed si jam sive
sive sive, tunc accipit novum motum ab alia causa sive
particulari, nam prior motus sive a causa sive sive.

Deum sive, qui et. Ut particularis, ita et sive sive motus
causa sive sive Deo 1. quod sive sive sive. 2.
sive sive. 3. applicet. 4. sive motum sive sive sive,
applicet. Hae quarta significatio sive sive sive sive
sive sive. Deus ergo et causa sive sive et sive sive
motus, sed si quaedam et sive, quomodo hoc sive sive sive sive
sive sive Deum sive et si causam sive sive motus? R.
hoc nobis et si manifestum et sive sive. Part. 1. s. 22.

Deus

Nempe ad ejus ideam nobis inportam respicientes, videmus
illum esse actum, omnium, omnipotenter, omnimodum, omnium
veritatis fontem. Certum omnium creatorem. &c.
Jam autem si vel minimum quid in mundo esset v. gr. ejus
motus, ejus Deus non esset Creator, non esset eius
summe perfectum. Ergo ipse Deus est causa procedens
et conservans motus.

NB. AD Primum illud fundamentum, nempe quod Deus
sit Ens Perfectissimum reducuntur Omnes probationes.

Cum motus et quiete: Ergo motus sunt concitati, et
quiete, cum materia seu sua substantia corporea, motus autem
et quiete sunt concitati, quia non sunt nisi in rebus ex
tensis s. sua substantia, sunt enim modi.

Nam quomodo illi motus &c. 1. probat Aristotelem quod possit
hoc esse. 2. etiam probat, quod hoc fiat. Eodem modo procedit in
meditatione 6.

Deinde quod hoc possit fieri probat hoc verbum: quomodo illi
motus nihil aliud sit in materia mota &c. et objectio in his
verbis, motus enim cum sit quantitas non est substantia sed modo.
Quam modum vid. art. 25-27.

Certam quantitatem Non habet talem quae consistit in longitudine
latitudine et profunditate, ut habemus art. ejus partibus 3.
sed intelligitur quantitas Intensionis, quod motus intenditur
vel remittitur, ut et vulgo qualitates dicuntur intendi et
remitti. Sic aqua movetur tardius vel celerius, aliquid currit
tardius vel celerius: in motu etiam est quantitas successiva,
sed illa sic non intelligitur, illa enim pertinet ad durationem
motus extensam: quod de predicamentis dicitur, ut quod aliquid sit cali-
dum in primo, secundo, vel tertio gradu, hoc est ipsum genus
et proprium solum de quo sic agitur.

Eandem

Eandem tempore in tota universitate &c. Potest mandari Part 2.
in toto idem motus, quomodo alius atq. alius sit in ejus partibus.

Ita scilicet. ut probentur &c. Una pars materiae duplo celerius
movetur quam altera, sed illa altera est duplo major. Sic si
aliquid currit sine celeritate Coloniā, ego autem et ad huc
alium tardius incedam, ego et illi aliter pervenimus ad ^{mediam} viam, du-
rum est Coloniā; Jam si in me et illo alio motus conjugantur,
tunc tantum erit motus in nobis, qui tardius movet similes, et media
viam consequimur, quantum in illo qui celeritate progressus fuit
Coloniā usque. Ergo dico vobis duos tantum profecti Te, quantum
alter; sic etiam res sic se habet de qua Aristoteles loquitur.

Intelligimus &c. Sic probat actus et essentia in mundo et h. mo-
do eandem quantitatem. Formam inde arguimus:

Quod dicitur perfectionis est consentaneum, hoc est
latitudinem de operatione s. rebus quae sunt et sunt in
mundo et motu et in his rebus quae moventur.

Atque &c. Ergo.

Probatur Minor, quia (quod motus sic diligentissime) ut Deus in
se verus est et ac bonus, ita et in operando circa res corporeas &c.

Perfectionem et in Deo: Ut in sepe videtur est Deus ac
benignus, ita et in operando circa res corporeas verax, fidelis
ac benignus dicitur, ut in sepe immutabilis rationis et sententiae, ja-
dentiae ac voluntatis, et ita et in operando respectu corporum.
His mutationibus exceptis; quales sunt miracula. An autem
Deus, quando miracula edidit, ut Spiritus mutans aquam in vinum,
tunc totum naturae ordinem mutaverit, an loco citatum fuerint
facta miracula, ita ut tantum fuerit celeritas quaedam, quae
fixerat omnem naturam, id disquirendum non est quomodo loci sed
quomodo sit illa miracula, ut potest super naturalia sic non hoc
stantur.

Trium sicut factus est h.

Supra

Supponere debemus: Faciunt hoc vulgus et multi alii philosophi. Vulgus enim quando videt aliquem Comitam, et miraculum quam, deo videt Martem, et illi notum miraculum et. Sed hoc est contra Dei constantiam et unitatem, nam si sit aliquis artifex qui semper aliquid mittet in suo opus, et sit contra constantiam, sic simis; Deus autem talis non est. Ergo non decessit Deo faciente quod aliquid mittet, sed quod eodem tenore omnia faciat hoc in rebus naturalibus et fatiendum est, quia diu revelatio divina non dicit aliud.

Unde sequitur Notus ex eo quod dictum est Deum fieri semper et sic similem, nullam nos decessit in Deo fatiendum inconstantiam.

Pitibus et iudicium.

Dico secundum Part. 3. art. 46. et dicitur motum indidit.

Eodem modo et eadem ratione, propter constantiam et immutabilitatem Dei nimirum sicuti Deus ita constant et, ut in hunc quidem ordet materiae in mundo, et in hunc quidem materiae amittit, eodem etiam modo de motu iudicandum.

S. 37. Prima lex naturae. Sunt regulae quaedam physicae quae observantur in physica generali: regulae physicae dicuntur, quod deo per eas regulariter mundum gubernet, vulgo dicitur secundum ordinem naturae eiusdem; Leges et regulae dicuntur sicut dantur esse intellectualibus, quae se per sunt dirigere secundum illas regulas, sic igitur illae dicitur dicuntur sicut summa ea, cum indicantur.

Particularis 1. quoad certitudinem motus, lege 1. 2. quoad certitudinem hinc viam motus, lege 2. 3. quoad propagationem et varietatem, ex lege 3.

Simplex et indivisa Gall. in particulari, illa sunt Empirica nam humanum corpus non potest sumis dicitur sic et sic videtur quia est compositum quid et non simplex, ac proinde immo

membrum

membrum potest respondere alteri, immo quiescens alterius motum impedire.

Quantum in se est et respectu tradito sibi a Deo perfectionis s. naturae, ad quam Deus ut constant et immutabilis concipitur sibi continuatur proponitur. Q. An ergo habet aliquid in se, quod non accipit a Deo? R. Hoc ita intelligendum ut iam applicatum est, non respectu tradito sibi a Deo perfectionis ut naturae, hoc autem vocatur natura rei, quicquid Deus est dedit, perfectionis rei: Jam Deus ad illam naturam conciderit.

In eodem sensu et fati. In general fati non potest sumis de figuris, sed in hoc est, notus quod maneat fati motus, quae et sic, figurae et.

Ita si pars aliqua materiae s. mundanae, sic iam sequitur exempla quibus regulae.

Facile nobis persuademus: quia nos vitantes ad maius aetate, quod saepe moventur semper moventur, nisi aliquid sit quod impediat, et quod ea, quae quiescunt, si quiescant, tunc etiam semper quiescant, sed in eo non est tanta difficultas, quanta quidem in hoc exemplo, (quae major est,) quod minus ea quae moventur, sentiant tamen sponte quiescere propter gravitatem. Regula haec non tantum proponitur ex Dei immutabilitate, sed etiam ex eo, quod nihil fiat sine causa. Ergo omnia manent in eo statu in quo sunt, nisi causa impediat, quae sunt in motu manent in motu, quae in quiete, in ea etiam manent, nisi fore causa impediat. Si si inter nos et Lunam non esset corpora, quae motum impedirent, tunc in xila, si semel mota fuerit ad alterum in alterum semper maneret illis motus, si minus Luna sit dura ut facit Adamantis, ut etiam terra, ut non recipere motum xila, et non esset aere qui impediret motum xila.

De illa

De

Cum autem corpus semel motum sponte tandem quiescat?
R. quia nos ex nobis movemus omnia alia, quales nos sumus, tales
etiam autamus et si alias res omnes praeter nos. Igitur quando
nos sumus defatigati, solent quiescere, sic etiam autamus ea
corpora semel mota, tandem quiescere.

Nec ulla major ratio est. Vid. art. 26.

Sed quia videtur Leg. Part. 2. quod f. 162.

Cujus contrarium talis est: quia plurimum eorum partes non
tam frivole sibi arguerent, quam per se debent de loco deturbari, vel
tam occulenter non moventur, quam celerioribus motibus sunt capaces.
Terre adhaerent nam etiam terra motum recipit a caeteris
sive ex ipsa vegetabilibus, ita ut adde etiam illarum sunt hae
moventur et contremiscant ut docet, experientia, item terra
nobis multae rimae, ubi macerata est, aquis sicut in Paludibus
solent tremere.

Brevi fit tantum: quia terra non est in se adamantia, et
taliter sunt partes terrae, ut non cogantur, sed ex loco suo
deturbari possunt et motum recipiant: quod ut melius intelli-
gatur, considerat terram non sic intelligi proprie et stricti
dictam, sed arboribus, litibus, carnem &c. etiam quae occulenter
moventur, ut aqua, aer &c. quae recipiunt in se motum.

Ab. Quia non cognoscimus causas quae impediunt motum, unde
autamus corpora tandem sponte quiescere. Videtur, ergo non esse
hoc etiam sic ostendit.

De causis quae sensibus nos hinc latent: Si quis scilicet in terra
projiciat, xila brevis fit sicut, eo quod plerumque terra motum
ipsius recipiat. Terra autem trahit alii, unde ostendit ventus, et
quomodo terra non recipiat motum, tamen alia datur causa
quae sensibus latet, propter et prope quam cogitur esse talem, nimirum
ut illa gravitatis caelestis sic deprimat, praeterquam quod aere
indiget, ut sit, ut cogatur terra adhaerere.

Sponte

Sponte et sine causa aliqua, in Gall. naturaliter, nos scilicet videtur
videtur nobis sponte multas res sponte tendere ad quietem
ut corpus non solum moventur s. pulvis. 2. quando jam est
in motu, motum communicat aliis corporibus, sic multum
motus transferunt ~~in terram~~ quando v. gr. ambulat, currit
&c. mirum ergo non est, ut tandem quiescat, praesertim si
accidat ~~et~~ animo impetum.

Videtur et autamus.

Tendere ad quietem Nihil ad sui contrarium, et destructionem
ex natura sibi potest. Homo, qui sibi violentiam infert
manibus, propria sua natura non tendit ad sui destructionem,
autat enim si hae rationis sibi non malum sed bonum affert,
quatenus cogitat quod hoc pacto se liberet a sua miseria,
et iudicat sibi hoc esse melius et tolerabilius, quam dicitur
videtur in desperato vitae suae statu.

S. 30. Celestibus hinc est contraxerunt de motu projectorum, quidam
autant ea semel mota ab aere, quidam a caelo in motu confer-
vari, hoc sicut sol. a manu projectorum fixurata sunt, sed
nos longis aliis statimur. Videtur autem ipsum.

Quae projectantur Illa late sumitur non tantum pro ut quae
manu projectantur, sed etiam quae pro bombardis, tormentis,
pro sagittis (ut bea) projectantur.

Ab. Quod videtur, videtur aere volant, sic et alia
res sicut alia volatilia.

Nihil aliud est lignum ut aqua, vinum, lac &c. sicut fixa
terram. Liquidum et fluidum.

S. 39. Centum est manus. Quando lapis circumagitur,
est motus circularis. Est duplex motus rectus: 1. quod
lapis trahat solum. 2. vel alter a manu. Illis pro
manat ex eo, quod in unum tendat recedere a centro circuli,
quem deserunt. Adhuc alius motus est pro linea tangentem
omnes alia lineae sunt tangentes secantes.

Geometricum

Secundum spectatam & esse sic et natura sua.
Non tendens & non cogitationis, sicut hominis, juxta illud: Quidam
in Latina & sed vero motu, idem est quod movetur, sed verus
transfertur, impelli.

Per obliquas lineas intelliguntur omnes lineae curvae.
Cogantur deflectere Unde colligitur quod omnis motus rectus
naturalis sit, et quod ceteris omnis motus sit violentus. Quia
recta quid est? R. est brevissima et simplicissima ab uno
puncto ad aliud punctum extensio.

Dictum est in p. 5. 53.

Causa est immutabilitas et simplicitas Dei: Dictum est s.
36. quod Deus sit simpliciter simplex et immutabilis, igitur etiam
modo quidam maxime constanti et immutabili operatur, sed
maxime simpliciter, in hoc mundo, nisi alia cogitatio in mundo,
quae Deus creavit, Deo applicet, ut ita ob hoc non fiat
motus semper rectus: Peripatetici etiam hanc regulam
norunt et usurpant, quod dicitur: Omnis natura conatus fit per
lineas rectas, hoc probant ita, quia est via brevissima,
natura autem non agit per ambages, et quidem Geometricus
de Theophrastus ad regulam probat radios reflexos per lineas
rectas: quavis igitur rectis conatus cogitationem et consilium
attingant, cum eis conatum tribuant, tamen etiam non ipsa
norunt, quod nempe omnis motus naturalis sit rectus.

Conferat se praecipue de tenore, quo est sed conferat se
hanc, qualis jam. Sic quavis conatus movetur, mox motum in
aliud transferat conatus: Deus motum eo ipso conferat in
hoc, quem antea conferat in illo.

Paulo ante &c. Haec verba adfert Aristoteles propter exemplum
quod suscipitur, ne aliquid hoc possit calumniari. Ergo Deus
non conferat antea motum lapidis.

In

In imbuti: quare? R. quia motus est natura sua. End sic, Part 2.
est motus, Ergo contradictorium motum fieri in imbuti.

Determinationem et se ad motum &c. Et si motus non fiat in im-
buti, tamen iniqua quae quotiens momento ita fita est, ut
pot sit per viam rectam pergere, nisi aliquid obset.

Secundum lineam rectam non autem &c. Nempe verus C. de
demonstratio Aristotelis est intellectus distinctus, quod nempe
motus naturalis sit rectus, sed non est si tantum simpliciter,
hoc et absolute de natura motus cogitantis, sed adjectionis
illorum verborum: nisi ab aliqua causa impeditur, quae faciunt
ut distinctus videatur. Eodem modo ut non est distinctus cogi-
tans de Ente simpliciter sed adjectionis illa & de Deo (is enim
est Entis simpliciter & sine ulla limitatione ac defectu, reliqua
autem res sunt Entia secundum quid & cum limitatione ac de-
fectu) si autem vis cogitans de Ente secundum quid, sine crea-
tura, et si aliquo modo distinctus, tunc enim deest aliquid ad-
jectionis. Sic si motum simpliciter consideremus, est rectus, quatenus
Deus simpliciter simplex qui est, res simpliciter etiam regit, alia
quidem obstat, sed hoc non circumstans, non respiciamus, hoc enim
est aliud.

In Lapidis. Infra Part 3. s. 59.

Considerationis in se item Aristoteles inculcat verba hoc, ut
cogitans omnem motum naturalis sit et est rectum. Ergo diligenter
hoc est considerandum.

5. 40. In aliam partem secundum quam conatus omnium ei opposita
est. Exemplum dicitur et sic sola.

Dirum corpus: in Galileo, in aliud corpus magis, quod sit dirum et
firmum. Quod exila in xanietem a me projecta non tanta lege,
mentia ad me revertatur, quanta vegetantia a me sunt projecta
ad xanietem, hoc est propter aerem, qui impedit motum et
in se recipit.

Winta,

Mutationum) inter se recipiunt, hoc est, in motu et in
motu et in eo quod movetur, et in eo quod movet. Anima
non sua est causa gubernans motum, non causa procedens, quia
non potest movere motum corporis fixitate. Pila quando
proicitur in parietem, tum parietis habet longi majorem re-
sistentiam, quam pila, et tunc illa cogitur resistere, pila autem
quando resistit, retinet motum, sed non determinationem motus:
hoc est, in unum, jam alterum. Sic e contra, si b. gr. in unum
globulis alium impellat, tum illi qui prius quiescebat aliquid
accipit de motu illius qui est in motu, et alterum simul
movet, siquidem, quantum alter accipit, tantum alter amittit, si jam
illum alterum accipiat simul tangat, unum quiescat et alter
illud movetur, sed si ex parte tangat, tum dividunt inter se
motum. Si pila proicitur in lanam vel lutum, quiescat,
nam lana recipit omnem ejus motum in se.

Q. An anima non sua crearet motum? R. non, tum
suum falsum est, quod dicitur, nihil in mundo movi creari.
Ergo est causa gubernans tantum motus, ut auriga.

s. 41. Determinationem: Aliud est motus, aliud est determi-
natio motus, inter quos duo est distinctio modalis, duo enim
sunt modi sunt, motus et determinatio motus. Sic quando pila
resistit a parietis ferbat eundem motum, sed determinatio motus
est alia. Si parietis potest tollere motum pilae, tum ejus
motum recedit, parietis autem non tollit motum, sed tollit
determinationem motus, ut non possit regredi per lineam
rectam.

Motus motus non est contrarius: E. gr. motus illi, quando
pilam a me proicio in parietem, non est contrarius motus,
quando iterum resistit, sed determinatio est contraria, sunt
contrariae viae, hoc est enim aliquid sic existens? hoc est
ita intelligendum: parietem resistit motus pilae.

s. 42. NB. Ipsum

s. 42. NB. Ipsum fieri creaturam in primo momento est creari,
sed postmodum sicut in secundo, tertio, quarto, quinto &c momento
sicut rationi reliquorum temporum dicitur creatura conservari.

Diversitas: quia alias non potest esse tam diversa res creari
in mundo, si enim omnia in eo motu movi vel in ea res mansisset.

Ut inae alias impellerent motus &c. Sic homo ita faceret
per viam quandam, tandem defatigatus, quia toto die communi,
currit motum suum alio corpore, ut aeri, aeneae &c.

Ipsam legibus) Dico verba non significant Deum et h' consuevit
regulis et legibus, sed lex sic idem valet, quod ordo, iudex &c.
Argumentum &c. Motus semper sunt eodem tenore, et sic
motus sunt signa immutabilitatis Dei.

s. 43. Factum consideramus quod Deus 1. det. 2. dirigat.
3. occupet motum, jam videbimus, quid ista corpora conferant
ad motum, an igitur nihil sit in corporibus, quod faciat ad motum?

Sic vero &c. Cur sic? R. quia sic art. opponitur g'ibus
part. 9. 23. et part. 1. 9. 65. Ibi enim agebatur de natura motus,
sic vero de hi.

Ad resistendum negativum sc. Dicoque namq resistit
activa et negativa, hoc est quando res non recipit actionem.
Illa quando res contraria agit, ut, cineris resistit igni,
et ventus etiam resistit, ventus activa resistit lenia, quia potest
deleat ignem, quia contra agit, si cineris resistit sunt negativa,
quia non sunt capabiles projectionis in frontem.

NB. Scholasticus fortassis agunt de actione et reactione, de re,
sic lenia &c. quia omnia opposita includuntur in actione.

Statis: qui status motus vel quietis tantum est, quoniam
alia infinita fortiter nomina. Sic quando res est calida, et
manet in statu caloris g. e. in statu motus, si est frigida,
est in statu frigoris et in statu quietis &c. Sed omnes illi
statu per se sunt referri ad duos illos, motus et quietis.

Dignum

Diffinitum: quod sit vel motus vel quietis continuatione; quod est diffinitum, manet diffinitum: eo ipso quo cessat sit alibi, manet in eo latere; sic arboris crescunt, et nisi semper fuerit aliquis ingredietur, non fiunt maiores, sed minores, quia tunc impediunt alia materia.

Visus illa se agendi et regis hendi. Quod sic dicitur, nempe quod vis debeat ad finem etc. hoc inde probatur, quod quo corpus est magis, eo minus fixo fieri habet, sic firmamentum certam tempore cogit firmamentum, tunc ibi erit minimum fixo fieri, sed si jam faciat 100. globulos ex illa materia, tunc ibi erit plus fixo fieri, sic tunc ibi erit vnum, et certis conferentur melius in magna, quam in parva copia.

In quo est. Sicut axioma illud: Vis inita fortior, in agendo se, et regis hendi, in moriendo et quiescendo. Hanc regulam est vultu utilis in philosophia et Geologia.

Occurrunt nempe vel directi, vel transuersim, quia prima, tunc varia corporum dispositione, sic si recta liguam per, sicam in aquam, non regis hendi, contra, si transuersim.

§. 44. Actus motus: tardius videlicet, vel differentibus determinatione. Quod modis vis tenet determinatione. 1. Directi (ut dicitur, sic rectam liguam longam locatur, altera autem, nisi per tunc, liguam liguam se a sinistra ad dextram mota occurrat) sicut modis modis. Transuersim Vis tenet determinatione: sic quando duo na, visia fieri occurrunt non directi, sed ut cadant se per tunc, transuersim sit determinatione. Medius modis, et partim directi, partim transuersim. Hoc contingit in multis.

Duplicem sic inveniunt etc. Sic non est idem quod in hoc loco, sed idem quod in hac materia.

AB.

AB. Homines temporaria videntes, naturaliter sunt longevi, nam si longevitate vivunt, tunc tantum res futuris, quantum sunt de presentibus, ita ut eis non sit plus motus, sed semper equalis, hoc igitur hoc regula continuatione, imo ex hac regula dependet explicatio et ratio omnium medicamentorum.

Tarditatem quo quid est magis tardum, eo citius tenet ad quietem et contra, quo quid cessans, eo magis ad motum.

Pro ratione exactis et regionis rationis: pro situ regionis, nempe in versum dextram, alterum versum sinistram, innum fixo fieri, alterum dextrum. Si directi opponitur tunc magis est contrarietas, quam si transuersim, tunc enim est minor. Pro ratione incidentis, sic prout Angulus sit rectus vel obliquus, vel magis obliquus, et quo magis ab Angulo recto receditur, eo est minor.

§. 45. Ex quibus se. primum jam praemissis et positio. Oportet calculo subducere, et oportet in futurum comparationem. Si igitur sciamus, quantum sit in unaqueque corporum, et quantum in altero, tunc per unum hoc faceret.

Fortis sum et tunc: Causa non largitur et tunc quod non potest.

Impediuntur vel firmentur: Impediuntur se. per modum contacti continua, firmentur per fluida.

§. 46. Reflectentur, Ex part. 1. legis 3. Amissa item secunda legem 3. et quia supra.

§. 48. Exceduntur: ex part. secunda legis 3.

§. 53. Contingunt 1. remote et moti se. Lematico, et magna alicujus portione inveniunt, ut in gravibus corporibus et in quibus parte hinc. 2. Continguntur proxima, in corporibus, immediate tangentibus, quae vel motum recipere et minores, vel ex se ipsis illis trahere et augere, ut in fluidis tenent et tunc se. 3. Continguntur eorum quae non modo

ambunt

Ambunt sed etiam indigunt, deinde adeo et efficaciter recipiunt et minores pot sunt ut in caliditate et rarefactione.

§. 57. Ac idem ec. Ratio est, quia fluidum, quod in motu caliditate non valde resistit, sed facili creditur, quod de quiete, quae motui contraria, participat, atque adeo magis resistit et oritur. Et contra, si corpora in fluidis caliditate aguntur, fluida resistunt, sed quod tunc motus corporis est, quod particularium, magis est et fluidi, sed tunc magis tardum est, magis quiescens spectandum est, sicq. corpori tanquam magis moto confusato resistit.

Deest motus Ex leg. 3.

Aliud fluidi: quia in immixtis aliis elementis deest concipi, quia motus fluidi fit secundum omnes dimensiones.

Circulariter: Et ex omni materia simul mota, et ex se sola.

§. 58. Ac idem supra ec. V. g. si baculum caliditate percussus aquam proiciat, tunc aqua maxime resistit, quia motus baculi tunc fixerat motum aquae: sed autem baculo aquam hinc percutit, tunc non ita resistit, quia tunc motus aquae magis est.

§. 59. Partim etiam a fluido circumiacentibus. B. Aqua et aere vivunt corpora ut morantur, etiam contra sensum cursum.

§. 60. Pauca autem Novus §. 57.

Observanda Conferantur Log. par. 4. quod. 115.

Ut videtur Ex. 52. et §. 49.

§. 61. Deformi Part. 3. §. 20.

Verum constat: quia non a solo illo minori sunt minus efficaci supponitur procelli, sed simul a partibus fluidis et veris determinatis.

§. 62. Motus ec. §. 25. seqq.

Contiguorum sc. immediato. Est aequalis. n. §. 29

Delectum P. 3. §. 20.

§. 63. Quod

§. 63. Quod et per omnia.

Mollis: Mollities fit minore duntaxat, sed natura propinqua fluido in motu confititur potest. 1. quod partes illius materiae in exiguis junctis se contingant, quod est rarum et B, et in laeva nris et vitro effundantur ex parietibus. 2. quod in plurimis locis vacillent, regant, vel quatenus tractantur inflectantur, atque morantur, ut in circumstantibus animalibus, testibus liquidis, butyro, pice, oleo, quod tunc egredient nobis fluidum secundum secundum quid, seu ex parte, seu non absolute duntaxat, adeo iis opponitur, duntaxat simpliciter, quod omnimode seu indigunt cogebat, et fluidum absolute, quod omni ex parte moratur.

Agens solent. §. 56. Et quod illa remota, post quas interstitia latent, in interioribus manibus tantum agunt, ut quod illae tantum partes ex fluidis (ex quibus manibus maximam partem cont. sunt) agant iam secerim, quod eo veris determinatis sunt, non autem aliae quae accedat, ut semper tales sunt in omni fluido, hoc ipso quod fluidum est.

§. 64. Phaenomena et quae apparent in rebus naturalibus.

Motus sc. sensibiles sunt maiores, et insensibiles sunt minores.

Explicari Part. 3. §. 1. 106. 199.

PRINCIPIORUM

Philosophia Pars Tertia

De Mundo aspectabili.

Mundo aspectabili: quia quaedam pars est invisibilis, nempe
caelum tertium, quod in hac vita non est aspectabile; praecipua
tamen hic agitur de toto mundo quatenus in se continet caelum
et Hellas, non autem de Terra in haec.

S. 1. Inventis jam quibusdam &c. Rep. part. 2. S. 1. Sed quoniam
sunt illa? R. auctoritate loquendo, sunt exlusio et motus, et
reliqua quae ad haec duo pertinent. Ergo Principia desunt in
veni, non sponte occurrunt.

Materialium. (P. 2. titulo, qui est de principis
reum materialium.

Praejudicis sensuum P. 2. S. 3. in fine. Tota fere philosophia
Renaescentia desinita est a praejudicis sensuum; nostra vero
a sensuum naturae, in quo dicitur a vulgari. Principia dicitur
habent conditiones (vid. Logicam Clauberg. quaest. 142) 1. ut
valde clara sint ac certa. 2. ut omnia alia quocumque dicuntur
principia, quibus deditur et derivari possunt. Haec enim ratio
habemus primam; Secunda adhaec est latet praecipua.

Praenomena x omnia quae apparent in reum natura, vel omnia
ia quae sensuum nos habet sunt opposita. In tertio Gallico ga,
betur: lectis qui sunt in natura, x quae videmus, palpamus &c.
Dicuntur autem hic praenomena in ordinem ad oculos, et
denominatio a potiori, reliqui enim sensus non excluduntur.

Uni

Universalis x quae latet sine se extendunt. Non intelligitur
hic talis universalis, quod dicitur in Logicis, sed quod pertinet
ad plura, ut Academia Geydousis dicitur universalis, quia
pertinet ad multos.

Quae maxime universalis sunt) ut caelum et Hellas &c.
Dependent sup. a Soli, Hellis, callo, reliqua omnia dependent.

Ab. Non potest hinc non Dei opera amplis sine et exuberantia
conspicere et celebrare, quia Deus est infinito modo potens.

Principis mundi aspectabilis &c. Vid. S. 53.

Duo sunt observanda: P. 1. S. 24. Una autem pars est quod
deservimus Deum confidere infinitum. Altera, nos finitos.

Si nos cogitamus Deum et sic summe bonum, potentem, sa
vicentem &c. Non deservimus opera quibus mundus, sed ampla cogitatur.

Nimis ampla Log. P. 3. quaest. 43. in fine. Epist. 59. 139. 0.

Si quos forte limites &c. supponamus: ut quando sic dicimus
mundus est tam parvus, ut per se adhuc mille mundus
cogitari, sed hoc est nimis aspectu de operibus Dei factis.
Non satis magnificus de Creatoris &c. quod faciunt plerumque
omnes Stoicis, dum mundum circulatorum determinare volunt &c.

S. 2. Propter nos solos: vid. Epist. 69. 139. 10. 22. seqq.

Vel tantum si finis quos sibi &c. Non dicit finem quia enim
novimus, ut gloriam, sed finem. Philosophi omnia ex fine volunt
derivare, sed nimis fixos de se ipsos sentiunt.

S. 3. In Eticis x in praecipua confessionum et concisionibus, sed non
in ordinem ad philosophiam. Dominus semper omnia confidere
in ordinem ad se ipsos, idcirco non potuerunt recte physicam adhaerere.
In physica, quia physica est longe accuratior, et majorem
exigit confirmationem quam sermo popularis.

S. 4.

S. 4. Prænomina etiam dicuntur experimenta, quæ non tantum oculis, sed etiam auribus et alijs sensibus exerceri solent.

Prænomina autem tam varia sunt, et Prænomina solent esse pauca, sed prænomina innumerabilia. Ratio est, quia prænomina illa latè sunt sese extendunt, e.g. Extensio innumerabilis modis potest variari, sicut et motus. Sed an dicitur prænomina prænomina, hinc etiam potest dicitur et sic varia et secunda? R. At firm: illa enim nimis varia et generalia sunt, ita ut non possint esse fingi & applicari.

Observa: Sequitur hic quædam quædam, quam vulgaris philosophia non habet, sed valde proficit. Ergo hic autem nomen philosophicæ & causas requirit, sed hic formam tractat.

Sed quare præmittitur illa? R. ut ex innumerabilibus effectibus, quos ab eisdem causis prædictis potest judicari &c.

De Electionis causarum & operationibus, præordinationibus, quæ à motibus, figuris et determinata magnitudinibus, quæ sunt prænomina corporis naturalis interna, ordinantur.

Determinatio Logicae P. I. quæst. 146 in fine.

S. 5. Primo intuitu: Hoc sunt præjudicium, cum prima ætate primo saltem intuitu apprehendunt.

Terra et Sol vid. Des. 396.

Diameter) Est linea quæ dicitur ab uno puncto ad aliud punctum per centrum circuli, diameter q. dimensio. Terræ igitur diameter est, si consideremus solum duci per terram inter diamum usq. ad antipodas. Invenitur vero terræ diameter per navigationem. Ut igitur dicitur diameter res manifeste præcedat, possunt nobis ex oculis ponere et præsentare globum terræ, terram per globum vero illum (nunc per centrum illius globi) dicitur linea ab una superficie usq. in alteram, ita ut terminetur utroque in superficie.

Atq.

Atq. linea illa vocatur diameter. Si autem velis intelligere, quid sit axis in globo aliquo terribus. R. quod sit linea illa, circa quam globus deservit, vocatur autem axis metagorice dicitur à rotis circumferentia. Extremum lineæ vocatur polus. Superficies vero sive globi sphaera vocatur convexa, superficies vero illa quæ non conspicitur, vocatur concava.

Triginta terræ diametros, in hoc terram et lineam possunt ad hunc triginta terræ collocari, si nunc aer remotus sit. Quæ etiam à philosophis conceduntur.

Solis vero s. dicitur tantum, & potest sunt sexcentæ aut septingentæ terræ collocari. Notandum: Autem non præcedit quæ determinat dicitur tantum, nunc ut ita dicitur materia disputandi.

S. 6. Quantitas innumerabilis respectu nostri. Gallicus scriptis habet, infinitam.

Infra s. 23. Propinquitas vid. s. 25.

S. 7. Stellæ fixæ tam longè à nobis remotæ sunt, ut si essent in stellis, tunc Sol tam parvis nobis appareret, quam nunc. Nec solus etiam Solem majorem visum iri. Hoc est Empedocleus dicitur.

Quæ quæ quæque habemus, faciunt ad contemplationem operum Dei, quæ adeo ampla sunt.

S. 8. Idem nunc quod Stellæ fixæ habent propriam lucem. Ad art. 9-10. Notatur Logicae P. I. quæst. 164. 167.

Fixæ & Stellæ ab antiquis dicebantur constanter Stellæ celo infixæ esse, ut clavus est infixus ligno vel rotis, quam tamen vocem adhuc retinemus, quia Stellæ fixæ constanter ordinem et situm suum præ se ferunt non vagantes in caelestibus notari.

s. 10.

§. 10. Quia est tanquam variis, quia radios à sole acceptos
 reuertunt.
 NB. Quando vulgo dici solet adque alium solem ex terra non
 dicitur hoc philosophice, philosophice enim innumerari sunt
 soles; quando vero hoc ita apparet, tum nubes quaedam rotun-
 da congregata circa solem, à sole radios solis illustratur.
 §. 11. Quidam solent cogitare, in novissimo apparet adque luculam
 quendam, ex quo elatere conantur non de titio hinc, sed peroriam
 habere, et non alienam.
 Quia dicitur quod luculata ista à terra radios solis ad illam refle-
 ctunt oritur.
 Sic dubitari potest, an terra, cum quia inter illam et solem
 sit interposita, adque non sit illis radiis à sole?
 Sed dicitur terra adque ex parte potest illustrari, quia terra
 est longi major. 2. quia non semper directe interposita est
 inter solem et terram, quia potest tunc adque multi radii transferri.
 Lumen deorsum? vel lucula aut parva lux.
 §. 12. Ex hoc respectu videtur si ibi habitarent?
 Ex vicinioribus videtur. Ex Mercurio vel Venere vel
 Marte, omnes enim planetas notis sunt proximiores ex-
 cepto solo Saturno.
 Et dicitur: quomodo aspectu et vicinis cometas, nisi
 recta non sunt caelum exagantur in alios caelos: quando non
 videntur cometas, tum abeunt ex nostro caelo, non vero reuertuntur.
 Ex quibus scilicet ab art. 9 quibus dicitur.
 Ipsam inter planetas: nempe ratione quantitate.
 Inter stellarum fixarum solem annumerari: nempe ratione luminis.

§. 14.

§. 14. Errantes non quod proprie dicitur, natura enim errare non debent
 sed quod habent motus irregulares, qui non facili ab hominibus
 cognitione physica de titio, potest tunc explicari.
 §. 15. In medio mari n.p. et senescit ista ut non videamus bellum.
 §. 16. Ex Hypothesi Ptolemaei sequitur caelum et terra durissima in
 terra adamantis.
 §. 17. Copernicus fuit Boemus in Monacho, et multam at-
 tulit lucem rebus astronomicis.
 Tycho fuit nobilis Brahegnus qui centum circiter annos post
 Copernicum vixit.
 Explicare tum ex detortis scripturae locis, tum ex malis
 physicis erroribus, ac vulgi praesudiciis.
 §. 18. motus sunt explicatus Part. 2. §. 25. seq.
 Quam alter vid. §. 30.
 §. 19. Accuratius quantum ad verba.
 Veritas quantum ad rem ipsam.
 Circulus vid. §. 26-28-29.
 Pro Hypothesi) quid sit Hypothesis vid. Logicae part. 1. q. 101 et
 Log. part. 2. §. 82.
 Pro rei veritate de se. quantum necesse demonstretur est.
 Hoc ponimus aliquid et tentamus an aliquid sequatur per talem
 casum, et tum videntur, an potest tunc aliquid demonstretur, si non
 aliud tentamus. Interim non sunt haec hypothesis pro veritate habenda
 dae, antequam demonstretur. NB. In hypothesis non com-
 mittitur error, sed tantum dicitur.
 §. 20. Stellarum fixarum et supra Saturnum omnes philoso-
 phi admittunt, sed nostra hypothesis dicitur etiam alios tunc
 fixos Saturnum et supra positos.
 Omnipotentiam respiciamus. §. 1. Infca. vid. §. 45.

§. 21.

§. 21. Flamma est in perpetua agitatione, sed non est agitatio
totius flammae, sed tantum partium, sic etiam res si gubet in sol.
Pulchritudo & iudicium.

Motus non est motus progressivus, ut in corpore, sed
fluctuatus, quando omnes partes moventur, fluitant enim par-
tes variis agitatur motibus.

In Sibi, ut in eadem inter reliquas Stellas fixas
die tantum, eundem ordinem servat ex aut. 14. Unaqueque
Stella est in aliquo modo caliditate, sic et Sol, et semper manet
in eodem situm, eundem locum.

Juxta quae posita est V. gr. Lignum, cespit. Ita dissolvit
quatenus innumeris et sunt aciculi, qui per se jungerent ista
corpora.

Sicque movet ut in candela flamma sicque movet pinguis
dum, dum partem suam in innumeris particulis dividit.

Motus secundum partes est motus fluctuatus

Sicque caput vid. aut. 14. Flamma enim ea quae sunt
vicina sicque movet, ut ignis flammam, ita si aliquid combussit
digitum quendam, tamen si statim admostrat vultus flammam,
sicque movet, ita ut non sentiat amplius dolorem.

§. 22. Philosophi dicunt solem esse corpus durum ac densum,
ut si periculum aliquid, sed nos dicimus solem esse corpus valde
fluidum, ut flamma; dicitur igitur dicitur objectio: Flamma
egret alimento. Atque secundum hoc sol est in se flammam.
Ergo egret etiam alimento, et per consequens videtur hoc
vultus aliquid esse. sed R. quod ex legitur natura non
moveri flamma, quam quodvis aliquid corpus, uti semel exiit,
semper exiit se perferat &c.

Ex

Ex legitur natura vid. P. 2. §. 37. Flamma non est Pars 3.

egret ex materia circumspicent, et paulatim die fixatur, id est
egret alimento, nam circumspicentia aere est aqua, ventus &c.
Observo. Longa candela per tempus aliquod lucens, proxima hora
alia flamma est, secunda alia, tertia alia et porro. Flamma
quidem eadem est, sicuti videtur, minus alit atque alit particulis
in locum abeuntium succedentibus, sed non est eadem mi-
meris.

Hac de re est elegant locus apud Arist. Meteora cap. 5. de
pneumaticis et senectute, ubi sic ait: Ignis flammis in se
perpetuo agitatur ac fluit.

Ubi hic refertur ad Categorias quando non ubi.

Refertur se in eo tibi, in quo exiit sit, uti eundem ma-
gnitudinis, figurae, motus, situs, quietis. Vid. De ca. 35.

Ei vicinae quia non occurrunt solum, nec die fixatur, sed conti-
nue ex eo exteriora versus tendit, sicut in hunc locum educto.

In majori parte est virtus Nilgo dici a solot: non est
igitur mirum, quod tunc candela flamma quod non extinguatur,
sed quia fluita est flamma, non est mirum manet in eadem

Sibi in quo est. Sol semper agit in exteriora, sed non
partitur, sic nos ipsi terram fodimus, abradimus, abrumamus
tamen non per vim illam plane tollere; ita est quaedam
particulae die fixatur, abraduntur, quod hoc ad tantam flammam,
non tantillum.

Ingressi uti per partes circumspicent, quippe in quibus et minor
regit lentia, vel tardior motus.

Elati uti per partes circumspicent, ut polus versus quod
est regulatio motus. §. 72.

S. 23. Circumferentia: quod apparentis causa traditur art. 131.

Sol non potest esse in medio totius celi mixti, quamvis quidem in medio alicujus celi esset per se.

Alia sc. illae quae sunt superiores.

Supra et infra art. 117.

Spacia sc. indistincta

Secundum Dimensiones & secundum omnes lineas imaginabiles quae ex hoc spatio plano, versus superiora, versus inferiora et omnia latera sc. ad angulos rectos sive directe sursum vel deorsum, sive ad obliqua & sive obliqua sursum et deorsum.

S. 24. Phaenomena planetarum et Cometae enim mirabilibus modis vagantur.

S. 25. Vacuum & otiosum, quod motus neque facit, neque impedit, quod vacat omni actioni, operationi.

Motibus P. 2 s. 54.

In se ipsis habent) vel a se, vel ab alio, unde quod ipsum est in motu, facile credit.

Et determinatur: ut callos hae materia semel est determinata in prima mundi creatione.

Ex antedictis P. 2 s. 65.

S. 26. Obsequatur n.p. motui materiae callos.

Occulto sensu & insensibiliter.

S. 28. Proximè loquendo & philosophice

Supra dicta P. 2 s. 25. Vocari P. 2 s. 24

Varie determinantur) per ambigua corpora, ut quiescentia spectata quae proximè ad se, longius etiam, vel longius sunt a se per se sunt remota.

Quod non sit, probatur non sicut P. 4. s. 21. contra Copernicum.

Remo

Remo dicitur; tum ex motu soliditatis, qui est secundum innumerabiles determinationes, tum maxime propter eam in callos liquida celeritatem, quae in multis particulis longa sit celeritate, sicut s. dilatatione sive plantae: adeo cogit eas particulas, in quantum celeritate aguntur, in quibuslibet aliis partibus fieri, secundum s. 60. P. 2 s. 30.

S. 29. Si motum summum philosophice, per summum dicitur, neque terram neque plantas movetur, sed si vulgariter, per summum dicitur, quod plantas movetur.

Incongrua In hec Gallico dicitur, valde incongrua.

Homines putant et sic certas quasdam plantas terras plagas, ubi sol oritur et occidit, sed quia terra est totum corpus, nulli inveniunt neque orientem neque occidentem.

Ad ipsum vitam sc. ad navigationes et ventos dignoscendos, sed non deest de se contra ipsum vitam, ita si dicantur terram moveri et contra ipsum vitam.

Rationi, quae est sc. vocabulorum, quae usque valde deest, et quia non secundum consuetudinem sic debemus loqui.

Ubi putantur Antipodes in aere pendentes, et ubi illi habitant, ubi est deorsum, apud nos vero sursum, sed falsum, quia et ubi et nos habemus supra nos callos, quod illos aequat ac nos ad terram pervenit, vel sumus penduli.

Antiqui putabant solem habere certum locum ubi oritur, quia epi habebant terram et sic planam, sed tamen non distabantur et sic, quod non solum respectu videatur sic oriri, alius alius et sic foris, quamvis tamen non habet certum locum, nec dicitur orientem, neque occidentem.

Valde remota P. 2 s. 20.

Quod supra dicitur sicut sit finis mundi, nec amplius sit callos, vel alia corpora, hoc est incertum et fingitur. vid. s. 29. Aequum & rationi convenientius.

Tertius Gallicus praeterea dicit: ipsi tamen in sequentiis videantur terras motum trahere, oportet id proinde intelligi eo sensu, quo quibus in mari portatur.

Calculus finis & supputationis, qui ita voluit supputari, deest
tenet Arithmetica, Geometricam et Astronomicam.

Haec tenet recessit Aritgori sequentia, eam tantum
generalia, non specialia quibus philosophi recte philosophi
probantur, opus Galilei.

§. 42. Causas invenire & naturas, causa enim est quae rei dat naturam. vid. §. 19.

Enimvero & de longinquo. Comminis & de proximo.

Causas seu Naturas.

Advertentis quae animadvertens quaedam sunt, quatenus in respectu
bonum et gratia sunt merito sunt principia, ex quibus alia sequuntur
sive, quam incho. Aristoteli. vid. P. 4. §. 51.

§. 43. Veritas P. 4. §. 205.

Matematicas consequentias & videntis Primas.

Imperfectas P. 4. §. 30. et Meditat. 4.

Rationum non fra si ratio dicitur et sensus infirmitas demonstrat
sive recte veritatem rei dicimus incho. §.

Fallacis P. 4. §. 206.

§. 44. Velis sc. a hectoribus, qui secundum legem philosophiae per
suum regulam nihil inquam pro vero a summo debent, quod verum
est & inquam perhiberent. P. 1. §. 76.

Epi Summorum de aliis quibusdam, quibus pro ita visum fuerit
vel disputandi, vel contradicendi causa, non quod falsa sit, sed
siquid opinetur.

Nota de finem quibus Art. P. 4. §. 204.

Porro hic articulis et seqq. fuisse explicantur Exo. 94. et
seqq. vid. imprimis Exo. 96.

§. 45. Falsas et te, falsas dicuntur hae hypothese, non quod repugnent
vel absurdas sint rationi philosophorum per verum naturalium (ut
sunt sectiones Astronomicae v.g. Ptolemaei) sed quod de
Dei

Dei vero aliter se habent contra, quae ut talia sunt, qualia
sunt, nihil repugnat.

Teor §. aliud est modus faciendi, aliud intelligendi.

Nasci, hic opponitur Nasci et creari.

§. 46. Unam P. 2. §. 22. Divisibilem P. 2. §. 23.

In multas sc. minores seu inferiores quae fluida continentur.
ex P. 2. §. 54. Et majoris seu cellas quibus sunt partes.

Partes Solidorum sc. item maximas quae incho. seu incho. appo.
stabilem continentur vel componuntur, ut Sol et cellae reliqua.

Circulos & an magis in longitudinem abierint, an magis in latitudinem.

Aequales & eisdem hinc et eisdem magnitudinis.

Ne non §. 146. quibus partes

Veritas Veritas hic et deinceps Aritgori appellatur omnis illa
materia, quae ita incho. movetur circa incho. adu. §.

§. 47. Confusio Intelligitur hic confusio Matematica, nam

physicam, Logicam, Eticam Aritgori nunquam profuit. Confusio et
varietas quae incho. concipitur, vel sunt magnitudinis, motus, figu.
rae ac situs incho. materialibus ut nihil aliud accidat,

qui sensus Aritgoris est. vel infirmitas qualitatum quatenus nam
tamen rei cogitantis redolentium, quae tantae sunt virtutis, ut Dei
potentia et conclusio non sit opus, quae opinio videtur sicut si licet

hi ac plerumque antiquis vel modis divina concipitur vis affertur,
ut prima creditur antiquitas ex partem fitorum memoriam ac
traditionem per viciniam populum, ut constat ex Montu Amaga,

gora de qua Arist. lib. 8. §. §. 1. et 2.

Aequalitas sc. magnitudinum et motuum.

Leges justa Legem lectam.

§. 48.

s. 54. Ad centra suos convergunt. Ergo. quando lucis agitatio
hinc per illam curvam agitationem fit, ut separantur par-
tes et congregentur hinc, et hoc est naturalis in minis, et
fiat segregatio. Sic ergo etiam res sepe gale cum corporibus
in his causis hinc et hinc et hinc hinc.

Attitae et politae. Spargaria s. 61. 75. Et se aequaliter.
Replenda hinc eadem temporis momento quo relinquuntur egredi de-
vent ex P. 2. s. 33.

s. 55. Lex Naturalis P. 2. s. 39.

Globuli sunt quidam partes caeli, quae sunt retinuae.

s. 56. Conari ec. Def. p. 599.

Cogitationem et perceptionem vel volitionem quae a multitudine effinguntur
Cogitationem quae concreta potest vel ut informans ut animam ut anti-
qui gano materia animam et si potest esse; vel ut afficiens.
Plato mundum animal et ter putavit

s. 57. Omnes causae se et manus circumducunt, et hinc gyrant, et
hinc ingredientur, quae hinc sunt causae.

Vim confundit hinc etiam determinationi manus et hinc hinc
quae circumducunt et ingrediantur hinc et hinc.

Supra P. 2. s. 39.

s. 58. Partem ad X se eadem et aequali velocitate.

s. 59. Id haec omnia exempla hinc et se contraria sunt, tamen con-
veniunt in hoc hinc, ut quod recedit convenit ad hinc centro.

Causa P. 2. s. 39 hinc.

Ubi; quae vis ut hinc recedit ad vi gravitatis, quae vis gravi-
tas simil cum ea convenit per ut in motibus ad hinc hinc hinc
hinc hinc A, D, alias collateralis, Et qui pollent, sed ex eadem hinc
recedit inferiora, non autem ex illis aliud adducta.

s. 60. Notias se caeli.

Retinetur ut vis hinc caeli ingreditur vim recedit caeli ut non
hoc hinc recedit.

Ad inferioribus quae se sunt prope Centrum.

Premantur Triplex est vis prope hinc: 1. globuli hinc
caeli est. 2. hinc globuli hinc ab inferioribus. 3. materia
chemica hinc, quae est ad hinc, hinc et hinc. Ergo etiam hinc
orientur hinc recedit ad Centrum.

De hinc globulis et de hinc caelo quod constat ex globulis.

Antedictis hinc, s. 25.

s. 61. Conclutur recedit ad S. se moti prope quatenus in caelo hinc.

Ubi citius, alio de prope confideram recedit in hinc et hinc
hinc, et quibus vis est, quod si modo citius moventur hinc hinc
aut hinc, sed etiam magis conclutur prope communicatam illis nova
vim ad hinc, quae in caelo in hinc originis hinc confideram non de
est, cum illis partes hinc et aequaliter motus hinc hinc
hinc hinc, motus quidem caeli hinc hinc hinc hinc hinc
concepi recedit, sed non magis hinc conclutur; Contra s. 30 hinc hinc.

Ubi omnes se in hinc hinc.

Spacium quod confideratur hinc ut hinc.

s. 62. Eandem se conclutur hinc.

A Reliquis se quae sunt extra hinc hinc et hinc hinc.

Vim gravitatis quam non determinat hinc hinc

Obliqua quia omni motu obliqua et geometrica et physica recedit
etiam conclutur.

Declivitas ut gr. cum per declivitatem motus aliquis hinc
hinc hinc.

Removendo Ad recedit etiam removet, si ad recedit hinc hinc
recedit hinc et hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc
animatum obliqua alio hinc hinc hinc hinc hinc hinc
illa hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc hinc.

Immutatur. Sic si vesicam inflentis, tum illud aere non tantum recta procedit, sed etiam reflectitur versus parietes, unde fit rotunda: hoc est etiam bonum exemplum, sed de terrentia est quod vesica ante existit, sed virtum de quo sic sermo est, non.

S. 76. Autgor particulatim nobis exponit motum primi Elementi. Materia primi Elementi habet motum oblongum, admi-
rabilem et multiplicem, quae etiam Angeli comparantur cum
flamma, et indicatur eorum celeritas: et ideo Autgor per parti-
cularitas illius motum explicat.

Quandiu &c. Gall. quandiu materia secundi Elementi est in
globulis qui componunt primum caelum

Communem. Hoc fieri potest supra Galium?
Ad id mutandis. Nunc motum non potest unum determinare
qualis illi sit, nam (motus) omnes formas potest induere, et semper
mutat figuram. Sic igitur motus est maximus variabilis et
multiplex

Obsequantur quia illa quae sunt minora cedunt majoribus, nam
sic locum quaerit, Majori cede.

Coguntur quare? quia omnis motus natura sua est rectus.

Coarctata haec verba opponuntur prioribus, balde divija.

Circumspicientibus Gall. qui solent amant.

Proxellidit & quod licet maximus promovetur, quando enim ma-
teria secundi Elementi procellit globulis, quae angit tum
recedendi a Centro & per hunc.

S. 77. Sic habemus de motu terreni quod dictum fuit S. 62. ut
autem per hunc etiam explicat.

Quantum Non multum quidem sed tamen aliquid confert, et
quidem in eo, quod globulos eo magis cogit recedere a Centro,
unde hoc est fortior.

De Fundat Condor S. 4. fuit.

In

In H: in H habetis exiguum fallam, i.e. et illa fallula,
sed an potest i.e. dicitur? R. non: sic dicitur ratio.

S. 78. Supra S. 63.
per K et L. vel alias vochens aequivalentes, qui non sunt sic de
dicti, eodem modo ut omnes aquae per longum tractum recedunt
ad mare.

In circulum sc. per longas ambages.

S. 79. Materia sc. primi element.
Egrediendum sc. per lineam rectam.

Remanendum, si remaneret, tum deest circulum faceret.

Et dicitur &c. Quomodo Autgor id in dicit dicit, et postquam
dicitur id declaraturus alio exemplo: Consideremus v.g. canis
lani & leopard nocturno positam in monte, et perlongi montem
positum a nobis remotam, illa nigilominus movet alia corpora
etiam minus sima, ut oculos nos suos.

Stellarum sc. Solarium Drope. cap. 1.

Perdona. Si quis staret in summa et haberet baculum qui
se extenderet a summa ad terram, tum si baculum illum erant
in summa statim erant per se in terram. Sic stram cum libis fit gale.

S. 81. A sola &c. et causa solitaria.

De simile Ergo et causa locia. glas. proprium motus et hinc
facit ut cometur recedere a Centro, S.

Quid non videtur Ergo respondet negando.

Perovet qualis sunt illi anno 1475 de quo S. 129.

S. 82. Propinqua sc. propinqua centro S. et ad eo remotis simi sunt
celerit, eadem ratione, quae aere in supra regione est frigidissima.

Cygnus &c. sc. Solis vel stellae fixae. Ultra & supra.

Superiores sunt a Sole remotiores.

Spargentibus et similibus spargere, et figura orbis.

H, N, Q, R. et spatium in quo movetur Saturnus

s. 03. Suppositivum fo. s. 46. In principio Gall. initio mundi.
 Quia nullum &c. Ergo merito Patimur omnes et ae aequalis,
 quia non habemus, manifestam causam propter quam dicimus esse
 inaequalis; ubi autem non procedimus ad similitudinem, ubi potius
Patimur similitudinem: qui facit consensum videtur, hoc est
 idem axioma.

Spatium Gall. celum. Circumiacentes Gall. qui tangunt.
Aequales Gall. inter se.

Ordinem &c. in Gall. habetur de la rei, seu roy, alio modo in eadem
 rebus tractant sicut in eo de legi Vandorum.

Circuli non est circuli geometricis, sed circuli, s. circuli.

s. 04. Probatur &c. probat ex eo quia materia solis semper in
 orbem gyrat.

Materia &c. quia materia solis perpetuo gyrat, est in perpetuo
 motu, sine seculum rapit omnes globulos circumiacentes eodem modo
 ut ignis rapit seculum particulas terrae huius et alia etiam circum
 jacentia, et sine salubriora sunt illa orbicula, ubi habetur ignis
 et ex fructibus illis enim multas alias particulas habetur
 infalibiles seculum rapit, et sic etiam ventus placidus qui fluit
 circa seculum, seculum rapit aërem per seculum et subridens ita
 ut in eis locis, quo a seculum allinuntur et ambuntur, est non
 diu est lat (ut sic dicitur) aër enim semper mutatur.

Non potest tamen idea &c. ae aequalitas illa; nam valde dicuntur
 illae actiones, alia est per se, alia gyratio, in prioribus est
 quidem aequalitas, in posterioribus non est.

Hec Q. ae loca illa est exceptam.

Primo ae hoc observationis est articuli.

s. 05.

s. 05. Intua herminia sp. bovis Solem
 Omnia ad hoc spectant ad ea quae Autzoe proposuit s. 02. nam
 ubi sunt multae partes.

Interioris &c. ut hinc gyrat, aërem proximum (non remotioris)
 seculum rapit in orbem; sic etiam si baculum in aqua circumgyramus,
 tum etiam aquam proximam simul circumgyramus, sed non remotioris.
 ita igitur etiam interioris est globuli simul a solis circumvolu-
 tionibus abiguntur.

Minoris: quia celeriter moderatur.

Hoc ipso &c. In maiori enim, quanto maior est vis.

Qui super sunt remotioris.

Materia est. Ex Po 2. 52.

Supponamus; nullum enim in aequalitatis argumentum habemus.

De in aequalitatem, ubi spatium angustum est motus celerior, ubi vero
 latum, est motus tardior est.

Unde ae spatium in aequalitatem. Paulo ante fo. 03.

Itaque fo. minoris globuli.

Verticis ae not huius caeli. Varia ae magna.

s. 06. Tandem Autzoe libet desinere in eo, in quo incipit, sp. d.
globulis incipit, in eis etiam desunt.

Differe: materia enim primi elementi percurrit omnia, non per
caelum not hinc tantum, sed etiam per alios verticis, et quia ae
herminia est, sine motu globulos minime ad dextram, minime ad
sinistram, minime superum et inferum et in varias partes.

Centra quatenus gyrant.

Cum hic &c. Philosophis jam absolvit quod incipit s. 40.

s. 07. Dicitur Autzoe de duobus elementis est minime valde etiam
agere de tertio elemento, quam materia terti elementi in ipsis
maculis in ordinibus. Itaque erat prae jam dictum ad illam doctrinam
ae considerationis terti elementi.

Varios

Variis usq. &c. & primi elementi, particulas leuis modis movet, vocat
minutissimas, quia sunt parvas particulas.
Sic utriusque &c. quia per se etiam quadam sequuntur, quae se
stant.

Facilis: sc. a priori et posteriori.
Ex modo quo spiritus generationem &c. hoc est a priori, nam generatio rei
procedit. Simplicia s. 49.

Ex spiritus usq. & c. hactenus: hoc est a posteriori.
De his &c. Eodem modo sicut lignum torcendo fit gladius, sicut an
guli accidunt, et ramenta decidunt. Attritus s. 40.

Unus manifestus sicut &c. hoc est a proposito.

Indivisibiles sicut &c. quaedam particulas primi elementi potuerunt esse
in toto loco, ubi non attenduntur; aliae autem propter globulorum ac
eorum motum et attractionem fuerunt minores factae et divisae magis
ac magis.

Sicut &c. Jam or locutur quae generaliter dicta ex emplo.

Illam quae &c. hactenus materiam primi elementi.

In hactenus & c. hactenus irregulare.

Nullum sicut &c. Nam sicut & c. hactenus usq. et usq. et non
datur finis.

Proportio Eodem modo sicut hactenus P. 2. s. 34. seqq.

s. 90. In globulis Dicuntur globuli in sensu diverso.

Angulosas & a forma sphaerica declinantes.

Majora &c. Nisi magna ratio sit diversitatis.

Facilis in quo habent &c. & facile vellemus motum, quem habent,
dant aliis, sic aqua quando prius fuit calida, tum calore illo, ut aqua
frigerat, in aereum &c. transferri deest.

Alis sicut &c. minores, quae celerius (ut dicitur in Gall.) sunt
celeriores.

s. 89. Sic initio ad gerendum; ita ut ego vis non solum hactenus fiat esse,
motum.

Lineas rectas: aliae secundum vias lineas rectas movetur et se
mutuo, sicut aliae per vias sine lineas curvatas incedunt, immo
motus quos faciunt; eodem modo ut si lineae et curvae incedunt per vias
aliquam, sicut hactenus incedit, dum inter se curvae incedunt quos facit.
Sic etiam sic.

Et ita congregantur, propter initium partium in firmum angulosum,
et non aliter agitaturum sphaeriformem ad se invicem applicandum,
quod facile fieri potest et fieri deest cum adgerentia, sicut quia
facilis movetur, sicut vel maxime quia compositae sunt (et sicut incedunt
dunt per vias rectas, aliae per vias motibus discernunt) et accedunt
conclusae hactenus quae transeunt hactenus recto quidem itinere, pergerunt
et movetur per sicut, secundum partem sui sphaeriformem, non autem va
rie discernunt per vias sicut motibus, quod solum requiritur ad impedendum
congregationem.

Primi elementi sicut &c. quaedam corpora gaudent motum hactenus, sicut
manent hactenus, et non facile cogitant.

s. 90. Transeunt De quo hactenus particulas illas angulosas, de quibus
hactenus motus comitant, ad hoc hactenus motus ut minus aliter ego,
hactenus, sicut dicitur, ut illic in toto sunt, ut art. 87 indicatum fuit.

Indivisibiles sicut &c. sicut aqua accipit sicut a hactenus in quo continetur.

Columnas, quarum diametere aequalis, et sic potest diametris globulorum,
quod contingunt.

Triant sicut &c. quae sunt vel &c. hactenus a puncto medio quo,
dum in hactenus hactenus hactenus hactenus, quod sicut de hactenus
F. I. et F. H. et ita hactenus (et sicut) ut hactenus hactenus hactenus
dum deest hactenus in materia illic contenta (et primi elementi)
quae movetur sic quia fieri in puncto hactenus deest (quoniam sicut
hactenus hactenus a hactenus hactenus) hactenus hactenus hactenus hactenus

lineas ex ea rectas quae sunt dicuntur, quae omnes rectae
sunt et parallelae, si recto itinere motae non sunt pergeant;
sed quia ex eadem circumferentia cognoscitur, communis motu vorticis, in quo
sunt mutantes lineae istae ex rectis in fortiores.

In lateribus giccofo & in convexa illa parte ubi giccofo est. Con-
siderandum est punctum quoddam giccofo in illis tribus globulis.

De contactu spargar: quia spargar tangit aliud corpus rectum tan-
tum in puncto, ut si spargar in convexa mensae rectae, sicut
contactus est in puncto.

Mutantes in fortiores ut. dum totum caelum in gyrum rotatur
et articulos illae primi elementi in eadem recta progredimur
sive, fit ut lineae illae rectae mutentur in fortiores. Motus
progre. sicut est in materia primi elementi. Vid. s. 76. ab initio.

In illis se remotioribus. Ita se. vicinioribus.

Dicitur et sic. sicut Capilli hominum sunt magis intorti in
locis calidioribus, quam in locis frigidioribus, sic etiam sic.

s. 91. Non in eadem rectae. Quaedam particulae hoc, quaedam
alio modo sunt intortae; sicut etiam multa sunt talia in humeris
ta, quae non sicut caelum vel aperit rotando et exorando;
alio modo desunt rotari, si velimus elaudere; alio, et quidem
cautius, si velimus tunc ea aperire, sic etiam illae particulae
illarum figurarum autgor depingit infra. P. 4. s. 147. ubi vi,
desunt illarum figurarum intortae.

s. 92. Non sunt contingunt, propter motum fluiditatis, quo non tantum
circa sua centra ino in loco quiescentes moventur, sed etiam basi
inter se sine ipsis differunt, quod fieri non potest, nisi in multis
duobus contingunt se, dissolvat, et alio versus procedat, ut tantum
sibi inveniatur. Inspecta figuram, s. 135. ubi non tantum triangularia,
sed etiam quadrangularia et alia spatia habere videntur.
Ampliciora & magiora, quam illa loca triangularia sunt.

Planis

Planis aequalibus: propter aequalium aequalium laterum, quae sunt in
omnibus globulis aequalibus se. multo continguntur ad se invicem
inclinationem, et à se invicem reclinationem circa puncta contactus.
Sed igitur tales angulos faciunt, quales sic sunt depicti, sicut
alios etiam, tamen semper aequali erunt inter se aequalibus fieri,
quibus semper est aequalitas.

Ad cartea & quatenus anguli mutantes, et sunt nunc trian-
guli, nunc trianguli, nunc quadranguli, nunc quinqueanguli.

Oblongum ut sic est depictum.

Agitata Nam dicitur illa loquuntur, ex illa enim illae Massiliae con-
stantur.

Materia se. primi elementi. Mobilior & calidior

Ab sicut materia primi elementi tarda dicitur figuratur à calidiori.

Ramentis & articulis. Contingunt ut Gal. s. 97.

Materia se. angulosa.

Lineam hanc lineam ita depicta est, ut continens tota est globula C.

Accidet & eo volutabitur. Maximae Gall. quae sunt nunc parva.

Permanentem Autgor igitur loquitur de figura aliqua certa, quae
in ipsis aliquandiu maneat. sicut tunc enim considerat figuram
cuius sunt inconvulsa; quia objectum scientiae dicitur habere
talem aliquam constantiam.

s. 93. De hoc dicitur figuram & non appellamus alio nomine, sed nomine pri-
mi elementi: Nam propter eorum variationem, non illic nomen
nomen rei individuum est, quia alias infinita esse deberent nomina.

Id s. 53. in fine.

Minoris: quia quantum ad augmentum accedit à parvitate, tantum de,
fuerit a locis figurarum irregularitatis, et sic definiti capaxibus.

Aliarum s. Eorum. intermediarum.

Innu

NB. Res non resolvable in particulas semper solantur similes de quibus fuerunt compositae, ut quidem vulgus opinatur, nam hoc mixto-faliter verum non est, nam pariter b. gr. qui ex limo et calce est conflatus, si diu soluitur, edigitur in pulverem, non autem in limum et calcem; sic etiam panis conficitur ex farina, sed non resolvitur in farinam: sic etiam quae res se habent.

Ranofas & implicatas sunt quae se implicant, sed generati accretibus bogarici non potest ita implicari, sed res ranofas propter figuram suam suam irregularitatem saepe implicantur.

S. 100. Orni: In Gall. dicitur quod non intelligat eodem prout proxima terra est (nam illud propter aquam et vapores est impositum) sed prout est propter limum, si quando miris diu soluitur, tum ad proximis obscuratur; sic etiam sic, licet non tanta sit obscuritas Sphaeram Mercurii: Magnis soli proximitas.

Ex macularum diu solutione; maculae semper diu solentur, et semper generantur novae et novae

S. 101. Productio: Ergo in caelo est generatio et corruptio.

Insectis sunt motibus. Si quando ec. Vult Auctore, quod sol possit esse ex omni magna copiam et fatum iterum absorbere.

Rudimentum: Sic quando mutas in mari partem unam eandem conlocunt, in momento magna semper fas oritur, sic etiam quae.

S. 102. Idem; Quare idem? R. quia maculae sunt ab initio rarissimas et molles limae, sed si ab initio et sunt duras, non frangerentur, eodem igitur modo ~~id~~ frangerentur, ut laeva motum solat.

Frangitur & dimoretur eorum motum, ingraues ut iam celeriter pergit.

Carum fo. Concubantem. Porpoliri; ut gutta in hyssico decidens illos addit politos, ita sol circa maculas gerans facit illas politas.

Lambat

Lambat; Eodem modo ut Argenti transiens ripas, illas lambit, et attingit, et ita aliquando lambit, ut particulam auferat.

S. 105. Quod Auctor dicit generationem, et dicit jam per exempla. Transire fo. in egiu et incoitu.

Generantur & in latu primi rudimenti. Vid. s. 101. Rarissima s. 102.

S. 100. Wimtis simis In Gall. additur, et galentia figurari valde irregularis.

S. 100. Maures & miseri cum materia fixis.

Globulis secundi Elementi; Nullam ad motum a solo in se fixis ad solum vorticis gaentibus & expansionem, adeo se sepe regit, et motu in se.

Macularum Gall. quia potest et plures maculae una sunt, et aliam.

Admixta: Confer P. 2. s. 35.

S. 109. Deus latum, Gall. quod directe orbem faciant.

S. 111. Vires quibus praesent ex omni parte alios vortices ambientes.

In oculis a quibus supponimus vorticem esse valde remotum.

Two majorum nec minorum Galax aquales vicium.

Immutatis & non mutatis Gall. in materia aliorum vorticium.

Spatium quod nimirum ex solo nec in materia secundi elementis ab illius amantibus sine syngitico oritur, et continuo adque coarctatur. S. 54. 60. 61.

Relinquent; ita ut sit rarefactio quadam in eis solito major.

S. 112. Syngitiam fo. mollem et raram.

Exterior praesent inferior densata ac indurata sicut s. 102.

Causes de quibus in parentasi s. s. procedenti.

Versus Y, eadem ratione quae eadem materia dicitur vortici O superior erat ab Y ad P. nulla sicut.

Secum inter maculam D. e. f. g. et callum xx.

Disimilis 99. 100.

Ycon

Non minuitur similitudo & modis generis, quae habent suas determinatas
figuras ac magnitudines.

Congregantur propter maiorem occasionem quae datur Triabz
& non minuitur similitudo primum Elementi particulis in innumeris illis
infinitis Diversitatibus (quia sunt magna, parva &c. infinita etc. est
diversitas) angustis, quae ab invicem et distindunt se per oia
corpora interballa materiae vortiois unde tanto fixi debent in
medato contactu adgerendi.

S. 113. Circumfuso Gall. qui audit ut Tea.

Medium sc. quod particulae Triabz fieri excedant.

Elementi qui illis sunt praemixti.

Modum dicitur: ideo non potest hinc videri, quod
Antigor demon feat de aere, aqua aliisque materiae tenuis hinc glo-
bulis P. 4. s. 134. quaeque vix illam vim magneticam quae absorbantur.

S. 114. Defecit & recte deorsum cum animo deprimatur, aliter attollitur,
Multos it et redit &c. Sic etiam Campana simul pulsata
it et redit; Sic mare posita tempore tibi abit et redit ante
quam ad quietem redierit.

Equilibrio Considerato in tibi suas perfectionis.

S. 115. In aliquem Gall. in acti dicitur, quae erat in ipsius centro.

Supra s. 70-71.

Diuidit sc. quam sunt I et N.

S. 116. Porionum quodammodo bella fixa est in medio, tandem primum
et nullum porionum est ut absorbeatur.

Vortiois &c. tunc enim alii vortiois tanto magis in-
retum faciunt.

Supra quam &c. In fixioribus conuexa et concava s. 112. 113.

O.R.Q. et O.M.Q. ibi vortiois est materia.

Primum: Ergo non totum vortiois assumunt, sed maximam tantum partem.

Vis sc. illis dicitur. Frangitur: Gall. modificatur quia maculae impediunt.

S. 117.

S. 117. Supra in Tea & q. si sequantur. In hac figura sunt Tea, Part 3.
San vortiois.

Equales quia si Tea per sunt confit Tea, ita ut inult ad alio
non impediatur.

Revidendos parte materiae, quae per partes suas circa Eclypsiam,
non maculae non legitur, emittit, s. 114, quod sic expeditur.

S. 118. Ipsium sc. vortiois

Quae n. per sumum partem qui est supra, nam dicitur sic Tea
partes, inum supra n. D. aliorum infra n. E.

Revidendatur per Eclypsiam.

Part n. vortiois C. Migrabit P. 3. s. 112. Expedit s. 114.

Migrabit: Sic est alteratio de qua s. 114.

Generantur supra et infra s. 116.

Migrantur per Tea n. finis acceptum est vortiois macularum.

Materiae sc. Part vortiois.

Equales in Gall. hoc sic explicatur, proximis aequalium vortiois
non planis sed curvatis.

Evadat, hoc dicitur ex eo, quod Antigor paulo ante dixit, nihil
in vortiois acquisitione tunc potest

Dicitur et opacum s. 110.

S. 119. Dicitur qui vel planeta vel cometa
Migrantur et Tea. s. 112. 113. 114. 115. Globus Gall. a tunc.

Partes & Tea.

Omnium tunc tunc sc. circiter Saturnum usque.

NB. Quoniam Cometae sunt tanquam magna navigia, quae non ita
abripuntur a non suo vortiois, sed ex illo abeunt ad alios vor-
tiois, eodem modo ut magna navigia non potest tunc tam facile
retineri et abripere, sed emergunt et abeunt. Planetae autem quia
sunt tanquam parva navigia, quae manent in non suo vortiois

et

Et ab illo abijimtur; eadem ratio ut verba uariata à voce
ex aqua v. gr. muris abijimtur, nec illum uideat potest ita
ut quidem magna. Porro Planeta est quidem corpus molle et
Lapsum; Cometa uero est corpus magis compactum: Cometa
infusor habet maiorem agitationem quam Planeta: Cometae etiam
sunt diuersos &c.

Cominum illum ubi est minor motus.

Certam diei fauorem: quia Planetae à Soli detrahit, alii ma-
gis, alii minus.

§. 120. Talis quae abijitur cum suo uoluit. Supra §. 54 - 60.

Sideris uero quidem uoluit §. detrahitur.

Diei partem &c. Gallis illa materia quae uoluit O. facta potest ac huius
modo defendere.

In eo effi &c. x cum nondum dedit igitur illam aliam agitationem

Circulari: x prius recto, quia iam motu circulari detrahitur.

Recedendi quia agitatio uocatur §. 109. Et ea uocatur pars
illius agitationis tantum; quia agitatio una est quae ascendit
altera quae descendit.

§. 121. Maculae. Gall. Maculae et aere.

Comparatum Gall. in quantum illa comparatur cum extensione
quae superficies et magnitudinem eius habet.

Ipsi §. sideris Maculae uoluit. Pellit Gall. ipsum §. 109. facta detrahitur
Recedens at §. Part. 4 §. 23.

Soliditatem: Solidum est §. quod habet materiam tactu
menti 2. quod habet motum sui habitum; sed hoc non sufficit
nisi §. accedat sp. uoluita superficies. Si uero, Solidum est, cuius
materia, molles et superficies est compacta, cum tactu dicitur
lana, quare §. facta extra faciem, tunc magnam locum occupat
sed si in seculo conuoluitur, tunc habet minorem superficiem.
Sic uoluit in aera magnam extensionem magis agere potest quam
incompactam.

Acquirat

Acquirat Gall. unde quod detrahitur circulariter circa orbem Part. 3.
§. uero materiam caeli quae illud continet.

Quantum enim &c. Hanc referenda sunt ad illa uerba: non ad tota
eius motum. Et §. sideris.

Uim fieri motum, ut prius dixit. Quae prius &c. Gall. cui succedit §.

§. 122. Quicumque ligna &c. Si quaedam duobus globis, unum aëreum et
alterum ligneum, et illis aequalium motum imprimamus, sicut ut aë-
reus uoluit uoluitur, quam ligneus, quia ligneus maiorem habet
ferocem in quos aëre ingruit, et ita uoluit motum magis resistit.

Plus habet x plus materiae ex qua maculae componuntur.

§. 123. Quamuis motu uoluitur: ita ut sit Cometa.

Corticis: hoc uocabulum Antigonae uoluit, quia una macula
est fibra aliam.

Uoluit tamen &c. Uoluit est quod Cometa tamen magis
tamen minus solidus est §. potest, quam uoluit globulus.

Solidis uoluit x nullum corpus eiusdem magnitudinis potest ha-
beret maiorem soliditatem. Solidum uoluit corpus est, quod nullas
habet poros, adeo uoluit fieri non potest.

Quae omnium uoluit &c. Si faciatum aera quadratam et uoluit,
rotis filo circum circa, uoluitis quantum habet capacitatem
sed si iam faciatum rotundam accendit, et iterum circumducatur
filum, uoluitis quod minus sit capacitatis, x superficies, tunc enim
illa quae antea prominebant iam sunt molita.

Magnitudinem: Hae magnitudo non est tantum magna, sed
etiam uoluit, ita ut etiam locum uoluit

Sed plurimum uoluit: non decem uoluit uoluit globulum quod illud
potest agere in Cometa, sed conuoluit, globulorum uoluit
est, non uoluit uoluit uoluit, sed multi uoluit, nam dicitur non
uoluit singula, multa uoluit.

Sideris uoluit Planeta uel Cometa.

§. 124.

s. 124. Exetas Non a comat, sed aliquo modo exetas.

In eo et. In qua sola vis illa consistit

Varios habent motus. Sic valet illud; Vis imita fortior vis habitata, quoniam igitur globuli sunt coagulata fluida, hinc illorum vis non ita sunt imitae, non omnes simul concurrant: videtur simile exemplum P. 2. d. ultimo. Nam quia sanguis variis sunt per membra, hinc vis manibus non coniunguntur simul ad ferri frangendum.

Unam tantum materiam. Gall. unum solidum corpus, quod fecim, vna si totum videtur: Sic vis fortis potest melius corpus aliquod magnum penetrare quam visem infantem, quia illorum vis non ita sunt coniunctae ac vis quidem fortis, non omnes concurrant ad unum illum actum, eadem est ratio.

Tota simul movetur. Haec verba prioribus opponuntur: varios habent motus. Corpora circa simul agunt, sed hinc habent motum unum

Aquam. quia est corpus solidum habens particulas in vario motu conterritas

Impingens quia up. glaciis et lignum agunt visibus conterritis et compactis

Viribus quia habent multos poros, in quibus poris est adque alia materia solidior up. dicit.

In vis up. glaciis et ligno.

s. 125. Rationem Gall. up. quia vis plurimum globulorum non ita sunt coniunctae quam alicuius magni globi, qui aequalis occupat locum d. e. vis in magno globo sunt magis imitae, quam in innumeris globulis parvis, licet plures sint.

Acies corporis quibus occurrunt.

s. 120. Vis et Cometa aliquis. Cometas sc. figura Saturni. Pars 3.

Retinere et. si up. alium calidum fecim circumagitat si impellitur fit contrarium.

Dolentur s. illud fides. Directum et ingreditur.

Veritandum: hic est limitatio priorum verborum pro banda dicitur, postibus vortium impelli potest.

Linea. Gall. hic fit recta seu curva; sed dicit aliquis, linea non est recta seu curva. R. potest tamen et si ex parte curva, ex parte recta, rectam et si lineam potest ex puncto y.

Materia et in eo omnes consentiunt, quod calidum faciant circulum.

Ab. Oritur Cometa, quando in caelo nocte proximo nobis apparet, videtur.

Secundum lineam curvam; quia nunquam movetur in eo r. facti in quo est, idcirco quoniam Cometae magni caliditate pergit moveri, hinc in illa orientali personeat.

s. 127. Fluorem sicut flamma magna in mari defluentia retinet aliquando diluendum.

Dissensimod prout caelum in quod venit si movet et convertit.

Quia et. sic datur causa illius inconvolutionis.

Phaenomena quorum est hora tempus nimis particularis omnia sunt s. 42. h. d. s. q. sic reconferatur.

s. 128. Unde illa regula et. Respectu Dei nulli planetae ingreditur, licet videntur, nobis autem videntur irregularetur modum, quia nullam novimus regulam eiusmodi motus.

Magnam sicut Dividiam.

Magni: quia per hunc in spacia imaginari. Circulus magnus dicitur, qui versus Eclypticam se extendit.

Defendunt: sicut Cometa dicitur deest defendens cum confide-
rabile in initio sicut introitus in novum vorticum de quibus ibi
aliquandis motus sunt, adeo agitationem suam ad illius circulum
accommodaverunt respectus illius in aspectum mutatur.

Et de ejusmodi &c. x. motus à nobis longi sunt remota.

§. 133. Linea sc. annua non diversa. Comam Gall. caudam.

§. 134. Supra 63. 96.

Non ita potest: nam sunt vales exacti. Acto ab illis sc. in

Aliquem sc. et in his fecit.

Exigunt in Gall. adhibere, et illam detraherent versus alias
partes eodem tempore.

Innumeros tanta: non sunt tantum duo, sed innumeri, duo
tantum. E. gr. deinguntur &c.

Dispergunt: sic in globulis sunt puncta depicta, quae denotant
refractionem.

Perpendiculariter & directe sicut recta.

Eundem up. Circulum C. H.

Gradum 90. qualis est in omni radio, qui in perpendiculari gant
superficiem ita incidit, ut productus illam non fecit, adeo ut
linea que ex centro per superficiem corporis sphaerici ducit
conspicitur ad angulum rectum infir lat, cuius mensura est
90 gradum.

Sparguntur ut sit à radio qui ac H procedunt.

§. 136. Non alium & est idem & rectus. Succedunt ut jam & dicitur

Inlepat quia gradatim descendunt. Orbita & circulus.

Ad 3. sic est terra.

Novilli sc. descripti. Mercurius D et E dispergi dicitur sicut
§. procedunt. Notam up. à figura.

Directi

Directi per lineam rectam. Caput Gall. Caput.

Qui ex E: si sunt descripti.

Idem Cometa Gall. idem corpus Cometar.

Quis Coma quia respectu terrae est ante nos.

Opes obliquorum et tunc respectu terrae est post nos.

Oculo & c. Gall. terra exiit Lens.

Præcedet sc. motu apparenti, qui ex recta hellebris orbitæ & quibus
terra deestur.

Traget sicut consideramus terram deorsum vel versus dextram
vel versus sinistram.

§. 137. Oculis in Gall. si terra. Impedire non da. nunquam finit in solo

Fortis ima: quia si Cometa non est vales magnis visibus radii sic
incidit non erunt satis fortes et percipiant à nostris oculis.

§. 138. Lateralis: vocatur hoc obliquos et irregularis.

Irregularitate quæ duplex est. 1. quæ deflectit à fixo centro
Geometricæ sphaerica. 2. quia non simili in oppositis locis ratione
suis proportionem, sed tunc sunt regulis motus notis à sphaerica
figura deflectens in sphaeroidis mutatur, quod idcirco etiam vides,
quæ dicitur.

In sleepi & in cæcatione.

Quidam vti enim via est angustior, ita motus est vehementior
ac proinde secundum sleepi illius longitudinem est magis hinc.

§. 139. Deest sicut in Cometis quos sc. & eos vocamus.

Uoi aut sc in illis regionibus

D3 sicut Planetis sc Jovis et Saturno.

§. 140 Sicut nimis, si autem majorem habuerit, accret extra vortice
et est Cometa. Palcos 123. et 125.

Circumferentiam & representatorem.

Deest

Deere; sicut Cometa dependeat ad punctum C: in linea
aliquam ex circulis, secundum quod materia caelestis movetur, tan-
gentis s. 126.

Causis s. sequentibus. Hinc videtur & magis accedit vel recedit.

Celeritas & inter istos globulos celeritas in aequilioris consistat.

Repellendi beneficio agitationis in finibus secundum quam gas
majoris ac precipue solidioris globuli magis perseverare possunt
in suo motu a Centro, quam sic planeta qui sic supponitur
visis et sic minus solidus.

s. 141. Error & motus illi irregularis et vagi.

Repellunt s. extra vias perfectas et inveniunt circulationis.

Sicut Gall. additur. Et dicit facultatem quae planeta, ut aliis
quantum recedit a Sole.

s. 142. Sluendo Gall. non tui celi sunt intermissio.

s. 143. Suxora s. 105. 106.

s. 144. Planeta Gall. imperta a principio creationis a Deo.

Alia sic explicatae.

Resq ulla licet sit aliquantilla nigra refert.

Si cum etc. quia quod corpus aliquid est magis, eo duntaxat
potest retinere agitationem quae ipsi est imperta

s. 145. Vid sicut agitatio ex s. 122.

Conspiciunt mutata aliquantulum mutationis.

Globulos caelestes singulos seorsim consideratos, ut sunt in
motu fluiditatis.

Plures, tum proximis, tum a materia primi elementi.

Vel tardatur s. 141. Vel inflectitur s. 142. aliter determinatur

s. 146.

s. 146. Non plane conveniat etc. & non potest ex legibus physicis explicari.

Quatuor; Inveniunt sic planetulae tunc temporis fixae. sic
quod inuisibile potest alium partem delectare, hinc autem
invisibile aliis visis major delectare potest, sic etiam res ipsa
causa cum illis fidemur.

Delapsa sunt. tunc temporis Jupiter ad quo habuit fixuram
maticam.

Cum minoribus & cum quatuor majoribus fixura, et cum duobus
minoribus infia.

s. 147. Primarios planetas: vocat proximarios, ut quod dicitur singulari a
secundarios, quod Jupiter, Mars etc. habent circa s. NB. terra
etiam Lunam caelestem circa s. ut planetam secundarium.

Circa minorum Majoribus enim minus agrobatur: sicut minus
magis agrobatur.

Non recedat s. 122. Sed a conjunctione partium corporis.

s. 148. Interioribus qui soli proximioribus.

Celestium gyraudo s. 79. Sex dies s. 32.

Alit centrum quia est tantum fixatum. Solem s. 100.

Constituitur ut non possint moveri nisi omnes simul, sicut
videmus in rota, quando circumagitur, quod partes proximiores
multo tardius procedant quam ea, quae sunt in Circumferentia.

s. 149. Non minorum binum & cum sit corpus aequi compactum ut terra,
quia garet eandem soliditatem.

Aequalem s. non minorum. In circulo N T Z s. l. terra circuli.

Deserunt s. a Caelo ambientibus.

A vicina terra, quemadmodum os regis lentam lincis alberis
corporis holimioribus in eis per aera nota tangitur, sicut
emittit. Maeteor. cap. 3. s. 9.

A linea

A linea recta minus reflectet Undique enim tandem magis
in linea recta, quam in potest.

Terra circa finem operis, quatenus totum callem motetur.

Terentur scilicet delectationi generali.

s. 152. Eadem pars Non praecepti sed crederet.

Intra far montium et Vallium: Nitzger non dicit in Luna
reseda montes et vales et sic, nec etiam videra gominis
ibi habitant, sed hoc ita tantum apparet.

Reflectitur scilicet. Tempora novilunii. s. 12.

s. 153. Uoti medio: Motus medius dicitur qui est inter maximam
et minimam de partem a terra et inter Apogaeum et perigaeum.

Sed cum et Versus partes &c: sunt plena et apparet quando
terra non est directi posita inter Lunam et Solem, sed a latere
Alias enim hoc est deceptio, nam Sol radiis suis ad Lunam
nam tunc mittitur non potest.

Sunt similes, quia sunt in eadem de parte.

Ambitum scilicet. Lunae.

Ad Ellipsis signum accedens et magis aberrat a motu suo medio.

Terentur, quia via ibi est lata.

Quam inter B et D, quia hoc spatium est angustius.

Accedendum: qui accedens vel recedens facit apogaea
et perigaea sunt, quae observationis ac pronomen in omni
partibus sine ellipsis contingere potest, deinde quae
sunt ac aliorum plantarum seruis et caeteris istis explicatis

s. 141.

s. 154. Qui in quatuor illi s. 31.

Agitur et conuertitur.

s. 155.

s. 155. Unde dicitur divergitur: In aethere radii solis magis di-
recte mittuntur ad terram, quam magis obliqui, unde major est
minor calor.

Quatuordecim hoc habemus s. 146.

Cum legibus naturae non conveniunt. hoc hab. s. 65. 66. 67.

Ex eisdem sed partibus et ex eisdem partibus etiam callem.

s. 156. Pic articulus respicit s. 34, illa verba: Latentibus &c.

s. 157. Attendant non sua natura. Gall. quod ad motus circulares
sunt determinati: sunt ad quos motus circulares principaliter sunt
determinati.

A motibus aliorum &c. Similia habemus ad s. 79.

PRINCIPIORUM
PHILOSOPHIAE,
PARS QUARTA,
DE TERRA.

De Terra, etiam de aere &c. & de omnibus corporibus terrestribus, prout in Philosophia à Calo et Teleo.

S. 1. Falsam hypotesin quædam fit falsa hypotesis et quædam dia, sine falsa hæcimus P. 3. s. 45.

Illo modo qui &c. ut per tam longum intervallum progressum res & facta hæc.

Naturalium quæ circa terram observantur. Via & metodo. Dari Gall. intentione.

Quam si tali &c. Exort. 96. 19. 19. et S. 205. quibus partibus.

S. 2. Terra sic applicat illam hypotesin, quam exposuit P. 3. Finguntur & ponantur.

Et Var hinc. Autque cum in finem gal non progressit, ut docet at hæc omnia si ita hæcimus, sed ut dic hæcimus hæc inbelli, gamis et concipiuntur.

Aliaq non &c. Habet, quod in materia primi Elementi sunt vari gradus.

Aggressent & partitum et partitum applicatæ.

Verterentur P. 3. s. 100. Primo P. 3. s. 94.

Videntur ut, hæc optis. Differunt P. 3. s. 96. Emendant P. 3. s. 99.

Magnum

Magnum motum aëris &c. Ergo non terram etiam intelligitur hæc Pars. 4. raliæ aëris &c.

Successi &c. nam omnia per finem secreta sunt.

De denique P. 3. s. 104. Gravitat. P. 3. s. 112. 113. Consequi P. 3. s. 102.

Cum non possent &c. quia videntur compactæ, 30. Differunt P. 3. s. 102.

Incommodum P. 3. 119. Hoc de progressibus fodiendo; nam si fodiatur nunc rubra nunc nigra terra occurrunt.

Delapsam & W, citius videl. vel tardius ratione sitis P. 3. 116 sequ.

Delapsam est se in illum, in quo nunc est, locum.

S. 3. Ordo Considerandi res q. in fieri Log. p. 1. quæst. 113.

Tres in ea &c. sicut vulgo in aëris conjungunt hæc regiones. Commorientur P. 3. s. 72.

M. Media terras Regio est tota metallica.

Ad videns q. Solis &c. quia salis corpus est hæcimus à maculis, si regerit à maculis, sed intima illa terra est admodum exigua et crassa vis maculis obiecta.

Perfidiosum. Autque dicit si quidem se inclinaret, ut patet, nisi sequatur hoc æquidum, quod tunc sequi videretur &c. in lecti.

Vicini soli, propter nimiam suam soliditatem.

S. 4. Opaco & opaco Gall. Dorso Gall. compacto.

Destinatum P. 3. s. 94. Striatum P. 3. s. 105 106. Elementi P. 3. s. 109.

Quæ cum sunt &c. Gall. quæ sunt productæ eadem ratione. Quævis & non tam compactæ.

Transitum tamen &c. & faciunt ut globuli non possint periri per quam per Tiendam progress

Lati & magni.

Læves & polite.

S. 5.

s. 5. Vibit: illarū foveandi pertinacia accedens potest. s. 75.

Orbi qui Orbis sit. per ipsam mutationem seu alterationem
praeexistens materia / non per solam congregationem vel
segregationem partium / quasi in hac materia ignis, aër, &c. per
eas se habent: Motu videlicet Contractionis / Distractionis et Unionis
suis compositionis.

Vigil adq̄) initio sc. sed per tandem confusabitur alia.

Magnam Congeriem P. 3. s. 99. 100.

Barbarum Gall. sc. quando terra adq̄ simili erat Soli.

s. 6. Ex diu solutione: nam maculae non resolutae sunt in particulas easdem
sed diverfas.

Satis magna & solida et grandis.

Sic lineat s. in origine sua sunt macularum dissolutione. 2.
in factu perfectionis. Resolutae - P. 3. s. 49.

s. 7. Deficiant x corporum opacum consistant.

Singula: singula ramenta sunt mollia sed corpora ex quibus
conflata sunt, compacta.

Cedunt P. 2. s. 63.

Inmitti Gall. additur: et procedens tempore pland etiam
de hinc.

s. 8. Ramenta: illa ramenta et varias figuras habentia: sed corpora
glabra non sunt aptius coniungi.

Agitationis sc. recipiendae.

Motum sc. conservandum / nam motus Corporis quadrangularis.

Et figuris. hae di. Locustae recipiuntur figuratum s. 33.

s. 9. Primo indē &c. Ut particulae mixtae vel laevae, ut veteres
eas timebant. Temenis P. 3. s. 99.

Alis incisuris P. 3. s. 100.

Ipsi sunt foveam sunt coniunctim considerat.

s. 10.

s. 10. Junctas sunt &c. Eodem modo ut contingit in mixta Pars 4.
etiam particulae mixtae confusa sunt, hoc videtur quia possunt
construere.

Diverfas Gall. inaequales

Sunt ordinē sicut in factis macularum dissolutione disponuntur
sive majores minores atq̄ diversimodae mixtae.

s. 11. Supra s. 85. p. 3.

s. 12. Vias sc. determinatas et fixas.

s. 13. Cum uniformi P. 3. s. 140.

Formarentur Ex prima macularum dissolutione.

s. 14. Definitio 08 majorem actionem circumscriptam vorticum.

Die s. 32 signis partibus. Tria s. 34. Quatuor s. 30.

De Linguis Orbi motu distractionis / Divisionis et compositionis s. 5.

s. 15. Parlo per s. 32. et s. 34

Prædicto sc. predicto Corporum

Sic sicut P. 3. s. 124. et 145.

Moti annis: quia caelum est vortice.

Quamplurimum quia sunt corpora fluida.

Effectus sunt mutationes.

s. 16. Argentum vitium s. 50 signis partibus.

Puri Gall. et simpliciter.

s. 19. Wetsovus cap. 3. s. 22. et cap. 5. s. 2.

Angulibus &c. Euclydes lib. 3. s. 15.

s. 20. Tertia in ea quae guttas reddunt rotundas.

s. 21. Vacua: Vacuum duplex est vel ratione expansionis (hoc
non datur) vel ratione motus.

Proprio motu quod Copernicani statuerunt.

Diffili

De Vibrant prout denuo Primum id fuit de materia calida
P. 3. s. 54. et seq. Hae consideratio est contra Copernicanos
qui terram considerant ut aera volantem.

Terra Gall. corpora terra sua, ut Dominus etc.

s. 22. Proxio motu Cicatrix P. 3. s. 25.

Ambiente etc. Hoc est inim, quod materia calida sit ambient
terram. secundum etc, quod est per se per se, hoc etiam est
maxime considerationis, quia sic per se terra q. tenetur, dum
materia per se per se movet. Hae etiam est causa cur
magnos et terram quod si movem manent.

Quiscentis P. 3. s. 26. Materia n. primi vel secundi Elementi

s. 23. Soliti etc. & non per se recedens a terra

In quorum locum, quia omnis motus fit per Circulum.

Propensionem, & reflexio aequalis sui motus per terram dixerunt.

Similes nam similes non agit in similes; sic calida in aequo calidum
non agit.

Practici P. 3. s. 121.

Quam motus etc. Aere habet multos poros, in quibus est materia
calida sit.

Vim quia majorem habet motum.

s. 24. Otiolum & illarum una non potest agere in aliam.

s. 25. Calorem Gall. Intiam.

Os similem rationem: quia quaedam particulae terrae sunt
superius per sunt ab ipso.

s. 26. Gravitent & vides sunt excoant, sibi potius excoant; cur gra
vitatem non excoant acti: habent quidem gravitatem, sed sunt
gravia acti primo, non secundo.

A superioribus non excoantibus etc. Hae est causa cur illi qui
sic aqua natant non sentiant gravitatem: si autem tantum
aqua descenderet portari, tunc sentiant: jam autem non, quia ma

part,

particulae alibi opprimuntur, et ita consistunt in equilibrio.

Premantur n. cum et lectis adeo, ut descendant, aliad quid
premiuntur quatenus in equilibrio consistunt, se retinent, ma
particulae ab aliis sunt tentantur, ma aliis resistunt.

Imitatio videris premunt ut vacillum premit.

Partes sicut B. ut fiat foramen.

Quam hae s. 23. 4. Quae perpendiculae sunt inclinantur.

Aequivalentes & quae sunt in via recta.

Momento: uno momento non potest sequi, nisi quae sunt
in via recta.

Experimenta & peculiaris casus

Gravitacionem & actialem gravitatem.

s. 27. Tanquam in aequipondio & excoant propter, circiter aequipondio.

Objecti Gall. per suam directionem.

Ad est centro & recta sicut reflexio descendit. Centro non
geometrico, sed per aequivalentiam circiter tale.

Exterior causa: Fortis sicut intelligatur.

Aliquot causas, Gall. duas aut tres, non explicat illas,
quia dicit illas non esse tam validas ut possint

s. 28. Quatenus a Soli. hae est natura luminis. Stellis s. sicut
s. 13. Diffundit Gall. natura sua.

Ejus radii a Soli Disappos. Gall. eodem modo & sicut
descendunt et ad omnes partes, et si in causa & sicut sit
eodem ratio, tamen in recti est diversa ratio.
Hae enim eodem modo egredia a Soli, & sicut alium fortis
sunt in lito, alium in aqua.

Vigie aliud sit quam practici & omnis hinc in se et sicut natura est passio.

Non

non aequaliter de intervallo et figurat inordinatas, quia
omnes terrae particulas non habent figurat aequalis, alias
figurat habet solum, alias aqua &c. Quibus addi potest figurat
quitas vel remotiora sive exteriora illa extima, ad quam radii
proximum appellunt.

Remota. Alias sunt in figurat terrae, alias sive terrae.

AB. In hac figurat plures illae rectae sunt radii, sunt tamen plures
quam hic designat.

Deprimuntur: quia solis radii respiciant, tunc sunt, inrellunt
deprimunt.

Agitantur Gall. quo, illic, in fine.

s. 29. Non alia quavis causa sc. ac ignis non hoc sicut etiam sicut terra,
nec. Si rogetur an aqua sit agitata calida? R. Affirmatio: quia
particulas habet variat et inhae si agitatae: sed respectu non
est calida quia tunc calidior est tunc deorsum quam corpus non tunc,
alias enim non sentirent nos. Praeterea, aqua sicut habet calorem,
quia sicut in agitatione, sed potest frigidior, sed tamen non vocat
sive calida, quia non afficit tactum / nomen autem illud accipit
quando afficit tactum.

Calor vocatur in illis particulis terrae sicut, non vero calor
in solis

Mores sensum Gall. quando validius videt motus motus.

Tactus Actio. 191. Sicut partit.

s. 30. Notandum de praesertim quando solis radii sunt sicut, tunc
tamen ad hoc dicitur calor, quia illae particulae sicut sicut sicut
sicut agitatae, motae, motu sicut inferiora, et sic sicut. Des sicut

Impulsus & variat motus agitatae.

Causae alias: Gall. quae sunt ad hoc inferiora.

Medae terrae Sol. M.

s. 31. Vulgo Gall. ordinari.

quia figurat &c. quia sunt particulas terti elementi.

Sed una magis &c. Gall. ita ut etiam alias particulas eodem,
sicut quia eorum particulas melius si accommodant et coniungunt,
tunc proximiis quando agitantur, quam cum non agitantur, ut de
glaciis et nix dictum est in meteoris. Ut particulas nix
sicut una sicut alias, non sunt ita compactae; sicut sol diffundit
illas particulas nix.

Raritas & Raritas, est sicut sicut particulas ut maiorem
locum occupent.

s. 32. Sicut multo s. 9 & 10. Minore s. 11.

Transit sc. descendendo, sicut sunt in motu.

De quam vent & nix circa solum sicut sicut, ubi sicut gradum.

Magis sicut & qui sunt paulo maiores.

Loca sicut relinquunt. Gall. quae sunt paulo angustiora ad eos
sicut sicut.

In erat sicut; sed erat sicut particulas sunt infra.

Restantur Gall. prominent sicut.

Suspensio & aereis et aquae particulae.

Interim aut: Globuli caelestis intermixtione in terra quia
non inveniunt vias rectas.

De sicut: sicut in primordio eorum dicitur aquam et terra
dicit sicut, hoc sicut sicut quomodo paulatim factum sit.

Rarum densum, sicut sicut, sicut sicut opaco opponuntur.

Suspensio B est eorum: Est illud sicut sicut sicut quo in
gen. 1 cap.

Aligantur & comparationis sicut.

Corpori E: quia et loca quae tenuiora ac proinde minus graua sunt
sunt quam partes regionis E. sc. ex qua partim proximam a se habent
sunt, partim vel descendunt ex B. regionis huius et tenuium
proxima.

s. 40. Corporis D. Aqua.

Ascendunt: sic et tempore diurno ascendit noctu descendit.
Per angustos meatus corporis E: Sic aqua in vaporibus educta in
superiores meatus ascendit, sed in aqua guttulat versa, manet
in illis meatibus, quia meatus per quos vaporibus ascendit, sunt
minus angustis.

s. 41. Diducendo & separando.

Et sal palidosa non arduosa.

s. 46. Carofiat &c. Meteor. cap. 11. s. 5. Ex dictis s. 29.

s. 47. Orlendi s. 39. Meteoris s. cap. 5. s. 5.

s. 49. Semper terra: secundum omnia puncta quibus partes ellipticas
sunt centrum est centrum vorticis.

s. 51. In fixatione s. 153.

s. 57. Reperitur up. propter irregularitatem figurarum.

Particulis E et B quibus vel suo vel materiae primi et secundi
Elementi, motu tandem concutit, donec solutae fuerint a vicinis
cum non satis motui possunt, sicut aqua, aer, spiritus vini,
omnesque liquoribus et alicuius corpora penetrantibus, idem efficiunt
in extractionibus vicinis ex medicamentis.

s. 50. Argentum vivum, stille ponderosum, valde ponderosius quam
aqua.

s. 60. Reparentur s. per actionem caloris.

Ubi caloris residens in materiae primi et secundi Elementi.

s. 61. Wentia in lib Corporis C.

s. 63. Sicut Physicorum Peripateticorum principia up. materia
forma, et privatio; sic etiam Chymicorum Peripateticorum sunt
etiam salia; sed haec possunt bene explicari.

Novus

Novus ficti & sal. Differunt nam novus dividit.

Quae ad certam &c. Gall. quae requiruntur ad confirmanda mea
rationia quae facti & salibus. Ergo experimenta requiruntur, ut
sciatur si U per se per nos ipsos investigamus rationes

s. 64. Uis Det. pag. 374 cum seqq.

Aquae particulae: quando particulae aquae sunt valde distinctae
sunt sunt vaporibus, quando autem sunt magis conjunctae sunt
vocatibus aqua; sed quando sunt ad modum conjunctae et ita quae
sunt, vocantibus glaciis.

Superficiem & aquae particulae vi caloris fuerunt ascendunt.
Ad mare attolli s. 40 et 41.

Per aërem: quia in terra sunt pori & faciles, eodem modo ut
sunt melius per terram ascendit, quam per aërem hauriri
quia sunt portibus.

Conferunt & quiescent

Forma curvis &c. quae est, quando particulae aquae sunt
magis distinctae et celeriter moventur. Aquae forma est
quod sunt particulae sunt magis conjunctae et tardius moventur.

Quorum livi multi &c. up. Ex multis aquis sunt rivus,
ex multis rivis flumina, ex fluminibus mare componitur.

Per declivitate quomodo dicitur declivitas, cum terra sit
rotunda, globosa? Per dicitur declivitas terrae, quia alicubi
est magis depressa, alibi magis exaltata, sicut
Germania dividitur in superiorem et inferiorem.

s. 65. Ut animalium sanguis &c. & sicut sanguis in microcosmo

sicut in venis, et ex venis in cor, ita etiam fit in macrocosmo.

s. 69. Salis Gall. venientis a mari.

Quid similis & sunt varia salis genera.

Corra s. nativae et congenitae.

De cetero: In magnitudine, soliditate ac fixitate: quia
hinc etiam varietat. Vid. §. 39.

§. 70. Non loquimur jam de succis acerbis, nam illi q. flammant
sed spiritus aceros q. volant, q. etiam quando quibus dno vel
tria circa vini aereit, statim incoerantur, quia ignis per
liculae volitant.

Spiritus aceros penetrantes et corrosivos.

~~De spiritibus acerbis mixtis solida componuntur.~~
~~De spiritibus acerbis incoerantur.~~ Vel inter se tantum, vel
cum particulis terreis siccis regionis I. propriis accidentibus
quandocumque etiam aquis et salibus. Atque horum omnium vel aliquorum
mixturae et compositiones, non modo for. hinc, sed etiam for.
pient, hominum, animalium, et ut verbo dicam, omnium siccis
mixtis corporibus originem praesent: atque insuper eas quatuor
praecipuas corpora, quae sic dicuntur ad exteriorem terram ascen-
dunt, imo rationem causas efficiunt. Habent in genere siccitatem,
aere ut omnis generatio, corruptio, et quaevis alteratio eis solis
perficiatur. Hinc Ceynici radices omnium operationum di-
cuntur: et hinc ratio cur medicamenta Ceynica tam sint
efficacia, quia siccis constant ex his simplicibus.

gravitati x ut magis leues sint quam graves.

Resistunt x tardius moventur.

Volant x coloribus moventur: Ergo aqua et Vapores h.
habent ut succi et spiritus.

§. 71. Exhalationes, — sunt ex pinguis, Vapores ex aqua.

Non transparentium x quae non sunt pellucida.

Transparentium atque gemmarum x quae pellucida sunt quando
a terra et formantur, ut gemmas, Crystallum, et quae prius
siccitatem succi possunt iterum dno solvi.

§. 72. Corras similes: Rima est major forus, habitus aq. major.

Incoerantur: terra est gravida et omnia a Deo creata, ut
mulier.

Adm.

Adm. Hinc ex aere et Caelo partes sulphureas hinc,
sunt acrimae similes, quae magnam in corporeis hinc ha-
bent efficaciam, beneficio liquoris alicuius et maxime vi-
ni extrahi possunt.

§. 77. Spiritus Gall. vel Sal volatilis.

Corras motus: Uti mirando Variis in fermentis alicuius extra
siccitatem, et aceros tota dissoluntur.

§. 80. Ignis formam habet, up. Calorem et lucem.

Supra. P. 5. §. 53. 76.

Qualitas sunt eae: quando sunt valde agitatae x de Calorem.

Et non potest. Oris: ignis continuo generatur ut fluit.

§. 82. De et ventis ignis ad huc agitur, nondum vero de con-
servatione ignis per alimentum agitur.

Frangendo: Perit experientia illam verum ignis fractionem
quae fit a globulis calidioribus h. illi miscentibus, confirmat,
ignis radiis solis expositus, atq. in aere tepido siccis calidiori
con. siccitatem.

§. 83. Funis sc. sensibilem et insensibilem.

§. 84. Conservationem §. 95. Demis §. 117.

Fractio Ita ut facili possint conterri et frangi.

§. 87. Westoribus cap. 7.

§. 88. Circa terram Gall. in infima regione.

In alto aere x in tertia aere regione.

§. 90. Ut non ita affingantur sc. per actionem aliarum exhalationum,
quae h. insunt in foris ignis.

§. 91. Excutiuntur x expelluntur

Spirituorum de Westor. cap. 3.

§. 100. Iones qui audent sub aqua.

- s. 104. Aqua fo. Communis quae opponitur aquae vitae.
- s. 105. Similia fo. Corpora dura.
- s. 107. Mullae fo. Densa. Pancrota Gall. Curiosa.
- s. 108. Tenuitas fo. Lenti Elementi.
- s. 110. In Hypogaeis & in sepulchris interterraneis.
Incombentes P. 3. s. 109.
- s. 120. Aquae addeutes Gall. Vitae.
- s. 121. Sublimatis: Cerevisiae et Cygnionis.
- s. 124. Ultimis et praecipuis.
- s. 125. Vitae ad gas figuratae: quod in illis similibus oblongis sit materia primi Elementi.
- s. 127. Flegma ut Sulphur.
Moti quoniam ab igne accoguntur.
- s. 128. Interceptae ut annuli in catena.
- s. 129. Exaraduntur Motu sic Lionis.
- s. 130. Excebat s. 16. Accuratae Geometricae.
- s. 131. Magnis fo. Nigrum. Minus album. Variis modis & modis colorat.
- s. 133. Cum ec. Tacita objectio occurrat. Intermittit & Judicium.
Intermittit P. 3. s. 106.
- s. 134. Confusio P. 3. s. 32.
Requirunt ut conferantur.
Coniugati & Coniugati ut n. parte imitationem tam frequentem.
- s. 135. Supra s. 57. Formam falsam & Gall. et nullum aliud metallum.
- s. 136. Fluere prima vis quando ex solidis veniunt.
- s. 138. Diad quae sunt maxime accommodatae ad eas res videndas.
- s. 139. Immixta ut cum spiritibus a quibus accipiuntur 7. 7.
- s. 143. Hoc pacto & huius. Angulosa, irregulata.
Celestina refrigerationis s. 140. Refringunt s. 142.
Moxi; hoc vocatur Lemocori.
Pinguis; quia sunt calidiora.

- s. 146. Intortas et P. 3. s. 91.
- s. 147. Accidit P. 3. s. 100.
Exfundit s. 134.
- s. 150. Retinetur ut Magnis.
- s. 151. Aequator Locut qui aequaliter distat a polis.
Cereae s. 159.
Deprimuntur ut a vestis horam. Depreciolum & directis figuris.
- s. 152. Magnis Dicitur potest Gall. additur: Et si quis vitis in fixo officio, in qua vitibus non tam fortis apparet.
- s. 153. Spaera virtutis vocatur: quia aequaliter agit in omnibus partibus, quousque sunt illae particulae fluidae, in quam extenditur hinc vim suam excedit.
Diffinita q. ad huc magis distat. In inam ut jam sunt Uniois et hoc eodem modo ut per horam et I.
Ad ipsum venit ut propter oppositam figuram materiae.
- s. 154. Refugiant & inuis figurae ab altero.
Ad invidiam: Borealis ad borealem, aut fialis ad aut falem.
- s. 155. Plano parallelis ut in hincmento.
- s. 156. Ad angulos rectos fecant & rectis transmittit.
Contrariae virtutis & inuis et f borealis, alter aut fialis.
- s. 157. Magnis part fo. sensibili ac notabili & quousque ad huc & f magnis, nec in pulverem redactis.
Si fo. quoddam. Non labant fo. alia.
- s. 158. Ad acquirendam vim fo. Determinatam. ut jam praecipis
ferant.
- s. 160. Reflectuntur: Et fo. secundum lineam rectam proce-
dunt, ut rectam figuram et rectam deorsum.
- s. 161. Nigie amittat: nigie amittit, sed particulae ferunt et re-
ferunt
Augetur & potius confirmat vim quam amittat.

§ 189. Sedem: Operatio ~~da~~ ibi sedem habet, quatenus finitio, nō exoritur praerogab.

Sentit et motum imperat et cognoscitur.
Ex utraque motione Partij occasio in locum motum videtur notat ad programma Regii.

Immediat in secundo sensu gradu.

§ 190. Quae quatuor causas v. gr. Crocus.

Gaudere etc. Hoc non est a rectis.

Lactitiae etc. Hoc est a rectis.

Præ sancti spiritus sancti: ut melleosy aëre et similia.

Planus Diversi Intrat. p. 159 et seqq.

Appetit Separantur v. gr. quando in yopinis religiosis voluntas non est dividi, et tamen est naturalis appetitus, et videtur versus seors quibus diverget, et tamen caret appetit.

§ 191. Lactis solutio continui. Contrarii sunt. Def. p. 566 seqq.

§ 192. Corporum Jo severiorum.

§ 193. Voluntatis et Particularis diversitas in aëre voant.

Animam non sentit: Dioptr. cap. 4. s. 1.

Cum conellae vidam et. Hic meditatio secunda applicari debet, ubi quæritur, si videamus gominos in lateis ambulant, les, et videamus tantum eorum in pillis et gallia, tum statim distimus et is gominos; Sic puella quædam vidit annum, et sic contavit si haberet manum, cum tamen esset amputata.

Quod verum et. Hic potest referri, quod quando Spiritus deserunt in corde, tum omnia notis videantur rotari.

§ 197. Wooxat. Dioptr. cap. 4. s. 6.

§ 198. Magnitudines et motus Dioptr. cap. 6. s. 1. 2. et seqq.

Tremulum: tunc illud aëre currit et deserunt.

ut in naribus
ita tamen cogit
nuptiis, quando exarcti
ad diversitas, coacta
t.

Luminis, coloris et. Nult concludere, quod quæ omnia color, odor, sapor, sunt eadem no tra principio.

§ 200. N. Quæ jam sepius pertinent ad totam philosophia confirmandam.

Philosophia: Objectio septima.

Auditi et. Hæ communiter vocantur.

Et cæteris: Hæ dicuntur sententia.

Scimus. P. s. s. 20.

§ 201. At et Objectio. Quis autem et Responsio.

Crescit arbor et. Def. pag. 452. et 463. cum seqq.

Ad exemplum eorum Logica cap. 15. partis 1. de inductione.

§ 202. Cogitarent sq. negri et conferri. Def. p. 171.

§ 203. Cognoscimus. Wetgod. s. 6. parag. 3.

Aut v. g. Geologia, campans, adificia.

§ 204. Quid præ fitum effi. Exerc. 98. pag. 12. et seqq.

§ 205. De Magneto s. 170.

Si salsa et tert. Certe san multa salsa ind cogitarent non ex erunt.

§ 206. Hæc no tra sc. Hic quatuor libris proposita.

Nulla objecta optima sentire et. Non pos sumus sentire sollem, nisi sol primo et licet aliquid in no stris oculis.

Explicata Def. p. 27. et seqq.

FINIS.

Asolvi Die 5 octobris. 1663.

Luminis

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.]

[This page is mostly blank with some faint horizontal lines and a small stain near the bottom center.]

